

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΑΚΙΡΗ

**ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

**ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ:
«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»**

Έτος γεννήσεως: 18/08/1962

Τόπος γεννήσεως: Αλεξάνδρεια Αιγύπτου

Διεύθυνση κατοικίας: Ευρυτανίας 39, 11523 Αθήνα

Τηλέφωνα: 210-6981697 (οικία)

6977470678 (κινητό)

27410-74355 (εργασία)

Fax: 27410-74990 (εργασία)

Email: tsakiri.despina@gmail.com / dtsakiri@uop.gr

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Α. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

I. Ανώτατη Εκπαίδευση

1. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Από Αύγουστο 2005-παρόν

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «**Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση**»

Προπτυχιακό Επίπεδο Σπουδών

Αυτοδύναμη διδασκαλία των εξής μαθημάτων:

- Ο θεσμός της σχολικής αξιολόγησης των μαθητών: μικρο-μάκρο κοινωνιολογικές προσεγγίσεις
- Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών μονάδων και των εκπαιδευτικών συστημάτων
- Αξιολόγηση και εφαρμοσμένες εκπαιδευτικές πολιτικές
- Βασικές αρχές Συμβουλευτικής και διαχείρισης ομάδων

Επίβλεψη Σχεδίων Έρευνας Πρακτικής Άσκησης

Ακαδημαϊκό έτος 2017-2018

- **Εαρινό εξάμηνο:** «*Ο σχολικός χρόνος : σχολική πολιτική και εμπειρίες μαθητών*»

Ακαδημαϊκό έτος 2014-2015

- **Χειμερινό και εαρινό εξάμηνο:** «*Η διερεύνηση των επιπτώσεων του εξεταστικού συστήματος εισαγωγής και φοίτησης στα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία στην εντατικοποίηση των μαθητών και την προσφυγή τους σε εξωδιδασκτικές υποστηρίξεις*»
- **Εαρινό εξάμηνο:** «*Διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων για την παραγωγή των καλών πρακτικών στην κατασκευή της αριστείας.*»

Ακαδημαϊκό έτος 2010-2011

- **Χειμερινό και εαρινό εξάμηνο:** «*Η αυτοαξιολόγηση των Σχολικών Μονάδων κατά τη φάση της πειραματικής εφαρμογής: Μελέτη περίπτωσης*»

Ακαδημαϊκό έτος 2009-2010

- **Χειμερινό εξάμηνο:** «*Οι πανελλαδικές εξετάσεις εισαγωγής των μαθητών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση και η βαθμολόγησή τους: Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τις επιπτώσεις αυτών των εξετάσεων στη σχολική δικαιοσύνη*»

Ακαδημαϊκό έτος 2008-2009

- **Χειμερινό εξάμηνο:** «*Παιδαγωγική Συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων και αξιολόγηση των μαθητών : Θεσμικές και υποκειμενικές διαστάσεις που επηρεάζουν την κατασκευή των σχολικών «καριέρων» των μαθητών*»
- **Εαρινό εξάμηνο:** «*Οι πρακτικές αξιολόγησης των εκπαιδευτικών της Λυκειακής βαθμίδας ως μέσο πειθάρχησης*»

Ακαδημαϊκό έτος 2007-2008

- **Χειμερινό εξάμηνο:** «Οι πρακτικές αξιολόγησης που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
- **Εαρινό εξάμηνο:** «Αντισταθμιστικές εκπαιδευτικές πολιτικές για την βελτίωση των σχολικών επιδόσεων: Ο θεσμός της Ενισχυτικής Διδασκαλίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»

Ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

- **Χειμερινό εξάμηνο:** «Συστηματική παρατήρηση και ανάλυση των πρακτικών αξιολόγησης στη σχολική τάξη» (σε συνεργασία με την Αν. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη)
- **Εαρινό εξάμηνο:** «Πολιτικές για τη βελτίωση της ποιότητας στην ελληνική υποχρεωτική εκπαίδευση: Σχέδιο αξιολόγησης του θεσμού της Ευέλικτης Ζώνης» (σε συνεργασία με την Αν. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη)

Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006

- **Χειμερινό εξάμηνο:** «Συστηματική παρατήρηση και ανάλυση των πρακτικών αξιολόγησης στη σχολική τάξη» (σε συνεργασία με την Αν. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη)
- **Εαρινό εξάμηνο:** «Σχέδιο Αξιολόγησης μιας καινοτόμου δράσης: Ο θεσμός του ολοήμερου σχολείου» (σε συνεργασία με την Αν. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη)

Επίβλεψη και ολοκλήρωση Πτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών με επιτυχή εξέταση

1. **Δόμνα Μαρία Μαρέττη (2017)** "Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις και ο τρόπος εισαγωγής των μαθητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Μια διαχρονική προσέγγιση των εκπαιδευτικών πολιτικών".
2. **Αικατερίνη Καζάλα (2016)** «Διερεύνηση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών διακυβευμάτων στο πλαίσιο του δημοσίου διαλόγου όσον αφορά τις γραπτές εξετάσεις στο μάθημα των Θρησκευτικών και την υποχρεωτικότητά του».
3. **Ξύδη Χριστίνα (2016)** «Η διερεύνηση των εκπαιδευτικών πρακτικών στα Πρότυπα και στα Πειραματικά Σχολεία και η σημασία τους για την αριστεία».
4. **Μαρία Παναγιωτοπούλου (2016)** «Η αξιολόγηση των μαθητών στα δημόσια και ιδιωτικά δημοτικά σχολεία και ο ρόλος των γονέων: μια εμπειρική μελέτη».
5. **Γλυκερία Μόσχου (2015):** «Η συμβολή των παιδαγωγικών συνεδριάσεων των εκπαιδευτικών στην οικοδόμηση της μαθησιακής πορείας του μαθητή και στις αποφάσεις που λαμβάνει και τον αφορούν την μαθητική του πορεία».
6. **Ευγενία Βραδή (2013):** «Η αξιολόγηση των στελεχών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος.»
7. **Μαγδαληνή Σεραφείδη (2013):** «Η εφαρμογή του προγράμματος ΖΕΠ στα Γυμνάσια: μια πρώτη αποτίμηση του προγράμματος ΖΕΠ ως αντισταθμιστική πολιτική»
8. **Φαίη Νικητοπούλου (2012):** «Ανάλυση των εσωτερικών κανονισμών σχολείων της Β/βάθμιας εκπαίδευσης: οργάνωση σχολικής μονάδας και σχολική ευταξία».
9. **Αγγελική Σπυριλιώτη (2012):** «Παιδαγωγική Συνεδρίαση Διδασκόντων και Αξιολόγηση των μαθητών: Θεσμικές και υποκειμενικές διαστάσεις που επηρεάζουν την κατασκευή των σχολικών "καριέρων" των μαθητών στη βαθμίδα του Γυμνασίου».
10. **Μαρία Καλλημάνη (2011):** «Οι κοινωνικές σημασίες που αποδίδουν οι εκπαιδευτικοί της Λυκειακής βαθμίδας στη γραπτή εξέταση»
11. **Βασιλική Κούτζου (2011):** «Οι γραπτές εξετάσεις στο Γυμνάσιο μέσα από τις αφηγήσεις των μαθητών : Η υποκειμενική εμπειρία της θεσμισμένης σχολικής εξέτασης και βαθμολόγησης.»
12. **Σταυρούλα Σπαθά (2011):** «Επιστημονική συζήτηση και δημόσιος διάλογος μέσα από τα πρακτικά της Βουλής για την Ενισχυτική διδασκαλία»
13. **Ελένη Ζαφειροπούλου (2010):** «Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για το θεσμό της Ενισχυτικής διδασκαλίας ως αντισταθμιστικό μέτρο των σχολικών επιδόσεων των μαθητών - Ποσοτική προσέγγιση»
14. **Παναγιώτης Στούρας (2010):** «Αντισταθμιστικές πολιτικές για την βελτίωση των σχολικών επιδόσεων των μαθητών. Ο θεσμός της Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Ποσοτική προσέγγιση»

15. **Θεοφανώ Ρογκόκου (2010):** «Αντισταθμιστικές πολιτικές για την βελτίωση των σχολικών επιδόσεων των μαθητών. Ο θεσμός της Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Ποιοτική προσέγγιση»
16. **Ελένη Πίτσιου (2010):** «Οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών στελεχών για τη σημασία, την εφαρμογή και τα αποτελέσματα του Ολοήμερου σχολείου στο Ν. Κορινθίας» (σε συνεργασία με την Α. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη)
17. **Έλενα Κάλπινου (2009):** «Η διαμόρφωση αξιολογικών πρακτικών στους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας».
18. **Αργυρώ Πανταζοπούλου (2008):** «Η εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Οι αντιλήψεις των θεσμικών παραγόντων για τη σημασία και τα αποτελέσματα του εν λόγω θεσμού»
19. **Μαρία Αλ Σαμί (2008):** «Η Ευέλικτη Ζώνη στο Δημοτικό σχολείο: Μελέτη περίπτωσης για τον τρόπο εφαρμογής τη σημασία και τα αποτελέσματά της»
20. **Μαρία Κοτσαμπασούλη (2008):** «Σχολικός Σύμβουλος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ανιχνεύοντας τις θεσμικές, προσωπικές και εκπαιδευτικές διαστάσεις»
21. **Έλενα Στρατή (2008):** «Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για το θεσμό των Σχολικών Συμβούλων»
22. **Ειρήνη Παγίδα (2008):** «Η εκπαιδευτική αξιολόγηση στο Πρόγραμμα Σπουδών των ΠΤΔΕ . Οι αντιλήψεις των φοιτητών για τη σημασία και τη συμβολή της στην εκπαίδευση των μελλοντικών δασκάλων»
23. **Μαρία Σκαρλάτου (2008):** «Οι αντιλήψεις των φοιτητών των ΠΤΔΕ για τη σημασία της εκπαιδευτικής αξιολόγησης στο Πρόγραμμα Σπουδών τους»
24. **Γεωργία Λήβα (2008):** «Η θέση της αξιολόγησης ως επιστημονική περιοχή στα Προγράμματα Σπουδών Των Πανεπιστημιακών Τμημάτων των Νηπιαγωγών και η σημασία που αποδίδουν οι μελλοντικοί νηπιαγωγοί στην διαμόρφωση των αξιολογικών πρακτικών»
25. **Σοφία Στυλιανού (2007):** «Η εφαρμογή του ολοήμερου σχολείου στο Ν. Κορινθίας : Διερεύνηση των αντιλήψεων και απόψεων των εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων» (σε συνεργασία με την Αν. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη)

Μεταπτυχιακό Επίπεδο Σπουδών (2007 μέχρι σήμερα)

Συντονίστρια Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην κατεύθυνση «Εκπαιδευτικά προγράμματα και υλικό (Ιανουάριος 2018-παρόν)

Αυτοδύναμη διδασκαλία στην κατεύθυνση «Εκπαιδευτικά προγράμματα και υλικό» των εξής μαθημάτων:

- Ανάλυση, Σχεδιασμός και Ανάπτυξη δράσεων αξιολόγησης (παρόν)
- Πρακτικές αξιολόγησης και εκπαιδευτικά προγράμματα (παρόν)
- Εισαγωγή στις ποιοτικές μεθόδους: Η Εθνογραφική μέθοδος (2007-2013)

Αυτοδύναμη διδασκαλία στην κατεύθυνση «Εκπαιδευτική πολιτική και Διοίκηση» των εξής μαθημάτων:

- «Αξιολόγηση και εκπαιδευτική πολιτική : Σχεδιασμός αξιολόγησης δράσεων μιας εκπαιδευτικής οργάνωσης με στόχο την αυτο- αξιολόγησή της» (παρόν)
- «Αντισταθμιστικές Πολιτικές και Θετική Διάκριση. Μελέτη Περίπτωσης οι ΖΕΠ (Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας)» (παρόν)

Επίβλεψη και ολοκλήρωση Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών με επιτυχή εξέταση

1. **Ανδριανή Γαλάνη (2018).** «Η διαμόρφωση της πορείας ευρωπαϊκοποίησης μέσω της σύγκρισης και της ισομετρίας (commensurability) της εκπαίδευσης. Ανάλυση του θεσμικού λόγου υπερεθνικών οργανισμών: (ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα, UNESCO)»
2. **Σοφία-Μαρία Νικητοπούλου (2018)** «Εκπαιδευτικές ανισότητες και το φαινόμενο της υπερεκπαίδευσης: Μεγέθη και ιδιαιτερότητες της Ελληνικής επικράτειας»
3. **Σαββατούλα Ξανθοπούλου (2018)** «Αιτιότητα και Εκπαίδευση σε καιρούς Κρίσης: Αποτίμηση της εφαρμογής του προγράμματος σίτισης και των αποτελεσμάτων του στην εκπαιδευτική διαδικασία»

4. **Αναστασία Γκογκάκη (2017)** : «Τα κριτήρια επιλογής των διευθυντών των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από το σύλλογο διδασκόντων και ο τρόπος διαμόρφωσής τους»
5. **Ζωή Παναγοπούλου (2018)** «Η διερεύνηση της επίδρασης των προτεινόμενων αλλαγών του ολοήμερου δημοτικού σχολείου στην επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών και την επαγγελματική τους εξέλιξη»
6. **Αναστασία Σιούλα (2018)** «Κριτική ανάλυση λόγου του επιστημονικού κειμένου της Επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας της συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ σε σχέση με την εξισωτική παράδοση της εκπαίδευσης»
7. **Αγγελική Στέφα (2017)** «Κοινωνικό Φροντιστήριο και Αξιολόγηση των Επιδόσεων των Μαθητών»
8. **Ειρήνη Βύρλα (2017)** «Η υπερεκπαίδευση στην Ελλάδα: κριτική αποτύπωση στατιστικών δεδομένων και θεσμικών αξιολογήσεων».
9. **Σοφία Ταγκαλάκη (2016)** : «Μελέτη περίπτωσης σε μονοθέσιο δημοτικό σχολείο Αρκαδίας σε σχέση με την αλληλεπίδραση του κοινωνικού και μαθησιακού προφίλ των μαθητών στην ταυτότητα αυτού του τύπου σχολείου»
10. **Σοφία Κωστή (2016)** «Η υφιστάμενη διοικητική στρατηγική της επιλογής των Διευθυντών σχολείου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση μέσω των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών»
11. **Ελένη Μητσοπούλου (2016)** «Οι αντιλήψεις των Διευθυντών σχολείου στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για την διοικητική στρατηγική της επιλογής τους από το σύλλογο των διδασκόντων»
12. **Σοφία Ταγκαλάκη (2016)** «Μελέτη περίπτωσης σε μονοθέσιο δημοτικό σχολείο Αρκαδίας σε σχέση με την αλληλεπίδραση του κοινωνικού και μαθησιακού προφίλ των μαθητών στην ταυτότητα αυτού του τύπου σχολείου»
13. **Φωτεινή Βοϊδήλα (2016)**: «Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη θέση και το νόημα της αξιολόγησης στο πλαίσιο του εξεταστικού και βαθμολογικού συστήματος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης»
14. **Ελένη Βασιλοπούλου (2015)**: «Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα στο σημερινό συγκείμενο :Σύγκριση με τα μοντέλα που εφαρμόζονται σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη»
15. **Ευαγγελία Βασιλοπούλου (2015)**: «Συγκριτική μελέτη της θέσπισης των ΖΕΠ σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και καταγραφή των ερευνητικών δεδομένων όσον αφορά τον τρόπο υλοποίησής τους και τα αποτελέσματά τους»
16. **Αναστασία Μαγγανά (2015)**: «Η αξιολογική διαδικασία επιμορφωτικού προγράμματος βραχείας διάρκειας για εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: σχεδιασμός, διαδικασίες και δράντα υποκείμενα»
17. **Αγγελική Τσιάντα (2014)**: «Ανιχνεύοντας τις επιδράσεις του παγκοσμιοποιημένου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας: Επιδράσεις του προγράμματος PISA στη σχολική κουλτούρα των εκπαιδευτικών μονάδων που συμμετέχουν στη διεξαγωγή του συγκεκριμένου τεστ»
18. **Παναγιώτα Δαμάλα (2014)**: «Η διερεύνηση της επίδρασης των μεταρρυθμιστικών στρατηγικών της διοίκησης στο πλαίσιο της αξιολόγησης στην επαγγελματοποίηση των εκπαιδευτικών»
19. **Σοφία Σμυρνή (2014)**: «Το International Baccalaureate. Αποτύπωση της σημερινής κατάστασης- Ανίχνευση του ρόλου του στην Εκπαίδευση και της θέσης του στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία»
20. **Χρυσοβαλάντης Μπούτσικος (2014)**: «Κανονιστική ευταξία και αξιολογική σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή : Μελέτη των εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας Σχολικών Μονάδων»
21. **Ιοκάστη Θεοχάρη (2013)**: «Διερεύνηση των παραγόντων που επιδρούν στη διαμόρφωση των κριτηρίων επιλογής της εξωσχολικής υποστήριξης των μαθητών από τους γονείς τους

22. **Αναστασία – Θεοδώρα Σαμαρά (2013):** «Οι αντιλήψεις των γονέων σχετικά με το διάβημα της επιλογής του σχολείου φοίτησης των παιδιών τους»
23. **Φωκίων Στέκας (2012):** «Οι αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών για τους παράγοντες που συμβάλουν στις διαφορικές σχολικές επιδόσεις των μαθητών και στα διαφορικά μαθησιακά αποτελέσματα»
24. **Αθανασία Καλκάνη (2012):** «Ο ρόλος του κοινωνικού ανήκειν και του κοινωνικού δεσμού στη διαμόρφωση του σχολικού χάρτη: Μελέτη περίπτωσης»
25. **Δήμητρα-Παυλίνα Νικήτα (2012):** «Οι κοινωνικές σημασίες για το πρόγραμμα PISA μέσα από τα δημοσιεύματα του ημερήσιου τύπου».
26. **Μαρία Κοντογιάννη (2011):** «Το σύστημα των Πανελληνίων εξετάσεων πρόσβασης στη Τριτοβάθμια εκπαίδευση και κοινωνική δικαιοσύνη. Η άποψη των μαθητών».
27. **Αγγελική Κυριάκου (2009):** «Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευση για την επαγγελματική ανάπτυξη των αξιολογικών τους πρακτικών»
28. **Άννα Καλλιάρια (2009):** «Η πρόμηη σχολική φοίτηση ως αντισταθμιστική πολιτική: Διασταυρώσεις επιστημονικών δεδομένων και εκπαιδευτικών πολιτικών»

Συμμετοχή ως μέλος Τριμελούς Επιτροπής σε πολυάριθμες Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες των δυο κατευθύνσεων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών : «Εκπαιδευτικά Προγράμματα και υλικό» και «Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση».

Επίβλεψη Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη:

1.Μαρία Διδασκάλου, «Κοινωνικο-ιστορικά ορόσημα του θεσμού της πιστοποίησης των προσόντων στην Ελλάδα και διερεύνηση των αντιλήψεων των εμπλεκόμενων συντελεστών για τη λειτουργία και τη συμβολή του θεσμού αυτού στην επαγγελματική εξέλιξη και ανάπτυξη τους».

2.Κατερίνα Κλήμη, «Ο θεσμός της Πιστοποίησης προσόντων: Συγκριτική μελέτη των συστημάτων πιστοποίησης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της σύνδεσή τους με την εγχώρια και ευρωπαϊκή εργασιακή κινητικότητα».

3.Δήμητρα Ματούση, «Ο ανταγωνισμός των μαθητών» και η σημασία του στη διαμόρφωση παιδαγωγικών πρακτικών από τους εκπαιδευτικούς»

4.Όλγα Παλλαντζά, « Η γονεϊκή επιλογή των Μουσικών σχολείων στη Ελλάδα και οι απόψεις των μαθητών για το ρόλο αυτών σχολείου στην κοινωνική και εκπαιδευτική τους ανάπτυξη»

5.Παρασκευή Λεβέντη, «Η συμμετοχή των διδασκόντων στην επιλογή Διευθυντών Σχολικών Μονάδων ως νέα στρατηγική εκπαιδευτικής διοίκησης και οι επιπτώσεις της στην ανάπτυξη ενός δημοκρατικού σχολείου»

6.Αιμιλία Μορόνη, «Διερεύνηση των αντιλήψεων μαθητών των Επαγγελματικών Λυκείων για την επιχειρούμενη πολιτική αναβάθμισης και ελκυστικότητας της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και τις επιπτώσεις στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές τους».

7.Σοφία Παπαγρήστου, «Οι ασυνέχειες των εκπαιδευτικών πολιτικών στη θέσμιση της (αυτό)αξιολόγησης στην εκπαίδευση και οι επιπτώσεις τους στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας αποθέσμησης».

Ολοκλήρωση Διδακτορικών Διατριβών με επιτυχή εξέταση υπό την Επίβλεψή μου

1.Γιώργος Λογιώτης (2014): «Ο ρόλος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών: από το θεσμικό λόγο στην εκπαιδευτική πρακτική»

2.Μαρία Καλλιμάνη (2017) «Η γραπτή εξέταση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: θεσμικές, οργανωτικές και διυποκειμενικές διαστάσεις».

Επίβλεψη Διδακτορικών Διατριβών που βρίσκονται σε εξέλιξη από το 2012 μέχρι σήμερα

1.Ιοκάστη Θεοχάρη: «Το Φροντιστήριο ως Θεσμός Ενίσχυσης της Σχολικής Επίδοσης των Μαθητών: Μελέτη της Γονεϊκής Επιλογής και των Γονεϊκών Πρακτικών στο Πλαίσιο της Φροντιστηριακής Εκπαίδευσης»

2.Αναστασία – Θεοδώρα Σαμαρά: «Τα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία στην Ελλάδα: Η εξέλιξη του θεσμού της αριστείας»

3.Ιουλία Αντωνίου : «Εκπαίδευση και χωρικές ανισότητες: Ο ρόλος της γονεϊκής επιλογής σχολείου».

4.Ζωή Γεωργίου: «Η εκμάθηση και πιστοποίηση ξένων γλωσσών από εξωσχολικούς φορείς. Τα παράδοξα μιας κοινωνικής συναίνεσης».

Ακαδημαϊκές δραστηριότητες

I. Συμμετοχή σε τριμελείς επιτροπές και εκλεκτορικά σώματα ως εξωτερικός κριτής

- **8/05/2018** Μέλος της Τριμελούς Επιτροπής για τη μονιμοποίηση του κ. Βέρδη Αθανασίου στη θέση του Επίκουρου Καθηγητή στο γνωστικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική έρευνα και Αξιολόγηση*», στο Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- **6/12/2018** Μέλος του εκλεκτορικού σώματος για τη μονιμοποίηση του κ. Γραμματικόπουλου Βασιλείου στη θέση του Επίκουρου Καθηγητή στο γνωστικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική Αξιολόγηση*», στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. (Κώλυμα συμμετοχής στη διαδικασία ένεκα τεχνικού προβλήματος του server του ΠΑ.ΠΕΛ)
- **24/05/2016** Μέλος της Επταμελούς Επιτροπής για τη μονιμοποίηση του κ. Ζμπάνου Δημήτριου, στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή με γνωστικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική Αξιολόγηση και Σχολικά Προγράμματα*» στο Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκόπειο Πανεπιστήμιου.
- **11/02/2014:** Μέλος της Ειδικής Επταμελούς Επιτροπής για την πλήρωση θέσης στη βαθμίδα του επίκουρου καθηγητή με γνωστικό αντικείμενο «*Διδακτική των Γλωσσών: Η Αξιολόγηση στην Ξενόγλωσση Κατάρτιση*» Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Φιλοσοφική Σχολή ΑΠΘ.
- **2013 Εξωτερική Αξιολογήτρια για την εξέλιξη του** κ. Γραμματικόπουλου Βασιλείου στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή στο γνωστικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική Αξιολόγηση*», στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης
- **8/04/2008:** Μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για τη πλήρωση μιας θέσης Δ.Ε.Π στη βαθμίδα του Λέκτορα στο γνωστικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική Αξιολόγηση*», στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.
- **19/12/2007:** Μέλος του εκλεκτορικού σώματος για τη πλήρωση μιας θέσης Δ.Ε.Π στη βαθμίδα του Λέκτορα στο γνωστικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική έρευνα και Αξιολόγηση*», στο Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

II Συμμετοχή σε πολυάριθμα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή και εξέλιξη μελών ΔΕΠ και λοιπού Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

III. Συμμετοχή σε Τριμελείς επιτροπές για την εκλογή υποψηφίων διδασκόντων στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο της «Απόκτησης Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού»

Σύνταξη εισηγήσεων κατά τα ακαδημαϊκά έτη :

- Σεπτέμβριος 2016-2017
- Σεπτέμβριος 2017-2018

IV. Συμμετοχή σε τριμελείς επιτροπές για την εκλογή ΕΔΙΠ στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μάιος 2018 : Σύνταξη εισηγητικής για τη μετάταξη της εκπαιδευτικού ΠΕ70 Παυλίνας Νικολοπούλου σε θέση της κατηγορίας Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

V. Συμμετοχή σε τριμελείς και επταμελείς εξεταστικές επιτροπές για την κρίση διδακτορικών διατριβών:

- **23/05/018** Μέλος επταμελούς εξεταστικής Επιτροπής για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής της κας Καλογεράκη Ιωάννας με θέμα : *«Διοίκηση Σχολικών μονάδων μέσω της Διοίκησης ολικής ποιότητας με στόχο την αποτελεσματικότητα»* που εκπονήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
- **20/04/2016.** Μέλος Τριμελούς εξεταστικής Επιτροπής για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής της κας Ελένης Διδάχου με θέμα: *«Η μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο: Επίσημη εκπαιδευτική πολιτική και επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών»* που εκπονήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- **23/06/2016** Μέλος Επταμελούς εξεταστικής Επιτροπής για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής της κας Ζωής Βιτσάκη με θέμα *«Ηγεσία Εκπαιδευτικού και Δημιουργία Πορτφόλιο Εκπαιδευτικού στο πλαίσιο Επαγγελματικής Ανάπτυξης με Βάση το Σχολείο»* που εκπονήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- **28/09/2016** Μέλος Τριμελούς εξεταστικής Επιτροπής για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής της κας Μαγδαληνής Πατσιάδου με θέμα *«Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Διεθνών Οργανισμών (ΟΟΣΑ-ΟΥΝΕΣΚΟ) στο ζήτημα της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών και η Ελληνική Πραγματικότητα: Συγκριτικός Συσχετισμός του Υπερεθνικού με τον Εθνικό Άξονα Αναφοράς»* που εκπονήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- **1/06/2015:** Μέλος της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής της κ. Κυριακής Αναγνωστοπούλου με θέμα : *«Σχολική Αξιολόγηση στην Ελλάδα και αξιολόγηση γνώσεων και δεξιοτήτων στο διεθνές Πρόγραμμα PISA : Συγκριτική Μελέτη»*, που εκπονήθηκε στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του ΕΑΠ.
- **10/06/2012:** Μέλος της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής της κ. Λευκής Μπινιάρη με θέμα *«Ανάπτυξη εργαλείων αυτοαξιολόγησης σχολικών μονάδων με στόχο την ηγεσία για τη μάθηση. Πορτραίτο και προφίλ»* που εκπονήθηκε στο ΠΤΝ του Πανεπιστημίου Πατρών.
- **17/12/2010:** Μέλος της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής της κ. Μαρίας Καπετανίδου με θέμα *«Το γλωσσικό μάθημα σε διαπολιτισμικό περιβάλλον δημοτικού σχολείου: η συμβολή των διδακτικών παρεμβάσεων»* που εκπονήθηκε στο ΠΤΔΕ του ΕΚΠΑ
- **9/10/2009:** Μέλος της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής της κ. Βαλεντίνης Μονιάρου – Παπακωσταντίνου με θέμα *«Η Επιστήμη της Πληροφορικής ως τομέας σπουδών: κοινωνικο-πολιτισμικές επιρροές στις εκπαιδευτικές επιλογές και τις διαδρομές των φοιτητών των Τμημάτων Βιβλιοθηκονομίας και Πληροφόρησης»* που εκπονήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- **4/07/2008:** Μέλος της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής του κ. Λάμπρου Σκουτίδα με θέμα *«Ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις στο Ελληνικό πλαίσιο εκπαιδευτικής ηγεσίας και βελτίωσης σχολείου»* που εκπονήθηκε στο Τμήμα Επιστημών Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών

- **13/02/2006:** Μέλος της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής του κ Ηλία Μαραγκού με θέμα “*Η περιβάλλουσα ανάλυση δεδομένων ως μέσο για πραγματοποίηση της εξωτερικής αξιολόγησης των σχολικών μονάδων – Μεθοδολογική προσέγγιση*” που εκπονήθηκε – Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς,

Εκπαιδευτικά Ακαδημαϊκά και Διοικητικά καθήκοντα :

- Μέλος της Κοσμητείας της Σχολής Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2018-παρόν)
- Μέλος της Επιτροπής Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε) του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2018-παρόν)
- Συντονίστρια της κατεύθυνσης «Εκπαιδευτικά Προγράμματα και υλικό» του Μεταπτυχιακού προγράμματος Σπουδών Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2018-παρόν)
- Μέλος Συμβουλίου Επιλογής Σχολικών Συμβούλων Προσχολικής Αγωγής, Δημοτικής Εκπαίδευσης και Ε.Α.Ε. Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2016-03/2018)
- Υπεύθυνη Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2010 -2015)
- Υπεύθυνη για την επεξεργασία δεδομένων και σύνταξη πορίσματος Αξιολόγησης του διδακτικού έργου των υποψηφίων μελών ΔΕΠ από τους φοιτητές στο πλαίσιο της διαδικασίας εκλογής τους σε θέση ή εξέλιξης τους σε ανώτερη βαθμίδα στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2010 -2015)
- Υπεύθυνη από την ΟΜ.Ε.Α. για τη διενέργεια και τη σύνταξη της Συμπληρωματικής Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης 2014 εν όψει της Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2014)
- Υπεύθυνη για τη διενέργεια και τη σύνταξη Έκθεσης Αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (2010 -2011)
- Μέλος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (Οκτώβριος 2010- 2011)
- Πρόεδρος της Επιτροπής Εποπτείας Πειραματικών Σχολείων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και διάχυσης της Επιστημονικής Γνώσης (2010-2011)
- Σύμβουλος Σπουδών (2007-2015)

Ακαδημαϊκό έτος 2004-2005

Επίκουρη Καθηγήτρια (ΠΔ 407/80)

Αυτοδύναμη διδασκαλία των εξής μαθημάτων:

- Μοντέλα και θεωρίες της Αξιολόγησης στην Εκπαίδευση
- Βασικές αρχές Συμβουλευτικής και διαχείρισης ομάδων

2. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Από 2007 έως 2017

- **Μέλος ΣΕΠ του ΕΑΠ** στην θεματική ενότητα ΕΚΠ51 «Εκπαιδευτική έρευνα στη πράξη» του Μεταπτυχιακού προγράμματος «Σπουδές στην Εκπαίδευση» (Από 2007 έως 2017)
- **Μέλος ΣΕΠ του ΕΑΠ** Επιβλέπουσα και Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών του Μεταπτυχιακού προγράμματος «Σπουδές στην Εκπαίδευση» και στις θεματικές ενότητες:
  1. Εκπαιδευτική έρευνα στην Πράξη» (Από 2005 έως 2017)
  2. Εκπαίδευση Ενηλίκων (Σχεδιασμός, Διοίκηση, Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων) (Από 2009 έως 2017)

Επίβλεψη και ολοκλήρωση Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών με επιτυχή εξέταση

1. **Σπυριδούλα Καλαβρή (2014):** «Οι αντιλήψεις των Διοικητικών Δημοσίων Υπαλλήλων για τα αποτελέσματα των επιμορφώσεων σχετικών με τη διαχείριση άγχους και τις επιπτώσεις τους στην εργασιακή τους καθημερινότητα».
2. **Μαρία Παντιώρα (2014):** «Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη συμβολή των πρακτικών αυτοαξιολόγησής τους –ως άτυπης, μαθησιακής-αναστοχαστικής διεργασίας – στην επαγγελματική τους αυτοβελτίωση»

3. **Ευαγγελία Μπεναβέλη (2014):** «Διερεύνηση των αντιλήψεων των γονέων ως προς τη συμβολή της βιωματικής μεθόδου σε ομάδες συμβουλευτικής γονέων στη βελτίωση των γονεϊκών πρακτικών τους σε θέματα ανατροφής και επικοινωνίας»
4. **Κωνσταντίνος Ανδριανόπουλος (2013):** «Οι αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ως προς τις επιπτώσεις που ενέχει η κριτική πρακτική του Σχολικού Συμβούλου στο εκπαιδευτικό τους έργο»
5. **Αθηνά Αραμπατζή (2013):** «Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών που ενεπλάκησαν στο πρόγραμμα αυτοαξιολόγησης της Σχολικής μονάδας όσον αφορά τις επιπτώσεις στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη»
6. **Νικόλαος Γεωργίτης (2013):** «Αποτίμηση του τρόπου αξιολόγησης των προγραμμάτων κατάρτισης των νέων αγροτών και τρόποι αξιοποίησής τους».
7. **Κωνσταντίνος Δάφνης (2013):** «Αξιολόγηση Επιμορφωτικών Προγραμμάτων για ανέργους υπό την εποπτεία του ΟΑΕΔ»
8. **Μαρία Κρινή (2013):** «Η διαμόρφωση του επαγγελματικού προφίλ του εργασιακού Συμβούλου στη Δημόσια υπηρεσία απασχόλησης Κύπρου και η Διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών»
9. **Μαργαρίτα Κολλάρου (2013):** « Οι αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη θέση και το ρόλο της ποιητής της αποβολής των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία»
10. **Μιχελιδάκη Εύα (2013):** «Οι αντιλήψεις των μελών ΔΕΠ σε Πανεπιστημιακό Ίδρυμα σχετικά με την πρακτική της Αξιολόγησης (εσωτερικής και εξωτερικής)»
11. **Βασιλική Γαρόζη (2012):** «Η ευταξία μέσα στη σχολική οργάνωση: Διερεύνηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών και μαθητών της Περιφέρειας Αττικής»
12. **Αλέξανδρος Γκτζίρης (2012):** «Διερεύνηση των αιτιών που στρέφουν τους μαθητές στα φροντιστήρια και της αποτελεσματικότητας της μαθησιακής διαδικασίας στο πλαίσιο αυτών των εκπαιδευτικών οργανισμών»
13. **Κυριακή Τριαλώνη (2012):** «Ο τρόπος εμπλοκής των εκπαιδευτικών στα Προαιρετικά Πολιτιστικά Προγράμματα και η επίδρασή τους στην κινητροφοδότηση των μαθητών για τα εν λόγω προγράμματα»
14. **Πολυξένη Δημάκου (2012):** «Επιμορφωτικές Διαστάσεις της “Αυτοαξιολόγησης του Εκπαιδευτικού έργου της Σχολικής μονάδας (2010-2011)” Στοιχεία από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
15. **Ιωάννα Κατσαγώνη (2011):** «Διερεύνηση των αιτιών της επιλογής της ελληνικής οικογένειας και της επένδυσής της στην εκμάθηση ξένων γλωσσών »
16. **Σπύρος Πάγκαλος (2011):** «Διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών των Φυσικών Επιστημών για την Επαγγελματική ανάπτυξή τους και τα συμβολή της στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών τους»
17. **Αικατερίνη Σπανού (2011):** « «Η εκπόνηση των ΜΔΕ στην εξ’ αποστάσεως εκπαίδευση: Ανάδειξη των δυσκολιών που συναντούν οι φοιτητές και αντίχρευση των τρόπων αντιμετώπισής τους».
18. **Αθανάσιος Ζιούτης (2011):** «Απόψεις και αντιλήψεις μαθητών ΣΤ’ Δημοτικού Σχολείου στο Νομό Δράμας αναφορικά με την παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων : Μια συμβολή στη συζήτηση περί τηλεοπτικού εγγραμματισμού»
19. **Θεοδώρα Αλεξίου (2010):** «Η εκπαιδευτική έρευνα στις Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες του προγράμματος «Σπουδές στην Εκπαίδευση» του ΕΑΠ: αποτύπωση και κριτική ανάλυση»
20. **Αντώνης Παπαστέργιος (2010):** «Εκπαιδευτικοί και λογοδοσία: Το παράδειγμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου»
21. **Μιχαήλ Παπαδάκης (2010):** «Οι αντιλήψεις και οι εικόνες των μαθητών για τον ρόλο των εκπαιδευτικών έτσι όπως διαμορφώνεται σήμερα»
22. **Ζαρκανέλα Στέργιος (2010):** «Η αξιολόγηση των προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο ΚΕΕ Λάρισας και στο ΚΕΚ Δήμητρα : Οργανωτικές διαδικασίες και αξιοποίηση αποτελεσμάτων»
23. **Τάσος Καραμπίνης (2010):** «Αποτίμηση και κριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων της επιμόρφωσης Φιλολόγων στη χρήση και αξιοποίηση στην εκπαιδευτική διαδικασία σε σχολεία του Νομού Αττικής»
24. **Άρης Βλασσόπουλος (2010):** «Η κατάρτιση πάνω στην κοινωνική ασφάλιση και την εξέλιξη στην Ελλάδα»
25. **Κατερίνα Κοτρόζου (2008):** «Οι πρακτικές αξιολόγησης και οι Εκπαιδευτικοί της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης»

26. **Ιωάννης Πούτης, (2008):** «Διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στ φύλα και του τρόπου με τον οποίο οι αντιλήψεις αυτές επηρεάζουν τις αξιολογικές τους κρίσεις» 228.σελ
27. **Πέτρος Χρυσοστομίδης (2008):** «Οι αντιλήψεις του εκπαιδευτικού και ειδικού προσωπικού για τη διοίκηση στα ειδικά Δημοτικά σχολεία».

Συμμετοχή ως μέλος Τριμελούς Επιτροπής σε πολυάριθμες Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες στην Ενότητα ΕΚΠ51 και ΕΚΕ του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδές στην Εκπαίδευση μετονομασμένο Επιστήμες της Αγωγής.

3. Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (Α.Π.ΚΥ)

05 Οκτωβρίου – 8 Οκτωβρίου 2015

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθησης Διδασκαλίες στο πλαίσιο κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού του Erasmus + :

- Τίτλος διάλεξης : *«Προτεινόμενες ερευνητικές πολιτικές για την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής έρευνας και κριτική αποτύπωση της μαζικής ερευνητικής παραγωγής Μάστερς του ΕΑΠ στον τομέα των Σπουδών της Εκπαίδευσης»* (Για το Εκπαιδευτικό και Διοικητικό προσωπικό)
- Τίτλος διάλεξης: *Η προσέγγιση της ανάλυσης των πρακτικών σχολικής αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση ενηλίκων και στο πλαίσιο εξ'αποστάσεως εκπαίδευση : διαπιστώσεις και ανοικτά ζητήματα* (Για Μεταπτυχιακούς φοιτητές)

4. Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α)

«Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου»

Μάϊος 2018 – Ιούνιος 2018

Αυτοδύναμη διδασκαλία στο υποχρεωτικό μεταπτυχιακό μάθημα: «Αξιολόγηση στο Εκπαιδευτικό Σύστημα» της κατεύθυνσης «Εκπαιδευτική Αξιολόγηση».

Μάρτιος 2017 – Απρίλιος 2017

Αυτοδύναμη διδασκαλία στο υποχρεωτικό μεταπτυχιακό μάθημα: «Αξιολόγηση στο Εκπαιδευτικό Σύστημα» της κατεύθυνσης «Εκπαιδευτική Αξιολόγηση».

Μάρτιος 2014 – Απρίλιος 2014

Αυτοδύναμη διδασκαλία στο υποχρεωτικό μεταπτυχιακό μάθημα: «Ποιοτικές Μέθοδοι Αξιολόγησης- Εθνογραφία του Σχολείου»

5.Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ο.Π.Α)

5 Δεκεμβρίου 2012

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Διάλεξη στο Πρόγραμμα Σπουδών στις Επιστήμες της Αγωγής και της Εκπαίδευσης του Ο.Π.Α στο πλαίσιο του μαθήματος «Εκπαιδευτική Αξιολόγηση»

Τίτλος διάλεξης : *«Οι αντισταθμιστικές εκπαιδευτικές πολιτικές και βελτίωση των σχολικών επιδόσεων των μαθητών»*

6. Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) – πρώην Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε

Οκτώβριος 2003 - Ιανουάριος 2004

Επίκουρη Καθηγήτρια (Επιστημονικός συνεργάτης)

Αυτοδύναμη διδασκαλία στο μάθημα: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση

7. Département de l'Administration Economique et Sociale de l' Université d'Orléans délocalisée à Athènes:

Οκτώβριος 2000 - Ιούνιος 2001

Chargé de Cours**Αυτοδύναμη διδασκαλία στα εξής μαθήματα**

- Introduction à la Sociologie (D.E.U.G -1^ο εξάμηνο)
- Histoire des faits sociaux (D.E.U.G - 2^ο εξάμηνο)

8. Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Οκτώβριος 1998 -Αύγουστος 1999

Λέκτορας με σύμβαση ΠΔ 407/80

Αυτοδύναμη διδασκαλία στα εξής μαθήματα

- Αξιολόγηση στον εκπαιδευτικό θεσμό
- Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο (σχεδιασμός και ανάλυση)
- Ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών
- Θεωρητικά σεμινάρια στο πλαίσιο της πρακτικής κατάρτισης

9. Département des Sciences de l'Éducation - Université de PARIS-X NANTERRE

Ιανουάριος 1988-Ιούνιος 1988

Conférencier

- Σεμιναριακά μαθήματα στο μεταπτυχιακό τμήμα (D.E.A.) του Département des Sciences de l'Éducation , Université de PARIS-X NANTERRE

II. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτών

i) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτών στην Ελλάδα

1997 - έως σήμερα

- Επιμορφώτρια στο πρόγραμμα **ΠΑΚΕ Πελοποννήσου**. «Υλοποίηση της Εκπαίδευσης των Επιμορφωτών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη» με αντικείμενο επιμόρφωσης: *«Διαχείριση θεσμικών και συναισθηματικών φαινομένων των ομάδων επιμόρφωσης»*. Νοέμβριος 2011
- **Διακρατικό Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Comenius 2.1-Socrates – Κ.Ε.Ε** Επιμόρφωση καθηγητών της Β/βάθμιας εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση των δυσκολιών διαχείρισης της τάξης. (200 ώρες επιμόρφωσης) Πρόγραμμα : «Πειραματική δράση Επιμόρφωσης-Έρευνας που αφορά τις δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης» Οκτώβριος 2001-Οκτώβριος 2004
- **Πανεπιστήμιο Αθηνών – ΤΕΑΠΗ** Επιμόρφωση καθηγητών της Δ/βάθμιας εκπαίδευσης στο ΣΕΠ και στη Συμβουλευτική Σεμινάριο: *«Αξιολόγηση του μαθητή και του εκπαιδευτικού έργου»*
- **Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.** (Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων) Επιμορφώσεις εκπαιδευτικών της Δ/βάθμιας εκπαίδευσης για το Σχολείο της Δεύτερης Ευκαιρίας.
Σεμινάρια :
  - *«Η αξιολόγηση στον εκπαιδευτικό θεσμό και η εκπαιδευτική σχέση»*
  - *«Ανάλυση των πρακτικών αξιολόγησης των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών»*
  - *«Ψυχο-κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της εκπαιδευτικής σχέσης»*
  - *«Ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών»*.

ii) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτών στη Γαλλία

1995 - 1998

- **I.R.T.S.** (Institut Régional du Travail Social) στο Melun / Επιμόρφωση επιμορφωτών /καθηγητών των Παιδαγωγών και των Κοινωνικών Λειτουργών του I.R.T.S. Θέμα σεμιναρίων : *«Η παρατήρηση στην έρευνα και στην κατάρτιση »*
- **I.N.J.E.P.** (Institut National de la Jeunesse et de l'Education Populaire) / Παιδαγωγικοί Σύμβουλοι της Νέας Γενιάς και της Λαϊκής Επιμόρφωσης (προσωπικό του Υπουργείου Νέας Γενιάς και Αθλητισμού της Γαλλίας)
Σεμινάρια :
  - *«Οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις στην επιμόρφωση των ενηλίκων και οι θεωρίες στις οποίες στηρίζονται»*
  - *«Απόκτηση δεξιοτήτων και «επαγγελματοποίηση»»*
- **G.R.I.S.E** (Groupe de Recherche pour l'application de l'Informatique en Sciences de l'Education) Ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών με Εποπτεία (Supervision) μιας ομάδας επιμορφωτών / ερευνητών ασχολούμενη με άτομα έχοντα δυσκολίες κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης.

III. Ανώτερη εκπαίδευση στη Γαλλία

1997

- **I.R.T.S.** (Institut Régional du Travail Social) στο Melun / Εκπαίδευση παιδαγωγών και κοινωνικών λειτουργών. Θέμα σεμιναρίων : *«Η αξιολόγηση στον εκπαιδευτικό θεσμό και στην κοινωνική εργασία»*

IV.Επαγγελματική κατάρτιση για ανέργους στη Γαλλία (Πλήρης απασχόληση)

1989-1992

- **TECHFORME-** Παιδαγωγική Υπεύθυνη και Επιμορφώτρια
Αρμοδιότητες : Κατάρτιση προγραμμάτων επιμόρφωσης, επαγγελματικός προσανατολισμός, και επιμόρφωση, (Σεπτέμβριος 1990-Αύγουστος 1992)
- **A.E.F.T.I.**
Επιμορφώτρια σε πρόγραμμα κατάρτισης μεταναστών και των οικογενειών τους (αλφαριθμητισμός και επανάκτηση βασικών γνώσεων) (Σεπτέμβριος 1989-Αύγουστος 1990)

V. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Σεπτέμβριος 1981- Αύγουστος 1982

Νηπιαγωγός στην ιδιωτική εκπαίδευση.

B. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

B.1 ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΤΙΤΛΟΙ

1998	Maître de Conference (Επικούρη Καθηγήτρια) στις Επιστήμες της Αγωγής από το Conseil National des Universités (Εθνικό συμβούλιο Πανεπιστημίων της Γαλλίας)
1994	Διδάκτωρ των Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου PARIS VIII Vincennes à Saint-Denis.

1994 Διδακτορικό του Πανεπιστημίου PARIS VIII Vincennes à Saint-Denis στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης με Επιβλέποντα Καθηγητή τον Jacques Ardoino και Πρόεδρο της Επιτροπής Κρίσης τον Κορνήλιο Καστοριάδη. Θέμα του Διδακτορικού : «*Contrôle et notation des connaissances des élèves à l'Ecole Primaire : la dimension imaginaire d'un mal nécessaire*» (Εξέταση και βαθμολογία των γνώσεων των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου : η φανταστική διάσταση ενός αναγκαίου κακού).
Μνεμία : Άριστα με τα Συγχαρητήρια της Εξεταστικής Επιτροπής

1987 D.E.A. στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου PARIS X-NANTERRE

1986 Πτυχίο (Maîtrise) στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου PARIS X-NANTERRE. Mémoire de maîtrise: «*L'acte d'évaluation : Quelle signification dans la formation initiale des instituteurs*», sous la Direction du Pr.Jacky Beillerot.
(Πτυχιακή εργασία « Η πράξη της αξιολόγησης : Ποια η σημασία της στον τομέα της αρχικής μόρφωσης των δασκάλων»

1981 Πτυχίο της Σχολής Νηπιαγωγών των Αθηνών στην Εκάλη

Ξένες γλώσσες : Γαλλικά, Ιταλικά (άριστο επίπεδο), Αγγλικά

Γνώσεις στην Πληροφορική : Word για Macintosh και Windows, Excel

B2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ-ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

B.2.1. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

- (1994) Διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο PARIS VIII Vincennes à Saint-Denis στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης υπό την επίβλεψη του Καθηγητή Jacques Ardoino, Θέμα του Διδακτορικού: «*Contrôle et notation des connaissances des élèves à l'Ecole Primaire : la dimension imaginaire d'un mal nécessaire*» (Εξέταση και βαθμολογία των γνώσεων των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου: η φανταστική διάσταση ενός αναγκαίου κακού).
Πρόεδρος Επιτροπής Κρίσης: Cornelius Castoriadis και Λοιπά Μέλη : Jacques Ardoino, Jacky Beillerot, Gerard Figari
Μνεμία: Άριστα με τα Συγχαρητήρια της Εξεταστικής Επιτροπής
- (1987) D.E.A. στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου PARIS X-NANTERRE. Θέμα : « *La pratique d'évaluation à l'école: Etude des représentations du maître concernat cette pratique d'évaluation:*» (Η πρακτική της αξιολόγησης στο σχολείο : Μελέτη των αναπαράστασεων του δασκάλου σε σχέση με την πρακτική αξιολόγησης).

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΒΙΒΛΙΑ

3. **Τσακίρη Δ.**, (2018) *Η θέσμιση της αξιολόγησης των μαθητών και το φανταστικό στοιχείο*, Αθήνα: Μεταίχμιο
4. Marmoz. L, Moumoulidou.M, **Tsakiris D.** Stamelos. G, (Editeurs) (2015) *La recherche en éducation dans un monde en crise. En Grèce et ailleurs*, Paris : Harmattan:246p
5. Επιμέλεια ειδικού τεύχους του γαλλικού επιστημονικού περιοδικού *Recherche et formation* με θέμα : «Conscience éthique et pratiques professionnelles» (Ηθική συνείδηση και επαγγελματικές πρακτικές), I.N.R.P. (Institut National de Recherche Pédagogique) No 24, Σεπτέμβριος 1997.

ΔΙΕΘΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ**Άρθρα σε Διεθνή Περιοδικά με κριτές και συμμετοχές σε Διεθνείς τόμους**

6. **Tsakiris, D.**, Nikita P-D (2017) PISA in the Greek daily Press: the social significations and the relationship between the Greek society and the global education policy field in *Educational Journal of the University of Patras UNESCO Chair*, 4(2), p. 58-69, ISSN: 2241-9152
<http://ejupunescochair.lis.upatras.gr/index.php/ejupUNESCOchair/article/view/2815/3085>.
(ανακτήθηκε 8/08/2017)
7. **Tsakiris D.** (2015) Réflexions sur les politiques menées dans le domaine de la recherche éducative à partir des thèses de deuxième et troisième cycle universitaire grec : données chiffrées et questions posées, in Marmoz. L, Moumoulidou.M, **Tsakiris D.** Stamelos. G, (Editeurs) *La recherche en éducation dans un monde en crise. En Grèce et ailleurs*, Paris : Harmattan: 77-90.
8. **Tsakiris, D.** (2014). Human capital and human action in lifelong learning: questions concerning the revival of a seemingly obvious theory in Zarifis G and Gravani M (edit) *Challenging the European Area lifelong Learning: a critical responses after a decade ongoing adjustments*, UK: Springer:109-119.
9. Marmoz. L, Moumoulidou.M, Stamelos. G, **Tsakiris D.** (2013). La recherche en éducation en temps de crise: l'exemple grec in *Revista de Pedagogie*, Anul LXI.. NR.2 pp.7-22.
10. **Tsakiris, D.** (2005). «Psyché et imaginaire » - Penser aujourd'hui avec Castoriadis in *Sciences de l'homme et Sociétés*, no 80, pp.37-40.
11. Eurydice-Directorate-General for Education and Culture European Commission, (2002). "Key Competencies"- Participation in manuscript preparation pp. 79-83.
12. **Tsakiris, D.** (2001). «Evaluation et systèmes éducatifs dans les pays de l'Union Européenne», *Les Dossiers des Sciences de l'Education*, N.6 : 105-119.
13. **Tsakiris, D.** (2000). "Imaginaire et relation pédagogique : Recherche sur la dimension imaginaire du contrôle scolaire" in *Education, Communication and Conseling*, M.Malikiosi-Loizos (Ed.), Athènes: Ελληνικά Γράμματα 98-112.
14. **Tsakiris, D.** (1997). «L'imaginaire dans la référence à l'éthique», *Recherche et formation*, 24: 83-87.

Πρακτικά Διεθνών Συνεδρίων με κριτές

15. **Τσακίρη Δ.** (2018-υπό δημοσίευση) «Η καστοριαδική σκέψη στα σταυροδρόμια της κοινωνικής έρευνας: Ένα παράδειγμα διερεύνησης του εκπαιδευτικού γίνεσθαι» στο Διεθνές Συνέδριο του προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών : «*Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία*» του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου με θέμα : «*Η κοινωνική και πολιτική σκέψη του*

Κορνηλίου Καστοριάδη 20 χρόνια» στις 1-3/12/2017 στο Πάντειο Παν/μιο (**επισυνάπτεται βεβαίωση δημοσίευσης**).

16. **Τσακίρη Δ.** & Θεοχάρη Ι., Σαμαρά Αν.- Θ., (2018) «*Αυτοαξιολόγηση στα Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία και τα παράδοξα στη διαμόρφωση της φήμης τους*» στο 1^ο Επιστημονικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης με θέμα «*Αξιολόγηση των Σχολικών Μονάδων και των εκπαιδευτικών : Σύγχρονες τάσεις, διλήμματα και Προοπτικές* στις 28-29/05/2016, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

http://www.eletea.gr/wp-content/uploads/2018/02/PRAKTIKA_TELIKO.pdf σελ. 204-211

17. **Tsakiris D**, Smyrni S, Nikita D- P., 2017 «Teacher training and the case of International Baccalaureate Organisation: The emergence of a new teachers' professional identity in light of new modes of global governance» in *education in 3rd International Symposium INSITE New issues on Teacher Education, University of Thessaly (11-15 September 2015)* p.437-443

18. **Tsakiris D.** , Kallimani M., Samara A-T (2017) «Written Examinations: Analysis of Institutional, Organizational and Imaginary Dimensions of Teachers' Practices» in *European Educational Research Association, ECER 2017 Copenhagen Annual Conference : Reforming Education and the Imperative of Constant Change: Ambivalent roles of policy and educational research* University of Copenhagen (19/08/ 2017)

<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/22/contribution/41082/>(ανακτήθηκε 7/09/017)

19. **Tsakiris D**, Samara A-T, Kallimani M., (2016) «An Emerging Type of 'Privatisation' at Public Schools and the Role of Political and Social Networks in Accessing Educational 'Elites'» in *European Educational Research Association, ECER 2016 Dublin Annual Conference Leading Education: The Distinct Contributions of Educational Research and Researchers* University College Dublin(22-26/08/ 2016

<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/21/contribution/38672> (ανακτήθηκε 10 / 09 / 2016)

20.**Tsakiris D**, (2016), «La pratique évaluative de l'enseignant en tant que faire social : Esquisse d'une approche de la complexité à partir d'une pratique scolaire», in *XXII ème Colloque de l'AFIRSE Portugal 2015* Diversité et complexité de l'évaluation en éducation (συμμετοχή σε ολομέλεια-στρογγυλό τραπέζι), Université de Lisbonne – Institut de l'Education (29-31/01/ 2015) p.400-408

21.**Tsakiris D**, **Theohari I**, **Nikita D-P.**, (2015) «Policies in The pursuit of 'Elite and Excellence': delineating the educational 'imaginary' of Parents And Teachers» in *European Educational Research Association, ECER 2015 Budapest Annual Conference* Education and Transition - Contributions from Educational Research, University of Budapest (7- 11 /09/ 2015)

<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/20/contribution/35592/>

22.**Tsakiris D**, Nikita D-P, Logiotis G. (2014) «The Emergence of the Global Student Elite: What Can We Learn from IB Schools?» in *European Educational Research Association, ECER 2014 Porto Annual Conference*, The Past, Present and Future of Educational Research in Europe , University Porto, Portugal (1-5/09/2014) <http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/19/contribution/31966/> (ανακτήθηκε 10 / 09 / 2014)

23. **Tsakiris D**, Samara T-A, Theohari., I (2014) «Parental Choices Regarding Schools And Private Tutoring Organizations In Order To Ensure A Successful Schooling» in *European Educational Research Association, ECER 2014 Porto Annual Conference*, The Past, Present and Future of Educational Research in Europe , University Porto, Portugal (1-5/09/2014),

<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/19/contribution/32071/>

24. Nikita D-P - **Tsakiris D**. (2013). «Greece in the Globalised Education Context: a Study of the Greek Daily Press in relation to the PISA Programme», in *European Educational Research Association, ECER 2013 Instambul Annual Conference*, Creativity and Innovation in Educational Research, Bahçeşehir University in Istanbul (9--13/09/2013),

www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/8/contribution/21529/

- 25. Tsakiris, D. (2010).** « *Le développement professionnel des enseignants face aux enjeux sociétaux de l'évaluation scolaire: constatations de recherche et perspectives* » in 21ème Colloque de l'ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education), Université Catholique de Louvain, 21-23/01/2009, p. 1-14 (Πλήρες κείμενο με βεβαίωση δημοσίευσης – παραμένει αδημοσίευτο)
- 26. Tsakiris, D. (2008).** «La pratique du contrôle et de la notation des connaissances des élèves : une épreuve identitaire pour les enseignants» ESREA Life History and Biographical Research Network :, Canterbury Christ Church University, 6-9/03/2008, p. 1-14 <http://www.canterbury.ac.uk/education/cisdpc/conferences/esrea/abstracts-and-papers.aspx> (ανακτήθηκε 15/03 /2008) [Πλήρες κείμενο με βεβαίωση δημοσίευσης-παραμένει αδημοσίευτο]
- 27. Tsatsaroni, A. - Tsakiris D. (2006).** «Researchers' identities and identifications in the era of an audit culture», *European Educational Research Association, ECER 2006 Geneva Annual Conference, Transforming Knowledge, University of Geneva* (13-16/09/2006, p. 1-32 (Πλήρες κείμενο) <http://www.eera.ac.uk/web/eng/all/annual/2006/programme/index.html> (ανακτήθηκε 20 /09 / 2006)
- 28. Tsakiris, D. - Tsatsaroni, A. (2006).** «Pratique narrative et initiation à la pratique de la recherche : croisements possibles », *ESREA Colloque du Réseau Histoires de Vie et Biographie : Université de Thessalie Volos, Grèce*, 2-5/03/2006, p. 1-17 (Πλήρες κείμενο) <http://esrea2006.ece.uth.gr> (ανακτήθηκε 10/03 / 2006)
- 29. Giust-Desprairies F. – Tsakiris, D. – Manoukian, F. (2006).** «Recherche européenne sur les difficultés des enseignants dans la gestion de la classe : approche psychosociale clinique» 8ème *Biennale de l'Education et de la Formation, Lyon*, 11-14/ 04/2006 (Περίληψη) <http://www.inrp.fr/biennale/8biennale/contrib/affich.php?&num=233> (ανακτήθηκε 18 /04 /2006)
- 30. Tsakiris, D. (2002).** «Les systèmes de certification en langues étrangères dans les pays l'Union européenne» 6ème *Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι* 3-6 Ιουλίου, p.1-4 σελίδες (Πλήρες κείμενο) <http://www.inrp.fr/Acces/Biennale/6biennale/Contrib/affich.php?&NUM=280> (ανακτήθηκε 10/07 /2002)
- 31. Tsakiris, D. (1999).** «L'évaluation d'une formation sur la prévention du VIH-Sida : point d'appui d'une problématisation sur la complexité et la spécificité de la démarche de ce type de formation » 4ème *Biennale de l'Education et de la Formation. CD-rom* p.1-4 (Πλήρες κείμενο)
- 32. Cassotakis, M. – Tsakiris, D. (1999)** « La réforme du système d'évaluation des élèves du Lycée : Premières évaluations» 13ème *Colloque de l'ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education)*, Université de Dijon, 13-15 Σεπτεμβρίου (Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο και Πλήρες κείμενο εργασίας που διανεμήθηκε στο Συνέδριο)
- 33. Tsakiris, D. (1999).** «La paideia comme étayage mutuel de l'imagination radicale et de l'imaginaire social. Le rôle des significations imaginaires», *Rencontre autour des idées mères de Cornelius Castoriadis*, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Παρίσι, 24-25/06/1999 (Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)
- 34. Tsakiris, D. (1996).** « La dimension imaginaire du contrôle et de la notation des connaissances des élèves à l'Ecole primaire », 10ème *Colloque de l'ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education)*, Université Catholique de Louvain, 18-20/ 09/1996 (Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)
- 35. Tsakiris, D. (1996).** « L'imaginaire du contrôle des élèves par et dans les livrets scolaires » 5ème *Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι*, 18-21 /04/1996 (Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)
- 36. Tsakiris, D. (1995).** «De la pratique de l'évaluation scolaire à la formation des enseignants à l'évaluation », 9ème *Colloque de l'ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des*

Méthodologies d'Evaluation en Education), Université Catholique de Louvain, 13-15 /09/ 1995. (Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ, ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΒΙΒΛΙΩΝ,

37.Τσακίρη, Δ. (2011). «Δημοκρατία, νόμος, παιδεία: Η συμβολή της καστοριαδικής σκέψης στη διαύγαση της δημοκρατικής πρακτικής», Επιμ. Γ. Οικονόμου. *Μελέτες για τον Κορνήλιο Καστοριάδη-Η γέννηση της Δημοκρατίας και η σημερινή κρίση*, Αθήνα: Ευρασία: 233-249

38.Τσακίρη, Δ. – Κοτρόζου Α. (2011). «Η έρευνα για την σχολική αξιολόγηση και η ανάλυση των αξιολογικών πρακτικών: δυο πραγματικότητες που αλληλοδιαπλέκονται» στο Οικονομίδης Β, (επιμ) *Εκπαίδευση και Επιμόρφωση του Εκπαιδευτικού*, Αθήνα: Πεδίο : σελ. 190-211

39.Τσακίρη, Δ. (2010). «Κανονιστική ευταξία και παιδαγωγικές πρακτικές στο σχολικό θεσμό» στο Κουλαϊδής Β & Τσατσαρώνη Α. (Επ. επιμέλεια) *Παιδαγωγικές πρακτικές : έρευνα και εκπαιδευτική πολιτική*, Αθήνα: Μεταίχμιο: 225-270

40.Τσακίρη, Δ. (2010). «Θεσμός, υποκείμενο, παιδεία : Μια ιχνογραφία της καστοριαδικής συμβολής» στο Αποστολόπουλος Α., *Κορνήλιος Καστοριάδης- ο στοχαστής της αυτονομίας*, Αθήνα: Σύγχρονη Δελφική Αμφικτιονία: 17-36

41.Τσακίρη, Δ. (2009). «Οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες των χωρικών πρακτικών στην εκπαίδευση : η περίπτωση της διαμόρφωσης του σχολικού χάρτη φοίτησης των μαθητών» στο Σπυριδάκης Ε (επιμ) *Μετασχηματισμοί του χώρου:Κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις*, Αθήνα: Νήσος: 397-425.

42.Τσακίρη, Δ. – Καπετανίδου, Μ. (2007). «Θεωρίες μάθησης και δημιουργική σκέψη» στο Β. Κουλαϊδής (Επιστ. επιμ) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη της Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης*, Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ.: 21-60.

43.Τσακίρη, Δ. – Καπετανίδου, Μ. (2007) «Τεχνικές για την ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης» στο Β. Κουλαϊδής (Επιστ. Επιμ) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη της Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης*, Αθήνα :Ο.ΕΠ.ΕΚ.: σελ.95-120

44.Τσακίρη, Δ. – Καπετανίδου, Μ. (2007) «Εργαλεία αξιολόγησης για την ανάπτυξη της κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης» στο Β. Κουλαϊδής (Επιστ. Επιμ) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη της Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης*, Αθήνα : Ο.ΕΠ.ΕΚ.: σελ.351-374

45.Τσακίρη, Δ. (2002). «Συνοπτική Παρουσίαση Δεδομένων και Πορισμάτων Ερευνών για το Νέο Σύστημα Αξιολόγησης των Μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο», στο Α. Βερέβη (επιμ.) *Το Έργο «Έρευνα» 1997-2000 Συνοπτική Παρουσίαση*, , Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, 469-477

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Άρθρα σε Ελληνικά Περιοδικά με κριτές

46.Τσακίρη, Δ. (2007). «Η αξιολόγηση των γνώσεων των μαθητών : Ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αγωνίας των μαθητών απέναντι στην εξέταση και τη βαθμολογία», *Δελτίο (αφιέρωμα στην αξιολόγηση των μαθητών)*: 39:19-22

47.Τσακίρη, Δ. (2006). «Εκπαιδευτική πολιτική και συστήματα πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών : Συγκριτική μελέτη στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Νέα παιδεία*, 118:101-115

48.Τσακίρη, Δ. (2004). «Η παιδεία ως διαδικασία αμοιβαίου ερείσματος του κοινωνικού φαντασιακού και της ριζικής φαντασίας ενός αυτόνομου υποκειμένου : ο στοχασμός του Κορνήλιου Καστοριάδη», *Νέα Παιδεία* 110: σελ.127-136

49.Τσακίρη, Δ. (1999). «Το φανταστικό διακύβευμα στον σχολικό έλεγχο : σκιαγράφηση μιας Προσέγγισης», *Νέα Παιδεία*, 92 : 64 -78

Πρακτικά Ελληνικών Συνεδρίων με κριτές

50.Τσακίρη, Δ. κ.ά (2012). Σκιαγράφηση μιας προσέγγισης της αποτίμησης της Αυτοαξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας: Η μετάβαση από τον προταγματικό λόγο στην εκπαιδευτική στρατηγική και στην εκπαιδευτική πρακτική. Πρακτικά Συνεδρίου με θέμα «*Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές*». Αθήνα 4-6 Μαΐου 2012, Αθήνα : Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης: 757-772 σελίδες

51.Τσακίρη, Δ, (2007). «Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση : ποικιλότητα και συνθετότητα νέων αιτημάτων και καταστάσεων στην εκπαιδευτική πράξη - Ερευνητικές διαπιστώσεις και προοπτικές» 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), Αθήνα, 4-6/05/2007, σελ. 372-379 (Πλήρες κείμενο)
http://www.elliepek.gr/Documents/4o_Synedrio_Eisigiseis/372_379.pdf

52.Τσακίρη, Δ. κ.ά., (2007). Η «Ομάδα Προβληματισμού της Κορίνθου» ως τόπος για τη διαύγαση, τον αναστοχασμό και την αλλαγή των εκπαιδευτικών πρακτικών. Αδημοσίευτη εργασία που εκπονήθηκε για το 8ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών με θέμα «Καινοτόμες απόπειρες που αναδύονται στο σχολείο» (Διατίθεται από τη Μονάδα Έρευνας και Τεκμηρίωσης για την Ανάλυση, το Σχεδιασμό και την Εφαρμογή Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου): 18 σελίδες

53.Τσακίρη, Δ. - Βανταράκη, Ε. (2006). «Η ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών : θεωρητικά ζητήματα, ερευνητικές διαπιστώσεις, ανοικτά ερωτήματα» *Γ. Μπαγάκης (επιμ) Εκπαιδευτικές αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, Μεταίχμιο:298-303

54.Τσακίρη, Δ. (2003). «Θεωρητικό πλαίσιο και εγκάρσια προσέγγιση μιας «Επιμόρφωσης Έρευνας», στο *Γ. Μπαγάκης (επιμ) Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στη Εκπαίδευση* Αθήνα: Μεταίχμιο, 309-316

55.Τσακίρη, Δ. (2003). «Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και οι ιδιαιτερότητές του: Ψυχοκοινωνική προσέγγιση ενός «αδύνατου» επαγγέλματος», Πρακτικά διημερίδας του Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων με θέμα : «*Τεχνικές διδακτικής αναπαράστασης και ο ρόλος του κοινωνιολόγου εκπαιδευτικού*», Πάντειο Παν/μιο, 111-118 σελίδες

56.Τσακίρη, Δ. (2000). «Συνοπτική παρουσίαση δεδομένων και πορισμάτων ερευνών για το νέο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο», *Πανελλήνιο Συνέδριο Έρευνα για την Ελληνική Εκπαίδευση, Κ.Ε.Ε.*, Αθήνα, 21-22/09/2000 (Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

57.Δέσποινα Τσακίρη (2018-2020) Επιστημονική υπεύθυνη ΠΑ.ΠΕΛ του ερευνητικού έργου «Ψηφιακό χρονολόγιο της Κορινθιακής Λαογραφίας», στο πλαίσιο του προγράμματος «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ»: ΕΣΠΑ 2014-2020 (υπό εξέλιξη) Ακρόνυμο : e-Sisifos, κωδικός Τ1ΕΔΚ-05640 (υπό εξέλιξη)

58.Δέσποινα Τσακίρη (2017-2018), Επιστημονική υπεύθυνη της διεξαγωγής της εξωτερικής αξιολόγησης του έργου «Εισαγωγή του Εθελοντισμού στα Σχολεία», που διεξάγεται στο πλαίσιο του προγράμματος «Νοιάζομαι και Δρω». Το συγκεκριμένο έργο υλοποιείται από το Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο ΔΕΣΜΟΣ σε συνεργασία με το Ίδρυμα Λαμπράκη (υπό εξέλιξη).

59.Δέσποινα Τσακίρη (2017-2019), συμμετοχή στο πρόγραμμα: «BREAKing stereotypes through role models and promoting Roma integration in the labor market» με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή κ. Κάτση. Πρόγραμμα : Project Implementation (Κ.Α. 0309) (υπό εξέλιξη)

60.Γαρδικιώτης Α., Γκότοβος Α., Εμβαλωτής Α., Κατσής Α., Ραβάνης Κ., **Τσακίρη Δ.**, Χατζηνικήτα Β., (2013) στο Χατζηνικήτα Β., (επ.) *Οδηγός μελέτης ΘΕ Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη* (ΕΚΠ51), Πάτρα: ΕΑΠ: 41σελ

61.Τσακίρη, Δ. (2013). Υπεύθυνη διαμόρφωσης βάσης δεδομένων για τη συλλογή στοιχείων από το Εκπαιδευτικό προσωπικό του Τμήματος με στόχο την Ετήσια Απογραφική Έκθεση Αξιολόγησης. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

62. Τσακίρη Δέσποινα (Υπεύθυνη της Έκθεσης Αξιολόγησης και μέλος της ομάδας σύνταξης), 2012, Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Κόρινθος, 127σελ.

<http://dsep.uop.gr/attachments/sumplhrwmatiki-ekthesi-2012.pdf>

63.Τσακίρη, Δ. (2012). Υπεύθυνη βάσης δεδομένων για τη συλλογή στοιχείων από τους Φοιτητές του Τμήματος με στόχο την Αξιολόγηση του Μαθήματος και την αξιοποίησή τους στη διαδικασία εξέλιξης των μελών ΔΕΠ. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

64.Τσακίρη Δέσποινα (Υπεύθυνη και συντάκτρια της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης), (2011). Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Κόρινθος, 262σελ.

<http://dsep.uop.gr/attachments/Ekth.es.axiologisis.Final.27-03-11.pdf>

65.Τσακίρη Δέσποινα. (Μέλος Ομάδας Έργου), (2007). Εργαλεία αξιολόγησης του Επιμορφωτικού Προγράμματος : Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη της κριτικής-δημιουργικής σκέψης, *Φορέας Ανάθεσης: Ο.Ε.Π.ΕΚ-ΕΠΕΑΕΚ II 2006-2007, Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγράμματος Καθηγητής Β. Κουλαϊδής, , σελ.23*

66.Τσακίρη Δέσποινα (Μέλος Ομάδας Έργου) (2006-2007) «Εκπόνηση Επιμορφωτικού υλικού με θέμα: Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής –Δημιουργικής Σκέψης» : Υπεύθυνος προγράμματος : Καθηγητής Βασίλης Κουλαϊδής, *Φορέας ανάθεσης: ΟΕΠΕΚ-ΕΠΕΑΕΚ II,*

67.Τσακίρη Δ., (Υπεύθυνη Έρευνας), (2005). «Αποτύπωση ερευνών για εκπαιδευτικά θέματα που εκπονήθηκαν από το 1996-2001 από ελληνικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικά ινστιτούτα», *Φορέας Ανάθεσης: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, 150σελίδες*

http://www.kee.gr/html/research_main.php

68.Tsakiris D. (Coordinatrice Transnationale), Giust-Desprairies F, Kaneklin C, (2005). « Processus et résultats d'une recherche-formation pour des enseignants ayant des difficultés dans la gestion de leurs classes. Approche psychosociale clinique », *Φορέας Ανάθεσης Comenius 2.1 Socrates , 245 σελίδες*

<http://www.isoc.siu.no/isocii.nsf/webEdit/942672001Project>

http://www.kee.gr/html/research_main.php

69. Τσακίρη Δ (Μέλος Ομάδας Έργου) (2001) «Αξιολόγηση ερευνητικών προγραμμάτων της ενέργειας 3.2.β «Έρευνα» ΕΠΕΑΕΚ», *Φορέας Ανάθεσης : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Μάιος-Ιούνιος 2001*

70.Τσακίρη, Δ. (Υπεύθυνη Έρευνας), (2001). Πόρισμα ερευνητικής εργασίας «Συστήματα πιστοποίησης γλωσσομάθειας Ξένων γλωσσών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Φορέας Ανάθεσης : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 81σελίδες*

http://www.kee.gr/html/research_main.php

71.Τσακίρη, Δ. (Υπεύθυνη Έρευνας), (2001). Πόρισμα εμπειρικής έρευνας «Χρησιμότητα και τρόπος αξιοποίησης των βιβλίων αξιολόγησης των μαθητών του Λυκείου που εκπονεί το Κ.Ε.Ε » *Φορέας Ανάθεσης : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας - Πρόγραμμα Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ, Έργο : 1.2(γ)2, 86 σελίδες*

http://www.kee.gr/html/research_main.php

72.Τσακίρη, Δ. (Υπεύθυνη Έρευνας) (2000). Μελέτη : «Αξιολόγηση και εκπαιδευτικά συστήματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκριτική μελέτη των συστημάτων αξιολόγησης της Εκπαίδευσης» (σε συνεργασία με την Χ. Μικρογιαννάκη) *Φορέας Ανάθεσης : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας* κατόπιν αιτήματος του **Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων**, 81σελίδες
http://www.kee.gr/html/research_main.php

73.Τσακίρη, Δ. (Υπεύθυνη Έρευνας), (1998). Πόρισμα έρευνας : “Εφαρμογή και αποτελέσματα των νέων τρόπων αξιολόγησης των μαθητών της Α΄ Λυκείου στα Πειραματικά σχολεία ”. Φορέας Ανάθεσης :*Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας*, Πρόγραμμα **ΕΠΕΑΕΚ**, Έργο : **1.2(γ)2**, 110 σελίδες.
http://www.kee.gr/html/research_main.php

74.Tsakiris, D. (Υπεύθυνη Έρευνας), (1997). Πόρισμα αξιολόγησης προγράμματος επιμόρφωσης: “Rapport d’évaluation des formations «Prévention du VIH-SIDA» à l’intention de personnes ressources santé et de médecins inspecteurs”. *Φορέας Ανάθεσης : Ministère de la Jeunesse et des Sports (Γαλλία) και το I.N.J.E.P (Institut National de la Jeunesse et de l’Education Populaire)*, 252 σελίδες.

75.Tsakiris, D. (Μέλος Ομάδας Έργου), (1997). Πόρισμα έρευνας : “*La problématique de formation chez les Professeurs débutants* ”. **Ministère de l’Education Nationale** (Γαλλία), 37 σελίδες (και παράρτημα 156 σελίδων)

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

76.Tsakiris, D. (Expert) (2003). “Second Report on the activities of the Working Group on Basic Skills, Foreign Language Teaching and Entrepreneurship – 1.2 Developing skills for the knowledge society, 3.2 Developing the spirit of enterprise, 3.3 Improving foreign language learning”, Συμμετοχή στην επεξεργασία και σύνταξη του κειμένου με την ιδιότητα του Εθνικού εμπειρογνώμονα, *Commission expert group on “Key competencies”*) Ιούνιος 2003, 37 σελίδες. (Υποβάλλεται βεβαίωση)

77. Tsakiris, D. (Expert) (2002). “The key competencies in a knowledge-based economy : Afirst step toward selection, definition and description”, Συμμετοχή στην επεξεργασία και σύνταξη του κειμένου με την ιδιότητα του Εθνικού εμπειρογνώμονα, *Commission expert group on “Key competencies”*, 27 Μαρτίου 2002, 26 σελίδες (υποβάλλεται βεβαίωση)

B2.2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

I. Ανάπτυξη ενός επιστημονικού δικτύου με την A.F.I.R.S.E (L’ Association Francophone Internationale de Recherche Scientifique en Éducation)

i. Δραστηριότητες :

2017-2018 Υπεύθυνη οργάνωσης Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου συνδιοργανωτές: **Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, I.E.Π** (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής) και **A.F.I.R.S.E.** Χώρος διεξαγωγής Συνεδρίου : Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Παν/μιο Πελοποννήσου

Πανεπιστήμια Συμμετεχουσών χωρών : Βραζιλία, Καναδάς, Γαλλία, Ελλάδα, Μεξικό, Αφρική
Θέμα συνεδρίου : « L’institution du temps scolaire et ses effets :intentions, pratiques et conséquences» (σε εξέλιξη)

Παραγωγή, δημοσίευση και διάχυση επιστημονικού έργου :

- Διαμόρφωση ενός ευρύτερου διακρατικού ερευνητικού προγράμματος με θέμα : « Η θέσμιση του σχολικού χρόνου και συγκριτική μελέτη των συμμετεχουσών χωρών»
- Μαγνητοσκόπηση του εν λόγω συμποσίου και δημοσίευση του στο διαδίκτυο
- Δημοσίευση βιβλίου ή περιοδικού με ειδικό τεύχος αφιερωμένο στο θέμα του συνεδρίου

ii. Δραστηριότητες :

Ιανουάριος 2015 . Προσκεκλημένη από την **A.F.I.R.S.E** τομέας **Πορτογαλίας** του **Institut de l’Education Université de Lisbonne** για συμμετοχή με εισήγηση σε ολομέλεια διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «**Diversité et complexité de l’évaluation en éducation (συμμετοχή σε ολομέλεια) (29-31/01/ 2015)**»

Παραγωγή, δημοσίευση και διάχυση επιστημονικού έργου :

Δημοσίευση της εισήγησης στο ιστότοπο AFIRSE - Portugal του Institut de l'Education Université de Lisbonne :

Tsakiris D., (2016), La pratique évaluative de l'enseignant en tant que faire social : Esquisse d'une approche de la complexité à partir d'une pratique scolaire, in *XXII ème Colloque de l'AFIRSE Portugal 2015* Diversité et complexité de l'évaluation en éducation (συμμετοχή σε ολομέλεια), Université de Lisbonne – Institut de l'Education (29-31/01/ 2015) p.400-408

ii. Δραστηριότητες :

Ιούνιος 2012. Υπεύθυνη οργάνωσης Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου. Συνδιοργανωτές : **Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών, A.F.I.R.S.E, UNESCO** (Διεύθυνση Έρευνας). Χώρος διοργάνωσης : Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραγωγή, δημοσίευση και διάχυση επιστημονικού έργου :

▪ Μαγνητοσκόπηση του εν λόγω συμποσίου και δημοσίευση στο ιστότοπο του Τμήματος http://dsep.uop.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=585Itemid%3D74&lang=el&Itemid=158

- Επιμέλεια και Δημοσίευση βιβλίου σχετικό με το θέμα του συνεδρίου: Marmoz. L, Moumoulidou.M, **Tsakiris D.** Stamelos. G, (Editeurs) (2015) *La recherche en éducation dans un monde en crise. En Grèce et ailleurs*, Paris : Harmattan:246p
- Συντάκτρια κειμένου: **Tsakiris D.** (2015) Réflexions sur les politiques menées dans le domaine de la recherche éducative à partir des thèses de deuxième et troisième cycle universitaire grec : données chiffrées et questions posées, in Marmoz. L, Moumoulidou.M, **Tsakiris D.** Stamelos. G, (Editeurs) *La recherche en éducation dans un monde en crise. En Grèce et ailleurs*, Paris : Harmattan: 77-90

II. Ένταξη και συνεργασία με την E.S.R.E.A (European Society of Research on the Education of Adults)

i. Δραστηριότητες

Συμμετοχές σε συνέδρια των δικτύων :

- Life History and biography
- Adult Educator, Trainers and their Professional Development

Παραγωγή, δημοσίευση και διάχυση επιστημονικού έργου :

Ανακοινώσεις και πρακτικά Συνεδρίων :

Gravani M, **Tsakiris D.** (2016) The Masters' thesis in distance learning education: challenges and difficulties adults learners face in ESREA (European Society of Research on the Education of Adults) 8th Triennial/European Research/Conference/, Maynooth University, Ireland. 9-11/09/2016

Tsatsaroni, A. - **Tsakiris D.** (2006). Researchers' identities and identifications in the era of an audit culture, *European Educational Research Association, ECER 2006 Geneva Annual Conference, Transforming Knowledge, University of Geneva* (13-16/09/2006, p. 1-32 (Πλήρες κείμενο)

<http://www.eera.ac.uk/web/eng/all/annual/2006/programme/index.html>

Tsakiris, D. - Tsatsaroni, A. (2006). «Pratique narrative et initiation à la pratique de la recherche : croisements possibles » , *ESREA Colloque du Réseau Histoires de Vie et Biographie : Université de Thessalie Volos*, Grèce, 2-5/03/2006, p. 1-17 (Πλήρες κείμενο)

<http://esrea2006.ece.uth.gr>

Συμμετογή με κεφάλαιο σε δημοσίευση συλλογικού τόμου

Tsakiris, D. (2014). Human capital and human action in lifelong learning: questions concerning the revival of a seemingly obvious theory in Zarifis G and Gravani M (edit) *Challenging the European Area lifelong Learning: a critical responses after a decade ongoing adjustments*, UK: Springer:109-119

III. Άνοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (Α.Π.ΚΥ)

Οκτώβριος 5-8/ 2015 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθησης»

i. Δραστηριότητες

Διδασκαλίες στο πλαίσιο κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού του Erasmus + :

- Τίτλος διάλεξης : «Προτεινόμενες ερευνητικές πολιτικές για την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής έρευνας και κριτική αποτύπωση της μαζικής ερευνητικής παραγωγής Μάστερς του ΕΑΠ στον τομέα των Σπουδών της Εκπαίδευσης» (Για το Εκπαιδευτικό και Διοικητικό προσωπικό)

- Τίτλος διάλεξης : «*Η προσέγγιση της ανάλυσης των πρακτικών σχολικής αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση ενηλίκων και στο πλαίσιο εξ' αποστάσεως εκπαίδευση : διαπιστώσεις και ανοικτά ζητήματα*» (Για Μεταπτυχιακούς φοιτητές)

Παραγωγή, δημοσίευση και διάγνωση επιστημονικού έργου

Μαγνητοσκόπηση των διαλέξεων και δημοσιοποίηση στο διαδίκτυο

- «Προτεινόμενες ερευνητικές πολιτικές για την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής έρευνας και κριτική αποτύπωση της μαζικής ερευνητικής παραγωγής Μάστερς του ΕΑΠ στον τομέα των Σπουδών της Εκπαίδευσης» (Για το Εκπαιδευτικό και Διοικητικό προσωπικό) <https://eu1.bbcollab.com/p.jnlp?psid=2015-10-06.0958.M.65527772AFE24CC559B375FF6CAED6.vcr&sid=2015063> (ενεργό μέχρι 2017)
- Η προσέγγιση της ανάλυσης των πρακτικών σχολικής αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση ενηλίκων και στο πλαίσιο εξ' αποστάσεως εκπαίδευση : διαπιστώσεις και ανοικτά ζητήματα (Για Μεταπτυχιακούς φοιτητές) <https://eu1.bbcollab.com/p.jnlp?psid=2015-10-07.1501.M.65527772AFE24CC559B375FF6CAED6.vcr&sid=2015063> (ενεργό μέχρι 2017)

IV. Université de Paris 8 – Laboratoire C.R.I.S.E (Centre de Recherche sur l’Imaginaire Social et l’Education)

Ι. Δραστηριότητες

Chercheur Associé : 2003-2004

Παραγωγή, δημοσίευση και διάγνωση επιστημονικού έργου

- Διακρατική Συντονίστρια Ευρωπαϊκού προγράμματος (SOCRATES- COMENIUS 2.1) : **Πανεπιστήμια και Ερευνητικά κέντρα Συμμετεχουσών χωρών : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Ελλάδα- Συντονιστικό Ίδρυμα)** , Εταίροι : **Université de PARIS VIII** (Γαλλία) και **Universita Catholica de Milano**, (Ιταλία), Τίτλος έργου : «*Πειραματική δράση μιας Επιμόρφωσης-Έρευνας για εκπαιδευτικούς με δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης*». 2001-2005
- **Tsakiris D. (Coordinatrice Transnationale)**, Giust-Desprairies F, Kaneklin C, (2005). « Processus et résultats d’une recherche-formation pour des enseignants ayant des difficultés dans la gestion de leurs classes. Approche psychosociale clinique », *Φορέας Ανάθεσης Comenius 2.1 Socrates* , 245 σελίδες

<http://www.isoc.siu.no/isocii.nsf/webEdit/942672001Project>

http://www.kee.gr/html/research_main.php

V. Ανάθεση ως ερευνήτρια του ΚΕΕ της Ανάπτυξης της Ελληνογαλλικής συνεργασίας για την έρευνα στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης

Ι.Δραστηριότητες

- Πρόσκληση από το *Service de Coopération Educative* (Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Συνεργασίας της Γαλλικής Πρεσβείας) για συμμετοχή στο Salon de l’Education (Παρίσι 21-25/11/2001).
- Συναντήσεις με υπεύθυνους του Υπουργείου Παιδείας της Γαλλίας D.P.D. (Direction de la Programmation et du Développement) καθώς επίσης και με ερευνητές υπεύθυνους ερευνητικών ομάδων του INRP (Institut National de Recherche Pédagogique)
- Συναντήσεις με τους υπεύθυνους του *Service de Coopération Educative* (Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Συνεργασίας της Γαλλικής Πρεσβείας) για την συγκρότηση σχεδίου δράσης με στόχο την αμοιβαία προώθηση εμπειριών και προβληματισμών όπως επίσης και πρωτοκόλλων συνεργασίας σε θέματα που αφορούν στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης κατά το έτος 2000-2001
- Υπεύθυνη της αποστολής του Κ.Ε.Ε στο Salon de l’Education (Παρίσι 24-28/11/1999).
- Συναντήσεις με Υπεύθυνους του Υπουργείου Παιδείας της Γαλλίας, Φορείς και Επιστήμονες στο πλαίσιο του Salon de l’Education, 24-28/11/1999

Παραγωγή, δημοσίευση και διάγνωση επιστημονικού έργου

- Συντονίστρια της οργάνωσης της Ελληνογαλλικής διημερίδας με θέμα : “*Αρχική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα και την Γαλλία : Ερευνητικές διαπιστώσεις και προοπτικές* ” (Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών 17-18/03/2000)
- Υπεύθυνη έκδοσης πρακτικών της διημερίδας

- Οργάνωση μιας ημερίδας «Agora» στο Salon de l'Education 25/11/1999 Παρίσι και εισηγήτρια με θέμα : « L'évaluation des élèves du Lycée en Grèce : Recherches éducatives et ressources pédagogiques ».

VI. Université de Paris X- Nanterre - Centre de Recherche pour l'Education et la Formation.

Δραστηριότητες

Chercheur associé – Μέλος της Ερευνητικής ομάδας του Gilles FERRY: 1994-1998

Παραγωγή, δημοσίευση και διάχυση επιστημονικού έργου

Επιμέλεια ειδικού τεύχους του γαλλικού επιστημονικού περιοδικού *Recherche et formation* με θέμα «Conscience éthique et pratiques professionnelles» (Ηθική συνείδηση και επαγγελματικές πρακτικές), I.N.R.P. (Institut National de Recherche Pédagogique) No 24, Σεπτέμβριος 1997 και συγγραφέας άρθρου στο εν λόγω τεύχος

VII. Ετεροαναφορές : Εντοπίστηκαν μέσω Google Scholar 50 ετεροαναφορές σε διεθνή και εθνικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων καθώς και σε μεταπτυχιακές και διδακτορικές διατριβές.

VIII. Συμμετοχή σε διεθνή επιστημονικά κέντρα και οργανώσεις

- Μέλος της **AFIRSE** (Association Francophone Internationale de la Recherche Scientifique en Education) (έδρα Παρίσι)
- Μέλος της **ESREA** (European Society for Research the Education of Adults) **Network on Life History and Biographical Research** (έδρα Linkoping University - Σουηδία)
- Μέλος της **ADMEE-EUROPE** (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education (έδρα Neuchâtel- Ελβετία)
- Μέλος του **C.I.R.F.I.P** (Centre International de Recherche, Formation et Intervention Psychosociologiques) (έδρα στο Παρίσι)

B2.3 ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΙΑΔΕΣ

1. Τσακίρη Δ, Βοϊδύλα Φ, (2018) *Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη θέση της αξιοκρατίας στο πλαίσιο του εξεταστικού και βαθμολογικού συστήματος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνιολογίας - Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου με θέμα: Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση στις 27 και 28 Απριλίου 2018*

2. Gravani M, **Tsakiris D**, (2016) *The Masters' thesis in distance learning education: challenges and difficulties adults learners face in ESREA (European Society of Research on the Education of Adults) 8th Triennial/European Research/Conference/, Maynooth University, Ireland. 9-11/09/2016*

3. **Τσακίρη Δ.** και Θεοχάρη Ι., Σαμαρά Αν.- Θ., «*Αυτοαξιολόγηση στα Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία και τα παράδοξα στη διαμόρφωση της φήμης τους*» στο 1^ο Επιστημονικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης με θέμα «*Αξιολόγηση των Σχολικών Μονάδων και των εκπαιδευτικών :Σύγχρονες τάσεις, διλήμματα και Προοπτικές στις 28-29/05/2016, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών*

4. **ΕΑΠ (ΜΠΣ Σπουδές στην Εκπαίδευση) Επιστημονική ημερίδα με θέμα Πρόγραμμα PISA-Εγγραμματισμός και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες Πολιτιστικό Κέντρο ΕΚΠΑ 06/06/2015**

Εισήγηση (σε συνεργασία με Νικήτα Δ-Π) : Παρουσίαση των δεδομένων του προγράμματος PISA από τον ελληνικό ημερήσιο Τύπο & ανάδειξη των κοινωνικών σημασιών που διαμορφώνουν τη σχέση της ελληνικής κοινωνίας με το παγκοσμιοποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα

5. **Πανεπιστήμιο Κρήτης** (Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης) *Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «Εκπαίδευση και Επιμόρφωση του Εκπαιδευτικού» από την Σχολή Επιστημών Αγωγής, 22-23 Μαΐου 200, Ρέθυμνο*

Εισήγηση : «*Η έρευνα για την σχολική αξιολόγηση και η ανάλυση των αξιολογικών πρακτικών: δυο πραγματικότητες που αλληλοδιαπλέκονται*»

6. 21ème Colloque de l'ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education), Université Catholique de Louvain, 21-23/01/2009,

Εισήγηση : « *Le développement professionnel des enseignants face aux enjeux sociétaux de l'évaluation scolaire: constatations de recherche et perspectives* »

7. Ελληνική Ραδιοφωνία και το Περιοδικό Ραδιοτηλεόραση, Δημόσιος διάλογος με θέμα: «Ραδιοτηλεοπτικός και παιδικός κόσμος» Αμφιθέατρο του Αποστολοπούλειου Πνευματικού κέντρου Τρίπολης, 1/11/08

Εισήγηση : «*Η τηλεόραση και το φαντασιακό των παιδιών : ανιχνεύοντας μια νέα σχέση με τις τηλεοπτικές εικόνες*»

8. ESREA Life History and Biographical Research Network : Canterbury Christ Church University, 6-9/03/2008

Εισήγηση : «*La pratique du contrôle et de la notation des connaissances des élèves : une épreuve identitaire pour les enseignants*»,

9. ΠΟΕΣΥ και Σύγχρονη Δελφική Αμφικτιονία (ΜΚΟ), Συνέδριο Αφιέρωμα στο Κορνήλιο Καστοριάδη, «Κορνήλιος Καστοριάδης : στοχαστής της αυτονομίας», 2-4/11/2007, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Εισήγηση : «Θεσμός, υποκείμενο, παιδεία»

10. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης) *Κοινότητες μάθησης και επαγγελματική ευεξία των εκπαιδευτικών : Παραδείγματα από το διεθνή χώρο και την Ελλάδα*, Βόλος, 8-9 Μαρτίου 2007

Εισήγηση : Εσωτερική αξιολόγηση στη σχολική μονάδα (σε συνεργασία με την Αν. Καθηγήτρια Άννα Τσατσαρώνη και την «Ομάδα Προβληματισμού-Εργασίας» του Ν. Κορινθίας)

11. Πανεπιστήμιο Πατρών (Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) σε συνεργασία με το Λεόντειο Λύκειο, Αθήνα 12-14/01/2007

Εισήγηση : «*Ομάδα Προβληματισμού-Εργασίας στην Κόρινθο ως τόπος για τη διαύγαση, τον αναστοχασμό και την αλλαγή των εκπαιδευτικών πρακτικών*»

12. 8ème Biennale de l'Éducation et de la formation, Lyon, 11-14/04/2006

Εισήγηση : «*Recherche Européenne sur les difficultés des enseignants dans la gestion de la classe- Approche psychosociale clinique* ».

13. ESREA Colloque du Réseau Histoires de Vie et Biographie : Université de Thessalie, 2-5/03/2006

Εισήγηση : «*Pratique narrative et initiation à la pratique de la recherche : croisements possibles* »

14. Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας, Κιλκίς 21-22/01/2005

Εισήγηση : «*Η ανάλυση των παιδαγωγικών πρακτικών ως καινοτόμος επιμορφωτική δραστηριότητα*»,

15. Πανεπιστήμιο Πατρών –(Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) : *Εκπαιδευτικές αλλαγές. Η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, Πάτρα, 8-10/04/2005

Εισήγηση : «*Η ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών : θεωρητικά ζητήματα, ερευνητικές διαπιστώσεις, ανοικτά ερωτήματα*»

16. Κολλέγιο Αθηνών, Επιμορφωτική ημερίδα «*Η Αξιολόγηση του μαθητή*», Ψυχικό, 29/06/2004

Εισήγηση : «*Η αξιολόγηση των μαθητών : ανθρωπολογικές διαστάσεις μιας ορθολογικής πρακτικής*»

17. Επιστημονική και Παιδαγωγική Καθοδήγησης Β΄θμιας Εκπ/σης περιφ. Ιονίων νήσων, Νομαρχία Κεφαλληνίας και Δήμος Αργοστολίου, *Εκπαιδευτική ημερίδα για την επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευση*, Κοργιαλένιος Βιβλιοθήκη Αργοστολίου, 29/03/2004

Εισήγηση : «*Παρουσίαση ενός επιμορφωτικού προγράμματος που αφορά την αντιμετώπιση των δυσκολιών των εκπαιδευτικών να διαχειριστούν τη τάξη*»

18. COMENIUS 2.1-SOCRATES, Συντονιστικό Ίδρυμα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας Ανιχνεύοντας την ταυτότητα του εκπαιδευτικού σήμερα, Μουσείο Ιστορίας Παν/μιου Αθηνών 12-13/03/2004

Εισήγηση: «Διακρατική Επιμόρφωση Έρευνα που αφορά τις δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης : προέλευση, εξέλιξη, ανοιχτά ερωτήματα»

20. Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων Συνέδριο με θέμα : «Τεχνικές διδακτικής αναπαράστασης και ο ρόλος του κοινωνιολόγου εκπαιδευτικού», Πάντειο Παν/μιο, 7-8/11/2003

Εισήγηση: «Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και οι ιδιαιτερότητές του : Ψυχοκοινωνική προσέγγιση ενός «αδύνατου» επαγγέλματος»

21. Πανεπιστήμιο Πατρών –(Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στη Εκπαίδευση, Πάτρα, 17-19/05/2002

Εισήγηση: «Θεωρητικό πλαίσιο και εγκάρσια προσέγγιση μιας «Επιμόρφωσης Έρευνας»,

22. 6ème Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι, 3-6 /07/2002

Εισήγηση: « *Les systèmes de certification en langues étrangères dans les pays de l'Union Européenne*»

23. Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, «Πανελλήνιο Συνέδριο : Έρευνα για την Ελληνική Εκπαίδευση», 21-23/09/2000.

Εισήγηση: «Συνοπτική παρουσίαση δεδομένων και πορισμάτων ερευνών για το νέο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο»

24. Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών και Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, «Αρχική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα και τη Γαλλία : Ερευνητικές Διαπιστώσεις και προοπτικές», 17-18/03/2000,

Εισήγηση: «Η συμβολή της έρευνας για την αξιολόγηση στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών» (Συντονίστρια της οργανωτικής επιτροπής της Ελληνογαλλικής διημερίδας)

25. Salon de l'Education στο Παρίσι, 24-28/11/1999,

Συντονίστρια της συνάντησης «Agora» στο πλαίσιο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Salon de l'Education

Εισήγηση: «*Les nouvelles formes de l'évaluation à l'école : premières constatations*»

26. 13ème Colloque d'ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education), *Evaluation des politiques d'éducation*, Université de Dijon, 13-15 /9/1999

Εισήγηση: «*La réforme du système d'évaluation des élèves du Lycée : Premières Evaluations*» (σε συνεργασία με τον Καθηγητή Μιχάλη Κασσωτάκη)

27. Κ.Ε.Ε, Π.Ι, ΟΑΜΕ, ΟΙΕΛΕ «Αποτίμηση των αποτελεσμάτων των δυο χρόνων εφαρμογής των εκπαιδευτικών αλλαγών», 11/07/1999,

Εισήγηση: «Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και το νέο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών. Οι πρώτες διαπιστώσεις μιας έρευνας σχετικής με το υποστηρικτικό υλικό για την αξιολόγησης των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου»

28. Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales *Rencontre autour des idées mères de Cornelius Castoriadis*, Παρίσι, 24 –25/06/1999

Εισήγηση: « *La paidéia comme étayage mutuel de l'imagination radicale et de l'imaginaire social. Le rôle des significations imaginaires* »

29. Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας «*Διημερίδα Επιμόρφωσης Πολλαπλασιαστών για την Αξιολόγηση των Μαθητών*» 2–3/09/1998

Εισήγηση: «*Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες*»

30. 4ème Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι, 15 -18 /04/1998

Εισήγηση: «*L'évaluation d'une formation sur la "Prévention du VIH-Sida. Point d'appui d'une problématisation sur la complexité et la spécificité de la démarche de ce type de formation*».

31. 7ème Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι, 18 –21/04/1996

Εισήγηση : «*L’imaginaire du contrôle des élèves par et dans les livrets scolaires* »

32. 10ème Colloque de l’ADMEE-EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d’Evaluation en Education) *Dix années de travaux de recherche en évaluation ? Quelles lignes de force ? Quelles perspectives ?* Université de Grenoble, 18 -29 /09/1996.

Εισήγηση : «*La dimension imaginaire du contrôle et de la notation des connaissances des élèves de l’école primaire*».

33. 9ème Colloque de l’ADMEE-EUROPE *L’évaluation de et dans la formation des enseignants* Université Catholique de Louvain , 13-15/09/1995.

Εισήγηση : «*De la pratique de l’évaluation scolaire à la formation des enseignants à l’évaluation* ».

B3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ/ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

B3.1 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

1. Στην Ελλάδα (1998-2005)

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.)

Ερευνήτρια Γ΄ των Επιστημών της Εκπαίδευσης με επιστημονικό αντικείμενο «*Εκπαιδευτική αξιολόγηση*»

2. Στην Γαλλία (1994- 2004)

- **Université de Paris 8 – Laboratoire C.R.I.S.E** (Centre de Recherche sur l’Imaginaire Social et l’Education)
Chercheur Associé : 2003-2004
- **I.N.J.E.P.** (Institut National de la Jeunesse et de l’Education Populaire). Εμπειρογνώμων αξιολογήτρια και Επιστημονικός Σύμβουλος του επιμορφωτικού προγράμματος: «*La Prévention du VIH-SIDA*» για τους Παιδαγωγικούς Συμβούλους και Ιατρούς Επόπτες (προσωπικό του Υπουργείου Νεότητας και Αθλητισμού της Γαλλίας). Φορέας Ανάθεσης :Ministère de la Jeunesse et des Sports, Secrétariat d’Etat à la Santé et à la Sécurité Sociale, Institut National de la Jeunesse et de l’Education Populaire, 1996-1997
  - Σχεδιασμός, οργάνωση και υλοποίηση της αξιολόγησης του επιμορφωτικού προγράμματος “ *La Prévention du VIH-SIDA* ”
  - Ανάπτυξη Μεθοδολογίας και μεθοδολογικών εργαλείων με ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες
  - Σύνταξη του πορίσματος αξιολόγησης του επιμορφωτικού προγράμματος
  - Σύμβουλος (Consultant) υπουργικών υπευθύνων στο σχεδιασμό της επιμόρφωσης (παιδαγωγικοί στόχοι, μέθοδοι, περιεχόμενο επιμόρφωσης)
  - Συνεχής παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του επιμορφωτικού προγράμματος
  - Κριτής στην Αξιολογική Επιτροπή για τους οργανισμούς επιμόρφωσης που θα αναλάμβαναν την υλοποίηση του προγράμματος.
- **Université de Paris X- Nanterre - Centre de Recherche pour l’Education et la Formation.**
Chercheur associé – Μέλος της Ερευνητικής ομάδας του Gilles FERRY: 1994-1998

B.3.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (Κ.Ε.Ε.)

Ερευνήτρια Γ΄ των Επιστημών της Εκπαίδευσης με επιστημονικό αντικείμενο : «*Εκπαιδευτική αξιολόγηση*» (1998 – 2005)

- Υπεύθυνη έρευνας για το έργο που αφορά την αποτύπωση ερευνών σε εκπαιδευτικά θέματα που διεξάγονται στην Ελλάδα από το 1996-2001, Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ, 2001-2005

- Υπεύθυνη οργάνωσης και υλοποίησης μιας *Επιμόρφωσης-Έρευνας για εκπαιδευτικούς με δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης* που διεξήχθη με την χρηματοδότηση του Διακρατικού Ευρωπαϊκού προγράμματος : Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ, 2001-2005
  - Υπεύθυνη από το Κ.Ε.Ε., για την συμμετοχή στην επιτροπή του δικτύου Ευρυδίκη του ΥΠΕΠΘ και για την σύνταξη κειμένου που αφορά τον ορισμό, την επιλογή και την αξιολόγηση των βασικών δεξιοτήτων στην Ελλάδα. (Eurydice-Directorate-General for Education and Culture-European Commission- 2002)
  - Συντάκτρια ερευνητικής πρότασης (περιγραφή φυσικού αντικειμένου, σχεδιασμός εκτέλεσης και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έργου, οικονομικά στοιχεία) με θέμα «*Πειραματική δράση μιας Επιμόρφωσης-Έρευνας για εκπαιδευτικούς με δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης*» που χρηματοδοτήθηκε από το διακρατικό Ευρωπαϊκό πρόγραμμα (SOCRATES-COMENIUS 2.1) Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ
  - Συντάκτρια ερευνητικών προτάσεων (περιγραφή φυσικού αντικειμένου, σχεδιασμός Εκτέλεσης και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έργου) για χρηματοδότηση ερευνών από το ΕΠΕΑΕΚ
  - Συντονίστρια ερευνητικής ομάδας, επιστημονική υπεύθυνη για την εκπόνηση της ερευνητικής εργασίας και συντάκτρια του πορίσματος με θέμα : « *Συστήματα πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης*», Φορέας υλοποίησης: ΚΕΕ, 2001.
  - Επιστημονική Υπεύθυνη για την εκπόνηση συγκριτικής μελέτης και συντάκτρια του πορίσματος με θέμα : «*Αξιολόγηση και εκπαιδευτικά συστήματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης*» Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ, 2000.
  - Μέλος της ομάδας έργου του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ (Β) 1.2.(γ)2 : «*Ανάπτυξη και διάδοση των νέων μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών του Λυκείου*» Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ 1998-2000.
  - Υπεύθυνη της εσωτερικής αξιολόγησης του έργου 1.2.(γ)2 και υπεύθυνη για το σχεδιασμό και υλοποίηση ερευνών σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής των νέων μέτρων αξιολόγησης, Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ, 1998-2000.
  - Συντονίστρια ερευνητικής ομάδας, επιστημονική υπεύθυνη για την εκπόνηση της ερευνητικής εργασίας και συντάκτρια του πορίσματος της εμπειρικής έρευνας «*Χρησιμότητα και τρόπος αξιοποίησης των βιβλίων αξιολόγησης των μαθητών του Λυκείου που εκπονεί το ΚΕΕ*» Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ, 2001.
  - Επιστημονική Υπεύθυνη της έρευνας και συντάκτρια του πορίσματος : «*Εφαρμογή και αποτελέσματα των νέων τρόπων αξιολόγησης των μαθητών της Α' Λυκείου στα Πειραματικά σχολεία*» Φορέας υλοποίησης : ΚΕΕ, 1998.
  - **Διαχειριστικές αρμοδιότητες σε ερευνητικά προγράμματα**
    - Συντονίστρια του διακρατικού Ευρωπαϊκού προγράμματος (SOCRATES- COMENIUS 2.1) : «*Πειραματική δράση μιας Επιμόρφωσης-Έρευνας για εκπαιδευτικούς με δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης*». Συντονιστικό Ίδρυμα : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας(Ελλάδα) , Εταίροι : Université de PARIS VIII (Γαλλία) και Universita Catholica de Milano, (Ιταλία), 2001-2005
    - Υπεύθυνη του υποέργου 6 του έργου 1.2.(γ)2 : “*Ανάπτυξη και διάδοση των νέων μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών του Λυκείου*” Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ με αντικείμενο την εσωτερική Αξιολόγηση :
      - Μηνιαία Δελτία παρακολούθησης του έργου 1.2(γ)2
      - Σύνταξη τριμηνιαίων Δελτίων παρακολούθησης του έργου : 1.2.(γ)2 (Φυσική πρόοδος του έργου, οικονομικά στοιχεία, δείκτες απορρόφησης και φυσικής προόδου, προγραμματισμός του έργου, προβλέψεις δαπανών).
      - Ετήσιες εκθέσεις προόδου του έργου
      - Τροποποιήσεις Τεχνικών Δελτίων,
- Φορέας υλοποίησης : **Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας**, 1998-2000

- Άλλες δραστηριότητες
  - Ανάπτυξη ελληνογαλλικής συνεργασίας για την έρευνα στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης
    - Πρόσκληση από το *Service de Coopération Educative* (Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Συνεργασίας της Γαλλικής Πρεσβείας) για συμμετοχή στο Salon de l'Education (Παρίσι 21-25/11/2001).
    - Συναντήσεις με υπεύθυνους του Υπουργείου Παιδείας της Γαλλίας D.P.D. (Direction de la Programmation et du Développement) καθώς επίσης και με ερευνητές υπεύθυνους ερευνητικών ομάδων του INRP (Institut National de Recherche Pédagogique)
    - Συναντήσεις με τους υπεύθυνους του *Service de Coopération Educative* (Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Συνεργασίας της Γαλλικής Πρεσβείας) για την συγκρότηση σχεδίου δράσης με στόχο την αμοιβαία προώθηση εμπειριών και προβληματισμών όπως επίσης και πρωτοκόλλων συνεργασίας σε θέματα που αφορούν στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης κατά το έτος 2000-2001
    - Συντονίστρια της οργάνωσης της Ελληνογαλλικής διημερίδας με θέμα :*”Αρχική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα και την Γαλλία : Ερευνητικές διαπιστώσεις και προοπτικές ”* (Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών 17-18/03/2000)
    - Υπεύθυνη έκδοσης πρακτικών της διημερίδας
    - Υπεύθυνη της αποστολής του Κ.Ε.Ε στο Salon de l'Education (Παρίσι 24-28/11/1999).
    - Οργάνωση μιας ημερίδας «Agora» στο Salon de l'Education 25/11/1999 με θέμα : « L'évaluation des élèves du Lycée en Grèce : Recherches éducatives et ressources pédagogiques ».
    - Συναντήσεις με Υπεύθυνους του Υπουργείου Παιδείας της Γαλλίας, Φορείς και Επιστήμονες στο πλαίσιο του Salon de l'Education, 24-28/11/1999
  - Εκπροσώπηση στις εναρκτήριες εργασίες επιστημονικών συνεδρίων μεταφέροντας χαιρετισμούς εκ μέρους του ΔΣ του ΚΕΕ

Β.3.3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ορίσθηκα με Υπουργική απόφαση Εθνικός εμπειρογνώμονας για να συμμετάσχω την ομάδα εργασίας «*Βασικές δεξιότητες*» και «*Δείκτες και κριτήρια αναφοράς (benchmarks)*» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αφορά την Εκπαίδευση, Ιανουάριος 2002 – Μάρτιο 2004.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

Περιλήψεις

A. Διατριβές

B. Μονογραφίες - Βιβλία

**Γ. Εργασίες σε Διεθνή Περιοδικά, Διεθνείς Τόμους
Διεθνή Συνέδρια**

**Δ. Κεφάλαια σε επιστημονικά βιβλία και Συμμετοχή
σε συλλογικούς τόμους**

**Ε. Εργασίες σε Ελληνικά Περιοδικά και Ελληνικά
Συνέδρια**

**Ζ. Ερευνητικά προγράμματα, πορίσματα
ερευνητικών εργασιών και ερευνητικά έργα.**

**Η. Εκθέσεις από τη συμμετοχή σε ομάδες εργασίας
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Παιδείας**

A. Διατριβές

1. (1994) Διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο PARIS VIII Vincennes à Saint-Denis στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης υπό την επίβλεψη του Καθηγητή Jacques Ardoino, Θέμα του Διδακτορικού: «*Contrôle et notation des connaissances des élèves à l'École Primaire : la dimension imaginaire d'un mal nécessaire*» (Εξέταση και βαθμολογία των γνώσεων των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου: η φαντασιακή διάσταση ενός αναγκαίου κακού).

Πρόεδρος Επιτροπής Κρίσης: Cornelius Castoriadis και Λοιπά Μέλη : Jacques Ardoino, Jacky Beillerot, Gerard Figari

Μνεία: Άριστα με τα Συγχαρητήρια της Εξεταστικής Επιτροπής

Η εκπαιδευτική αξιολόγηση αποτέλεσε αντικείμενο πολλών ερευνών τόσο σε μακρο-κοινωνικό επίπεδο μελέτης (εκπαιδευτικό σύστημα) όσο και σε μικρο-κοινωνικό (σχολική τάξη). Οι έρευνες αυτές αποσκοπούσαν στη βελτιστοποίηση της παιδαγωγικής πράξης είτε μέσω της περιγραφής και της εξήγησης της δομής και του τρόπου λειτουργίας της αξιολόγησης και των λειτουργιών της είτε μέσω της παροχής εργαλείων μέτρησης. Η εν λόγω διερεύνηση της αξιολόγησης ως συστήματος διαχείρισης ή ως διαδικασίας μέτρησης, παρότι κατείχε και κατέχει κυρίαρχη θέση στη βιβλιογραφία της αξιολόγησης, περιορίστηκε στις διαδικαστικές διαστάσεις της αξιολόγησης, οι οποίες, μάλιστα, πολλές φορές εκτρέπονταν σε τεχνικότητες. Η διαύγαση του νοήματος που αποδίδουν τα εμπλεκόμενα υποκείμενα (διδάσκοντες και διδασκόμενοι) στη σχολική αξιολογική πρακτική ως έκφραση του κοινωνικού πράττειν παραμένει μέχρι και σήμερα στο περιθώριο των ερευνητικών αναζητήσεων. Η παρούσα διδακτορική διατριβή επανατοποθετεί το ζήτημα της σχολικής αξιολόγησης, δηλαδή της σχολικής εξέτασης και βαθμολογίας των μαθητών, σε μια νέα επιστημολογική προσέγγιση, που αποβλέπει στην κατανόηση της πολυπλοκότητας των καταστάσεων εντός των οποίων τα υποκείμενα (διδάσκοντες και διδασκόμενοι) βρίσκονται αντιμέτωπα με τη σχολική εξέταση. Η νέα αυτή ερευνητική προοπτική, όπου η σχολική αξιολόγηση συνυποδηλώνεται ως κοινωνικό πράττειν, επιδιώκει την ανάδειξη κοινωνικών σημασιών (ιεράρχηση, διάκριση, ταξινόμηση) που μπολιάζουν την πρακτική της σχολικής αξιολόγησης αλλά και τις ψυχικές διεργασίες των υποκειμένων στις οποίες ερείδονται οι συγκεκριμένες κοινωνικές σημασίες και οι οποίες εκδηλώνονται και εκφράζονται στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα.

Η διερεύνηση του αντικειμένου μελέτης της παρούσας διατριβής επιλέγει ως σημείο εκκίνησης την αντίληψη ότι η πρακτική του σχολικού ελέγχου και της βαθμολογίας είναι μια κατάσταση που θέτει τα υποκείμενα (διδάσκοντες και διδασκόμενους) εντός μιας διαδικασίας αναζήτησης και απόδοσης ταυτοτικών σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, οι γνώσεις των μαθητών γίνονται ο καθρέφτης μέσα από τον οποίο ο εκπαιδευτικός κρίνει την παιδαγωγική ικανότητά του και συγκροτεί μια εικόνα του εαυτού κατά την άσκηση της εκπαιδευτικής λειτουργίας. Κατ' ανάλογο τρόπο, μέσω της σχολικής εξέτασης και βαθμολογίας των γνώσεών τους, οι μαθητές συγκροτούν μια σχολική ταυτότητα βάσει της οποίας ορίζουν τον εαυτό τους και ορίζονται σε σχέση με τους άλλους εντός της ομάδας-τάξης. Υπό αυτή την έννοια, η σχολική εξέταση και βαθμολογία των μαθητών αναγνωρίζονται ως μια δημιουργούμενη κατάσταση καθρέφτης που προβάλλει διαφορετικές εικόνες του εαυτού αξιολογικές ή τραυματικές για τον ναρκισσισμό των υποκειμένων.

Στον βαθμό, λοιπόν, που η κατάσταση του σχολικού ελέγχου παρεμβάλλει ανάμεσα στον διδάσκοντα και στους διδασκόμενους έναν μεταφορικό καθρέφτη, θεωρούμε ότι η κατάσταση αυτή είναι πρόσφορη για τη διερεύνηση της φαντασιακής λειτουργίας στον σχολικό θεσμό σε σχέση τόσο με την κοινωνική όσο και με την ατομική διάστασή της.

Η υιοθετούμενη θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση του φαντασιακού στην παρούσα εργασία αντλεί την έμπνευσή της από τη σκέψη του Κορνήλιου Καστοριάδη που αντιλαμβάνεται το φαντασιακό ως δημιουργία εν ταυτώ ψυχική (ριζική φαντασία) και κοινωνικο-ιστορική (κοινωνικό φαντασιακό), η οποία εκδηλώνεται, εκφράζεται μέσω του «τεύχειν» και του «λέγειν» των υποκειμένων. «Τεύχειν» και «λέγειν» είναι αποτελέσματα της αμοιβαίας έρεισης ανάμεσα στο θεσμοθετημένο κοινωνικό φαντασιακό όπως αυτό

εκδηλώνεται στις κοινωνικές σημασίες μέσω των οποίων δομεί και δομείται μια κοινωνία και στη ριζική φαντασία –εν ταυτώ ψυχική μοναδικότητα– του υποκειμένου ως δημιουργία εικόνων που είναι μορφοποίηση (figuration) και παροντοποίηση (présentification) των σημασιών ή του νοήματος.

Συνελόντι ειπείν, η ενασχόλησή μας με το φαντασιακό στοιχείο συγκροτεί τον πυρήνα της αναζητήσής μας μέσω και χάριν του οποίου επιδιώκουμε να καταστήσουμε οντολογικά και επιστημολογικά νοητή τη συνάρθρωση του ψυχικού και του κοινωνικού σε έναν χώρο ζωτικής σημασίας: τον σχολικό θεσμό. Μέσω αυτής της συνάρθρωσης αναδεικνύουμε ένα σύνολο θεσμοθετημένων κοινωνικών φαντασιακών σημασιών που τα υποκείμενα (εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι) αποδίδουν στην πρακτική της σχολικής εξέτασης και βαθμολογίας, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες νοηματοδοτούν για τα υποκείμενα.

Η διερεύνηση της φαντασιακής διάστασης του σχολικού ελέγχου και της αξιολόγησης έγινε μέσω βιβλιογραφικής και εμπειρικής έρευνας που στηρίχθηκε σε μια διεπιστημονική (multiréférentielle) προσέγγιση η οποία συνέζευξε την ιστορία, την κοινωνιολογία, την ψυχανάλυση, την ψυχοκοινωνιολογία και την παιδαγωγική.

Η διεπιστημονική αυτή προσέγγιση οδήγησε στην παρουσίαση, στην ανάλυση και την αντιπαράσταση επιστημονικών προσεγγίσεων και αναφορών όπου η σχολική αξιολόγηση αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης: η ψυχολογία με την πειραματική προσέγγιση (H. Piéron, M. Reuchlin, A. Bonboir), η κοινωνιολογία με την κοινωνική αναπαραγωγή (P. Bourdieu – J.C. Passeron, P. Perrenoud) όπως και η γενική θεωρία της αξιολόγησης και του ελέγχου των J. Ardoino και G. Berger.

Η διαμόρφωση του θεωρητικού πλαισίου καθορίστηκε από τη διερεύνηση διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων της φαντασιακής λειτουργίας (Sartre, J.P., Durand, G., Lacan, J., Castoriadis, C.), αλλά κυρίως εστίασε στην επιλογή της καστοριαδικής θεώρησης του φαντασιακού ως εξελικτικής διαδικασίας εκκοινωνισμού του ατόμου που συναρθρώνει την κοινωνιογεννητική με την ψυχογεννητική προσέγγιση.

Με βάση τα παραπάνω, η προσφυγή στην κοινωνική ιστορία της εκπαίδευσης συνέβαλε στην καταγραφή των ιστορικών σημείων αναφοράς της θέσμησης της σχολικής δοκιμασίας/εξέτασης και βαθμολογίας. Η θέσμηση της δοκιμασίας αρχίζει από τις πρωτόγονες κοινωνίες όπου η «δοκιμασία» μύησης δηλώνει το πέρασμα του ατόμου σε μια άλλη καθεστωτική θέση, όπως για παράδειγμα το πέρασμα από τη θέση του εφήβου στη θέση του ενήλικα. Συνεχίζεται στα σχολεία των προκαπιταλιστικών κοινωνιών, τα οποία έχουν ως αποκλειστικό προσανατολισμό τον έλεγχο της επίτευξης της θρησκευτικής αγωγής των παιδιών. Ολοκληρώνεται στις καπιταλιστικές κοινωνίες με την καθιέρωση διαδικασιών προαγωγής των μαθητών υπαγορευομένων από την ανάπτυξη και την οργάνωση της αγοράς και της μισθωτής εργασίας.

Η προσφυγή στην κοινωνική ιστορία της εκπαίδευσης επέτρεψε την ανάδειξη και την ερμηνεία των διαφορετικών εικόνων του σχολικού ελέγχου στον ιστορικό χρόνο. Οι εικόνες αυτές αποκαλύπτουν την ισχυρή παρουσία μέχρι σήμερα ενός συνόλου κοινωνικών φαντασιακών σημασιών που συνδέουν την εικόνα του κριτή με εκείνη του Θεού ως παντοδυναμία (toute-puissance). Η φαντασιακή σημασία του Θεού στον οποίο εναπόκειται η πράξη της κρίσης θα επισφραγίσει κι άλλες εικόνες του ελέγχου, οι οποίες δεν έχουν ρητά θρησκευτικό περιεχόμενο. Αυτό το ιουδαϊκό – χριστιανικό φαντασιακό που απαγορεύει στους ανθρώπους την κρίση («μη κρίνετε ίνα μη κριθείτε») διασταυρώνεται με το ατομικό φαντασιακό του εκπαιδευτικού, όπου η επιθυμία της παντοδυναμίας εκδηλώνεται μέσω της επιθυμίας της κρίσης. Στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής διεξήχθη μια εμπειρική έρευνα με στόχο την ανάδειξη του τρόπου με τον οποίο τα υποκείμενα (εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι) βιώνουν αλλά, κυρίως, νοηματοδοτούν τη σχολική αξιολόγηση μέσα από τη θέση που ο καθένας κατέχει στη σχολική αυτή πρακτική. Η εμπειρική έρευνα είχε εθνογραφικό κλινικό προσανατολισμό και υιοθετήθηκε η ποιοτική μέθοδος για την ανάλυση του συλλεχθέντος υλικού. Διενεργήθηκε σε δύο δημοτικά σχολεία του Παρισιού με τη συμμετοχή 10 εκπαιδευτικών και 195 μαθητών. Χρησιμοποιήθηκαν τρία ερευνητικά εργαλεία: α) η συστηματική παρατήρηση όλων των τάξεων των δύο δημοτικών σχολείων κατά τη διάρκεια μίας σχολικής χρονιάς, β) η διενέργεια συνεντεύξεων από τους δασκάλους

όλων των τάξεων και από το σύνολο των μαθητών των τάξεων αυτών και γ) η γραπτή αφήγηση όλων των μαθητών σε σχέση με ένα θέμα που τους δόθηκε: «Αφηγούμαι μια μέρα που έχω στο σχολείο τρίμηνο διαγώνισμα».

Για τους μαθητές το «πάθος» και συγκεκριμένα ο «φόβος» που εγείρει η εξέταση αποτελούν οργανωτικό στοιχείο των κοινωνικών σημασιών του ελέγχου και της βαθμολογίας σε σημείο που οποιαδήποτε ορθολογική επεξεργασία καθίσταται μάταιη και μάλιστα αδύνατη. Ωστόσο, η ανορθολογικότητα του ελέγχου και της εξέτασης συνυπάρχει και διαπλέκεται με κοινωνικές σημασίες του σχολικού ελέγχου στις οποίες κυρίαρχη θέση έχει το μοντέλο της οικονομίας που θέτει την αναλογία σχολική εργασία/βαθμός ως το μοναδικό μόρφωμα που καθιστά ευκρινή τα ταυτοτικά σημεία αναφοράς του μαθητή σε σχέση με την επιτυχία ή την αποτυχία. Αυτές οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες του ελέγχου δεν καθιστούν τη διαφορετικότητα ανεκτή στο σχολείο και ανάγουν την ετερότητα στις ποσοτικές διαφορές ή την μεταφράζουν με όρους ανωτερότητας ή κατωτερότητας. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι οι εν λόγω σημασίες είναι στο έπακρο επενδυμένες από τους μαθητές, διότι εγείρουν και ενισχύουν διεργασίες του ασυνειδήτου που έχουν σχέση με την επιθυμία της δύναμης.

Για τους εκπαιδευτικούς η σχολική αξιολόγηση παρουσιάζεται ως ένα βεληνεκές εντός του οποίου ο εκπαιδευτικός ταλαντώνεται ανάμεσα αφενός στην ισχυρή επιθυμία να λειτουργήσει ως κριτής (εξεταστής, βαθμολογητής) ψυχικά υποβασταζόμενος από την επιθυμία της παντοδυναμίας και αφετέρου σε μια φαντασιακή απειλή εφορμούμενη από το ιουδαϊκό – χριστιανικό φαντασιακό που απαγορεύει στους ανθρώπους την κρίση.

Η ανάλυση της φαντασιακής επεξεργασίας των υποκειμένων ως σημείου σύζευξης μεταξύ ατομικού φαντασιακού και κοινωνικού φαντασιακού που αναφέρεται στον έλεγχο και στη βαθμολόγηση, όπως επίσης και η ερμηνεία της ανέδειξαν ότι ο σχολικός θεσμός εντός του οποίου εκδηλώνεται αυτή η φαντασιακή επεξεργασία δεν απορροφά το ατομικό φαντασιακό, αλλά επιφυλάσσει τη δυνατότητα στο άτομο να βρίσκει και να φτιάχνει για τον εαυτό του ένα νόημα μέσα στη θεσμισμένη κοινωνική σημασία.

Η νοηματοδοτική αυτή διεργασία επιτυγχάνεται μέσα από τις κοινωνικά θεσμισμένες φαντασιακές σημασίες του ελέγχου, της κρίσης, της απόδοσης αξίας —εν προκειμένω της βαθμολογίας— και αποκρυσταλλώνεται τόσο στον λόγο όσο και στις συμπεριφορές των υποκειμένων (εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων) με το συναίσθημα του «αναγκαίου κακού». Αυτό το συναίσθημα που ενοικεί στα υποκείμενα συνυποδηλώνει την αναγκαιότητα του ατόμου για απόκτηση και απόδοση ενός ταυτοτικού σημείου αναφοράς, αναγκαιότητα η οποία όμως βιώνεται από το υποκείμενο ως «κακό» επειδή ακριβώς παραπέμπει αντίστοιχα στην επιθυμία και στην απαγόρευση. Με άλλα λόγια, μέσω της νοηματοδότησης του συναισθήματος του «αναγκαίου κακού» αναδεικνύεται η εξαιρετικά σύνθετη σχέση της (αναζήτησης) ταυτότητας και της ταυτοποίησης (απόδοσης ταυτότητας), η οποία φωτίζεται ως ψυχική επεξεργασία (φαντασιακή) πραγματοποιούμενη από ένα κοινωνικό Είναι που έμαθε να σκέπτεται την ύπαρξή του και τις σχέσεις του με τους άλλους μέσα και από τις κοινωνικές φαντασιακές σημασίες. Εν κατακλείδι, αυτό το «αναγκαίο κακό» εκφράζει την προσπάθεια του ατόμου να κρατήσει μαζί σε ένα μόρφωμα —και αυτό παρά τις φαινομενικές αντιφάσεις— την παράσταση, το αίσθημα όπως και την επιθυμία, προκειμένου να αναζητήσει τη θεμελίωση της εν ταυτώ σκέψης.

2. (1987) D.E.A. στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου PARIS X-NANTERRE. Θέμα : « *La pratique d'évaluation à l'école: Etude des représentations du maître concernat cette pratique d'évaluation:*» (Η πρακτική της αξιολόγησης στο σχολείο : Μελέτη των αναπαραστάσεων του δασκάλου σε σχέση με την πρακτική αξιολόγησης).

Αφετηρία για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας αποτέλεσαν, ουσιαστικά, τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την πτυχιακή εργασία μας, τα οποία αφορούσαν τις σημασίες που αποδίδουν οι φοιτητές των παιδαγωγικών σχολών της Γαλλίας στη διαδικασία αξιολόγησής τους κατά τη διενέργεια των πρακτικών ασκήσεων του προγράμματος σπουδών. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εκπόνησης της μεταπτυχιακής εργασίας μας επιδιώξαμε τη μελέτη των αναπαραστάσεων των εν ενεργεία εκπαιδευτικών

αναφορικά με τις λειτουργίες της αξιολόγησης στον σχολικό θεσμό δίνοντας έμφαση στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους ως δασκάλου/αξιολογητή. Οι βασικές θεωρητικές αναφορές αντλήθηκαν από την κοινωνιολογική και ψυχοκοινωνική προσέγγιση, προκειμένου να διερευνηθούν οι κοινωνικοί κανόνες (normes) και τα κοινωνικά μοντέλα που επηρεάζουν ρητά ή υπόρρητα τον τρόπο με τον οποίο ο δάσκαλος αξιολογεί τους μαθητές του, καθώς επίσης τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τον ρόλο της αξιολόγησης στο σχολείο.

Προτεινόμενοι επιμέρους ερευνητικοί στόχοι ήταν οι ακόλουθοι:

α. Να αναδείξουμε τις αναπαραστάσεις του δασκάλου σε σχέση με τους σκοπούς και τους στόχους της αξιολόγησης στο σχολείο. Συγκεκριμένα:

- να διερευνήσουμε αν στις αναπαραστάσεις του εκπαιδευτικού η αξιολόγηση είναι ταυτόσημη με τη διαπίστωση και την επαλήθευση του αξιολογούμενου αντικειμένου ως προς ένα καθιερωμένο μοντέλο ή νόρμα, προκειμένου να αναδείξουμε τελικά εάν η σχολική αξιολόγηση περιορίζεται στον εντοπισμό της συμβατότητας ή της απόκλισης από το εν λόγω μοντέλο ή νόρμα, και
- να ανιχνεύσουμε αν μέσω των αναπαραστάσεων του εκπαιδευτικού εντοπίζονται διαθέσεις που ξεπερνούν τη λογική του ελέγχου και προσβλέπουν στην κατανόηση των σημασιών της αξιολογούμενης συμπεριφοράς και στην ερμηνεία της.

β. Να φωτίσουμε τα οργανωτικά στοιχεία που διαμορφώνουν το αναπαραστασιακό πλαίσιο του δασκάλου μέσα από το οποίο αξιολογεί τον μαθητή. Συγκεκριμένα, να εξετάσουμε τις κοινωνικές αναπαραστάσεις που παρεμβαίνουν στην αξιολόγηση που διενεργεί ο εκπαιδευτικός και οι οποίες αφορούν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται το παιδί τη γνώση, την αριστεία, την αντικειμενικότητα, τη δικαιοσύνη, την αμεροληψία, το μοντέλο του μαθητή και δη του καλού μαθητή.

γ. Να αναδείξουμε την αυτοεικόνα του δασκάλου μέσα στη διαδικασία της αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο εκπαιδευτικός αντιλαμβάνεται τον εαυτό του στην αξιολογική διαδικασία και τα κοινωνικά και παιδαγωγικά στερεότυπα πάνω στα οποία θεμελιώνεται αυτή η εικόνα.

B. Μονογραφίες - Βιβλία

3. **Τσακίρη, Δ.** (2018) *Η θέσμιση της αξιολόγησης των μαθητών και το φαντασιακό στοιχείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Η αξιολόγηση των μαθητών ως διεργασία θέσμισης, ευρύτερα αγνοημένη από τη δημόσια συζήτηση, ούσα ελάχιστα εύληπτη μολονότι ισχυρή, συνιστά κοινωνική διεργασία μέσω και χάριν της οποίας δύναται να φωτιστούν σημαντικά ζητήματα που εμπεριέχονται στην επιστημονική περιοχή της «εκπαιδευτικής αξιολόγησης». Ανέγγιχτη και απόμακρη από το φαντασιακό της δικής μας κοινωνίας αλλά και πολλών άλλων, η διεργασία της θέσμισης συγκαλύπτεται από το αποτέλεσμά της, ήτοι τις επιδόσεις των μαθητών στο εθνικό και παγκόσμιο εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και από τις αδιαμφισβήτητες συνέπειές τους (εξετασιοαρχία, βαθμοθηρία, οικονομική αφαιμάξη των οικογενειών από την εξωσχολική υποστήριξη, ψυχική εξουθένωση των μαθητών, πτυχιολαγνεία κ.ά.), οι οποίες με τη σειρά τους μεταβάλλονται σε γενεσιουργές αιτίες αυτών που τις παράγουν. Η διαμορφούμενη αυτή θεσμική κυκλικότητα συνιστά εν τοις πράγμασι έναν φαύλο κύκλο εντός του οποίου περιπλανιέται ασθμαίνοντας η σημερινή κοινωνία της κρίσης μέσα από τον καταγγελτικό λόγο και τα ρητορικά ξόρκια καθώς και από τις υπέρμετρες προσδοκίες και αιτήματα που έχει εναποθέσει στο σχολείο ματαιοπονώντας ωσαύτως για την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων και αδικιών των υφιστάμενων εθνικών και υπερεθνικών συστημάτων. Στη διαμορφούμενη αυτή θεσμική πραγματικότητα συλλογικότητες και υποκείμενα εθίζονται στη λογική του «αυτονόητου», στην υπερεκτίμηση του συνειδητού, στην πρόσληψη των κοινωνικών φαινομένων και δράσεων και στην υπερτίμηση μιας εργαλειακής μορφής ορθολογικής σκέψης η οποία εξακολουθεί να υφίσταται παρά τις ομολογούμενες διαψεύσεις της. Και ενώ φαίνεται να επιχειρείται η θεσμική ορθολογικότητα, εν τοις πράγμασι συντελείται μια ανορθολογικότητα η οποία εκδηλώνει το αποτύπωμα ενός κοινωνικού φαντασιακού υβριδοποίησης όπου η υπεράσπιση της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών συμφύεται με την αξιοδότηση των ανταγωνιστικών προτύπων όπως αυτά διαμορφώνονται από υπερεθνικούς οργανισμούς μεταξύ των οποίων και ο PISA.

Στο παρόν βιβλίο επιχειρείται η μετατόπιση του κέντρου βάρους της ανάλυσης του θεσμού από το ντετερμινιστικό πρότυπο στη φαντασιακή θέσμιση που προτάσσει η καστοριαδική σκέψη και η οποία επιτρέπει την πρόσληψη φαινομένων, καταστάσεων, διεργασιών που εκφράζουν το κοινωνικά κυρωμένο, το θεσμισμένο και συνάμα εκδηλώνουν το εν δυνάμει, το θεσμίζον, αυτό που δομεί και συν τω χρόνω δομείται στις υπόρρητες εκφάνσεις του. Το μπόλιασμα των δύο συνιστωσών του θεσμού από το φαντασιακό στοιχείο επιτρέπει ακριβώς τη διαύγηση της κοινωνικής δράσης συλλογικοτήτων και υποκειμένου που εμπλέκονται στη σχολική αξιολόγηση των μαθητών.

Εντός του ανωτέρω θεωρητικού πλαισίου παρουσιάζονται εν είδει παραδειγμάτων αναλύσεις εμπειρικών δεδομένων που παραπέμπουν σε πολύπλοκες και πολυτροπικές κοινωνικές δράσεις και οι οποίες εμπλέκουν τρεις διαφορετικές πραγματικότητες: α) την κοινωνία, β) τη συλλογικότητα και γ) το υποκείμενο. Με την αξιοποίηση του φαντασιακού ως κατηγορίας ανάλυσης φωτίζεται η αμοιβαία έρση μεταξύ του κοινωνικού και του ψυχικού, δηλαδή η ύπαρξη και η εκδήλωση του κοινωνικού φαντασιακού ως δυνατότητας να βρίσκει ερείσματα στις διεργασίες που διέπουν το άτομο ως ψυχική οντότητα όπως και να τροφοδοτείται από αυτές.

Με βάση τα παραπάνω, το παρόν βιβλίο περιλαμβάνει τα εξής μέρη:

Το **πρώτο μέρος**, που αφορά τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης θέσμισης του σχολείου στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον ανάπτυξης και άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύουμε ζητήματα που αφορούν τον τρόπο θέσμισης της αξιολόγησης ως κοινωνικο-ιστορικής διαδικασίας με τη συνδρομή των υπερεθνικών οργανώσεων.

Το **δεύτερο μέρος**, όπου φωτίζουμε τα κοινωνικά και πολιτικά διακυβεύματα του τρόπου θέσμισης της εξεταστικής, βαθμολογικής και πιστοποιητικής λειτουργίας του σχολείου δίνοντας έμφαση στα ζητήματα που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το εκπαιδευτικό πρόταγμα της ισότητας των ευκαιριών και, άρα, της μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων.

Το **τρίτο μέρος**, όπου συζητάμε το φαινόμενο της θέσμησης ως κοινωνικο-ιστορικής διαδικασίας και την υποστασιακή οντότητα του θεσμού αναδεικνύοντας τη συμβολή της καστοριαδικής σκέψης στη μελέτη των κοινωνικών θεσμών και ειδικότερα τον ρόλο που διαδραματίζει το φανταστικό στοιχείο στην εν λόγω μελέτη.

Το **τέταρτο μέρος**, όπου, βασιζόμενοι σε μεταδεδομένα εμπειρικών μελετών, εστιάζουμε στο φανταστικό στοιχείο ως κύρια κατηγορία ανάλυσης και φωτίζουμε εκπαιδευτικούς λόγους και πρακτικές που αφορούν την αξιολόγηση των μαθητών, οι οποίοι συνδέονται με τον διεθνή εκπαιδευτικό ανταγωνισμό. Επιπλέον, δίνουμε έμφαση στη νοηματοδότηση και στην αξιοποίηση των γραπτών εξετάσεων από τους εκπαιδευτικούς και στον τρόπο με τον οποίο ο εκπαιδευτικός ως υποκειμενικότητα βιώνει την εξεταστική και βαθμολογική διαδικασία ως ψυχική δοκιμασία. Η προταθείσα διαύγηση προσβλέπει να φωτίσει κάποια ορόσημα του σκέπτεσθαι του εκπαιδευτικού προκειμένου να ερμηνεύσει την αξιολογική πρακτική του. Εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί συντελεστές ως ψυχικές οντότητες βλέπουν τον εαυτό τους μέσα από τον καθρέφτη της αξιολόγησης των μαθητών τους και στον τρόπο με τον οποίο εκλογικεύουν, διευθετώντας την ψυχική οικονομία τους, την εμπλοκή τους σε μια πορεία θέσμησης της σχολικής αξιολόγησης.

4. Marmoz, L., Moumoulidou, M., **Tsakiris, D.**, Stamelos, G. (éds) (2015) *La recherche en éducation dans un monde en crise. En Grèce et ailleurs*. Paris: Harmattan, p. 246

Σε πείσμα των δυσμενών καιρών της κρίσης που συμπαραδηλώνουν μια γενικευμένη ακινητοποίηση, η συγγραφή του παρόντος συλλογικού τόμου αποσκοπεί στην ανάδειξη των υπάρχουσών ή υφερπουσών δυναμικών, οι οποίες δημιουργούν ενδεχόμενα σκέψης και δράσης στον χώρο της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στον χώρο της εκπαιδευτικής έρευνας. Η υφιστάμενη και παρατεταμένη οικονομική κρίση έπληξε πρόδηλα και την εκπαιδευτική έρευνα, η οποία βρέθηκε αντιμέτωπη με τρία βασικά προβλήματα: α) την έλλειψη πιστώσεων, β) την εξάρτηση της ερευνητικής δραστηριότητας από αναθέσεις κυρίως διεθνών δικτύων και υπερεθνικών οργανισμών με εστίαση σε «δράσεις παρέμβασης» και λιγότερο σε «δράσεις παραγωγής γνώσης» και γ) την ένδεια της δημιουργικής ευρηματικότητας και του δημιουργικού φανταστικού των ερευνητών ικανών να απελευθερώσουν ερευνητικές δυναμικές τόσο σε σχέση με τις προβληματικές όσο και σε σχέση με τις αναλύσεις, τις επεξεργασίες και τις ερμηνείες των συλλεχθέντων δεδομένων και των παραχθέντων αποτελεσμάτων στο πεδίο της εκπαίδευσης.

Σε αυτό το δυσμενές ερευνητικό πλαίσιο οι ερευνητές φαίνεται να παγιδεύονται σε μια ατελέσφορη ερευνητική δράση, ειδικά όταν τα ποσά των χρηματοδοτήσεων χρησιμοποιούνται ως δείκτες ποιότητας βάσει ορισμένων αξιολογήσεων που γεννούν επιφυλάξεις σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους και τους ερευνητικούς και πολιτικούς προσανατολισμούς που υπηρετούν. Επιπλέον, φαίνεται να συντελείται ακόμα μία μεταβολή: ενώ συνήθως η έρευνα αναγνωριζόταν ως διακριτό στοιχείο του πανεπιστημιακού επαγγέλματος, σήμερα καθίσταται ολοένα και περισσότερο μέσο συμπλήρωσης του μισθού· αυτό, δε, τόσο σε χώρες πλούσιες όπου οι αμοιβές είναι υψηλές (Βόρεια Αμερική, για παράδειγμα) όσο και σε χώρες φτωχές όπου οι αμοιβές είναι συχνά πολύ χαμηλές (γαλλόφωνη Αφρική, για παράδειγμα).

Η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης που προκλήθηκε εξαιτίας της κρίσης οδηγεί στη στάθμιση τόσο της αξιολόγησης της έρευνας στην εκπαίδευση όσο και των παρεκκλίσεων της· επιβάλλει, επίσης, τον ουσιαστικό αναπροσανατολισμό της σε σχέση με τον σκοπό της παραγόμενης γνώσης και την εν τοις πράγμασι αποστασιοποίησή της από τη μονομερή εξυπηρέτηση εφήμερων πολιτικών συμφερόντων.

Με βάση τα ανωτέρω κρίθηκε χρήσιμο να επικεντρωθούμε σε μία χώρα όπως η Ελλάδα, που έχει πληγεί από την οικονομική κρίση περισσότερο από άλλες χώρες, με στόχο να ταυτοποιήσουμε και να φωτίσουμε ερευνητικές προβληματικές και δυναμικές οι οποίες θα συνέδραμαν στο να δοθεί ώση σε ερευνητική δραστηριότητα λιγότερο εξαρτημένη από τους προαναφερθέντες προσανατολισμούς και κατευθύνσεις.

Ορισμένα από τα ζητήματα στα οποία μπορεί να επενδύσει η έρευνα είναι απαραίτητο να ιδωθούν υπό ένα νέο πρίσμα που συνδέει την εξέλιξη της εκπαιδευτικής έρευνας με την

ανάπτυξη ενός χειραφετικού εκπαιδευτικού προτάγματος. Για παράδειγμα, τι πρέπει να γίνει ώστε τα σχολεία να παραμείνουν χώροι μύησης στη γνώση με επαρκείς οικονομικούς πόρους και όχι χώροι διεισδυτικής διαφήμισης που προσφέρονται για φρενήρη κατανάλωση του εκπαιδευτικού προϊόντος; Πώς να καταπολεμηθεί η αποτυχία του εκδημοκρατισμού που επιμένει να υφίσταται σε διαφορετικές κοινωνίες παρά την επέκταση της σχολικής φοίτησης και των σπουδών; Ομοίως, πώς να καταπολεμηθεί ένας επαγγελματικός προσανατολισμός που βασίζεται στην αποτυχία, υποτιμά φοιτητές και εκπαιδευτικές κατευθύνσεις και αγνοεί ελπίδες και ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη σε μια κοινωνία αλληλεγγύης;

Συνδυάζοντας τη συνεισφορά δεκαοχτώ συγγραφέων από έξι διαφορετικές χώρες (Ελλάδα, Γαλλία, Καναδάς, Βραζιλία, Λίβανος, Πορτογαλία), το βιβλίο αυτό εξετάζει την κατάσταση της εκπαιδευτικής έρευνας στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Η συμβολή της Ελλάδας είναι ουσιαστική ως σημαντική μαρτυρία για το τι μπορεί να γίνει σε μία από τις πιο θεωρούμενες ευρωπαϊκές χώρες «σε κρίση». Ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαίο οι έρευνες να εμβαθύνουν στα ανωτέρω ζητήματα ώστε να γίνουν κατανοητά, λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα της λειτουργίας της εκπαίδευσης. Για τον λόγο αυτόν είναι αναμφισβήτητο απαραίτητο να υπάρχει μαζί με τις οικονομικές πιστώσεις (*des crédits*) και η επιστημονική πίστωση (*crédit*) για τις επιστήμες της εκπαίδευσης σε συνδυασμό με την ανάπτυξη μιας επιχειρηματολογικής υπεράσπισης της ιδιαιτερότητας της έρευνας στο εν λόγω επιστημονικό πεδίο.

5. Επιμέλεια ειδικού τεύχους του γαλλικού επιστημονικού περιοδικού *Recherche et formation* με θέμα: «Conscience éthique et pratiques professionnelles» (Ηθική συνείδηση και επαγγελματικές πρακτικές). I.N.R.P (Institut National de Recherche Pédagogique), No 24, Σεπτέμβριος 1997

Το παρόν τεύχος πραγματεύεται μέσα από θεωρητικά κείμενα και εμπειρικές έρευνες ζητήματα ηθικής που προκύπτουν στον ερευνητικό και επαγγελματικό χώρο της εκπαίδευσης.

Γ. Εργασίες σε Διεθνή Περιοδικά, Διεθνείς Τόμους και Διεθνή Συνέδρια

Διεθνή Περιοδικά και Τόμοι με κριτές

6. Tsakiris, D., Nikita, P.D. (2017) PISA in the Greek daily Press: The social significations and the relationship between the Greek society and the global education policy field in *Educational Journal of the University of Patras UNESCO Chair*, 4 (2), pp. 58-69. ISSN: 2241-9152
<http://ejupunescocoair.lis.upatras.gr/index.php/ejupUNESCOchair/article/view/2815/3085>
 (ανακτήθηκε 8/08/2017)

Το παρόν κείμενο πραγματεύεται την επίδραση που ασκούν οι διεθνείς οργανισμοί Ε.Ε. και ΟΟΣΑ στις πολιτικές των εθνικών κρατών, τα οποία λειτουργούν εντός του παγκοσμιοποιημένου εκπαιδευτικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο τα εθνικά κράτη διαμορφώνουν τη σχέση τους με τους ανωτέρω οργανισμούς, δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικές κατευθυντήριες πολιτικές που προωθούνται από αυτούς τους οργανισμούς δεν «μεταφράζονται» ή/και δεν «εφαρμόζονται» με τον ίδιο τρόπο από τα εθνικά κράτη. Η διερεύνηση του εν λόγω ζητήματος εστίασε στον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα ως χώρα μετέχουσα στους διεθνείς οργανισμούς της εκπαιδευτικής παγκοσμιοποίησης σημασιοδοτεί τη σχέση της με αυτούς τους οργανισμούς. Επιλέχθηκε ως πεδίο διερεύνησης ο ΟΟΣΑ και το πρόγραμμα PISA όπου διαγωνίζονται οι μαθητές των μετεχουσών και συνεργαζόμενων με τον εν λόγω οργανισμό χωρών με στόχο την αξιολόγηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων στη γλώσσα, στα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες. Η εκπονηθείσα έρευνα βασίστηκε σε αρχειακό υλικό το οποίο συλλέχθηκε από τον ημερήσιο Τύπο στο διάστημα μίας δεκαετίας (2000-2011). Η επιλογή του ημερήσιου Τύπου είναι συνδεδεμένη με την αυξανόμενη δύναμη που ασκεί για την ελληνική κοινωνία καθώς και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Ως εκ τούτου, αναγνωρίζεται ως προσοδοφόρο ερευνητικό εργαλείο μελέτης του τρόπου με τον οποίο η ελληνική κοινωνία προσλαμβάνει και τοποθετείται στο πεδίο της παγκοσμιοποιημένης εκπαιδευτικής πολιτικής. Επιλέχθηκαν τρεις εφημερίδες με τον μεγαλύτερο αριθμό κυκλοφορίας (*Η Καθημερινή*, *Το Βήμα*, *Ελευθεροτυπία*) και αναλύθηκαν συνολικά 105 άρθρα. Διαμορφώθηκε μία εσχάρα θεματικής καταγραφής των συντακτών, των τίτλων και των περιεχομένων των συλλεχθέντων άρθρων και ακολούθησε ερμηνευτική ανάλυση των δεδομένων μέσω της οποίας αναδείχθηκαν οι κοινωνικές σημασίες που φώτισαν τη σχέση της Ελλάδας με το Πρόγραμμα PISA με βάση τις προκύπτουσες θεματικές κατηγορίες: Παιδεία, Πολιτεία, Κοινωνία, Υφιστάμενη Εκπαιδευτική Πολιτική, Σχεδιασμός & Υλοποίηση Εκπαιδευτικής Πολιτικής Μέλλοντος, Πατρίδα, Μαθητές, Παράγοντες Επιδόσεων, Εκπαιδευτικοί. Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει ότι οι δημοσιεύσεις δίνουν έμφαση στα αποτελέσματα των μαθητών και στην πρωτιά αποσιωπώντας ουσιαστικά το πλαίσιο και τις θεσμικές διαδικασίες παραγωγής των αποτελεσμάτων καθώς και τις δυνατότητες βελτίωσης ή αλλαγής του. Οι εξωστρεφείς διεθνείς προοπτικές συγκαλύπτονται με πολυσχιδή τρόπο από τις εθνικές και πατριωτικές επιδιώξεις όπου οι μαθητές καθίστανται το «μήλον της έριδος» μεταξύ αυτών που αναγορεύονται μύστες της εκπαίδευσης και εκείνων που προβάλλονται μέσω των δημοσιευμάτων ως λόγοι της πολιτικής.

7. Tsakiris, D. (2015) Réflexions sur les politiques menées dans le domaine de la recherche éducative à partir des thèses de deuxième et troisième cycle universitaire grec: Données chiffrées et questions posées in Marmoz, L., Moumoulidou, M., **Tsakiris, D.**, Stamelos, G., (éds) *“La recherche en éducation dans un monde en crise. En Grèce et ailleurs”*. Paris: Harmattan, pp. 77-90

Στο παρόν κοινωνικό συγκείμενο και μεσούσης της οικονομικής κρίσης ο προσανατολισμός της διακηρυγμένης εκπαιδευτικής πολιτικής αναδεικνύει την επιστημονική έρευνα κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάκαμψη της χώρας¹.

Στο πλαίσιο αυτό η χάραξη της ερευνητικής πολιτικής φαίνεται να συνηγορεί μονοσήμαντα υπέρ της ανάπτυξης της έρευνας των θετικών επιστημών (αγροβιοτεχνολογία, περιβάλλον και ενέργεια, πληροφορική και τεχνολογία, χημικά προϊόντα και ιατρική) και της συμβολής της στην οικονομική ανάπτυξη, αποσιωπώντας ή παρακάμπτοντας τον ρόλο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Επιχειρείται κατ' ουσίαν μια σχέση μεταξύ των θετικών επιστημών και των ανθρωπιστικών και κοινωνικών ενθαρρυνόμενης της επένδυσης σε ερευνητικούς τομείς που υποτίθεται ότι θα καταστούν κερδοφόροι σε μακροοικονομικό επίπεδο, μολονότι τα όποια αποτελέσματα σε μακροοικονομικό επίπεδο είναι συνυφασμένα με τις ουσιαστικές παρεμβάσεις ανάπτυξης στο μικροοικονομικό επίπεδο.

Επομένως, τίθενται τα εξής ερωτήματα: α) Ποιο νόημα αποδίδεται στην παραγωγή της γνώσης στις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας στο κοινωνικο-ιστορικό συγκείμενο της χώρας μας; β) Ποιο είναι το ενδιαφέρον της ίδιας της ύπαρξης αυτών των επιστημών για τη διαμόρφωση του πολίτη και την ανάπτυξη κοινωνικών πρακτικών που προωθούν τη συλλογικότητα στο πλαίσιο ενός κοινωνικού προτάγματος; Ερωτήματα που οδηγούν, εντέλει, στην επερώτηση της κοινωνικής και πολιτικής νομιμοποίησης που παρέχεται στις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας, καθώς και των επιπτώσεων της υπονόμευσής της στο πλαίσιο μιας οικονομικής κρίσης.

Η επεξεργασία των ανωτέρω ερωτημάτων στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας βασίζεται σε ερευνητικά δεδομένα που αφορούν την παραγωγή της έρευνας στην εκπαίδευση στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο και αφορούν καταγραφές που αντλήθηκαν από τρεις πηγές: α) Έρευνες που εκπονήθηκαν στα πανεπιστήμια κατά την περίοδο 1996-2001 και χρηματοδοτήθηκαν από τα ευρωπαϊκά προγράμματα ΕΠΕΑΕΚ (Τσακίρη, 2005), β) Διδακτορικές διατριβές και στατιστικά δεδομένα από το 1996 έως το 2013 και γ) Μεταπτυχιακές διατριβές που εκπονήθηκαν στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, λόγω του ότι το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών σε αυτό το επίπεδο καθώς και πληθώρα μεταπτυχιακών ερευνητικών εργασιών με αντικείμενο την εκπαίδευση. Η ανάλυση των δεδομένων βασίστηκε σε μεικτή μέθοδο με έμφαση κυρίως στην κατηγοριοποίηση και στην ανάλυση των μεταπτυχιακών εργασιών του ΕΑΠ, αξιοποιώντας δείκτες όπως τα θέματα που διερευνώνται, τα ερευνητικά αντικείμενα, τα πεδία έρευνας, οι χρησιμοποιηθείσες μέθοδοι και ερευνητικές τεχνικές, τα αποτελέσματα της έρευνας.

Σύμφωνα με τα προκύπτοντα αποτελέσματα, το ερευνητικό συγκείμενο, πριν από την κρίση, δείχνει ότι οι πολιτικές στον εν λόγω τομέα φαίνεται να μη συνέβαλαν στην ουσιαστική ανάπτυξη της έρευνας στις επιστήμες της εκπαίδευσης. Ο πληθωρισμός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσέβλεπε κυρίως στη συνεχή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, η οποία πραγματοποιούνταν υπό τη λογική μιας επείγουσας ανάγκης που παρέκαμψε, εν τοις πράγμασι, την ανάπτυξη της έρευνας. Ομοίως, ο πληθωρισμός του αριθμού των μεταπτυχιακών σηματοδοτεί ένα φαινόμενο υπερεκπαίδευσης (Duru-Bellat 2006), το οποίο συνυφάνεται με το σύστημα μοριοδότησης της σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών. Ο πληθωρισμός αυτός είναι ενδεικτικός τόσο της έλλειψης πολιτικής για την έρευνα της εκπαίδευσης όσο και της ένδειας ερευνητικών ζητημάτων που εγείρουν την πολυπλοκότητα και την ποικιλομορφία των προβλημάτων της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Η παρατεταμένη κρίση φαίνεται να μη μετατοπίζει το πλαίσιο. Πάνω απ' όλα, επιδεινώνει τις οικονομικές συνθήκες παραγωγής της έρευνας, αφού τα δημόσια κονδύλια καθίστανται ολοένα και πιο πενιχρά. Δεδομένου ότι το μέλλον της ερευνητικής παραγωγής διαφαίνεται πολύ αβέβαιο, η παραγωγή διδακτορικών και μεταπτυχιακών διατριβών καθίσταται ο μόνος τρόπος συμμετοχής στην παραγωγή της έρευνας, καθώς η κρίση επηρεάζει όσους είναι πρόθυμοι να δεσμεύσουν προσωπικούς πόρους σε τέτοιου είδους εκπαιδευτικές έρευνες.

¹ Βλ. αναφορά της υπουργού Παιδείας Άννας Διαμαντοπούλου:

<http://www.agelioforos.gr/default.asp?pid=7&ct=1&artid=77573> (ανακτήθηκε 27 /01 /2011)

Στο πλαίσιο της αποσαφήνισης των οικονομικών συνθηκών και των επιπτώσεών τους στην κοινωνική νομιμοποίηση της έρευνας φαίνεται εξίσου σημαντικό να επικεντρωθεί η προσοχή μας στην ιδέα ότι η τρέχουσα κρίση της εκπαιδευτικής έρευνας συνιστά κατά κύριο λόγο αμφισβήτηση της νομιμοποίησης των θεσμών που καλούνται να την παράγουν: Σε τι μπορεί να είναι κοινωνικά χρήσιμη; Πώς μπορούμε να προβλέψουμε το μέλλον της; Για να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα θα πρέπει να αλλάξουμε τη θέση της έρευνας της εκπαίδευσης στο ευρύτερο πλαίσιο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών και να συμφωνήσουμε σε μια φιλοσοφική θέασή της που θα φωτίζει τις βασικές εμπειρίες που αφορούν την περιγραφή, την κατανόηση και την ερμηνεία των εκπαιδευτικών διαδικασιών, προσεγγίζοντας αυτή τη διαδικασία ως διαδικασία εκκοινωνίωσης, που μας επιτρέπει να διαμορφώσουμε κοινωνικές συμπεριφορές ικανές να εξυπηρετήσουν ένα έργο κοινωνικής δικαιοσύνης και ελευθερίας.

8. Tsakiris, D. (2014) Human capital and human action in lifelong learning: Questions concerning the revival of a seemingly obvious theory in Zarifis, G. and Gravani, M. (eds) *“Challenging the European area of lifelong learning: A critical response after a decade of ongoing adjustments”*. UK: Springer, pp. 109-119

Η οικονομική κρίση που πλήττει τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνιστά αναμφισβήτητα ένα πρωτόγνωρο συμβάν του ενωσιακού εγχειρήματος αλλά συνάμα κι έναν παράγοντα ανάλυσης (analyseur) του τρόπου λειτουργίας των υφιστάμενων οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών θεσμών.

Το παρόν κείμενο εστιάζει στον θεσμό της διά βίου μάθησης και στον τρόπο με τον οποίο νομιμοποιούνται οι κατευθυντήριες πολιτικές της από τη στιγμή που καθίσταται οικονομική στρατηγική. Η αναγόρευση της διά βίου μάθησης σε οικονομική και πολιτισμική στρατηγική υιοθετήθηκε αρχικά στη Συνθήκη της Λισσαβόνας και καθιερώθηκε με το «Υπόμνημα για την εκπαίδευση καθ’ όλη τη διάρκεια ζωής» (Επιτροπή των Ε.Κ., SEC (2000) 1832, Βρυξέλλες, 30/10/2000).

Η παρούσα εργασία, βασιζόμενη στην ανάλυση του εν λόγω υπομνήματος καθώς και σε ένα σώμα αρχειακού υλικού (αποφάσεις και επίσημα κείμενα της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ), επιχειρεί να φωτίσει το ιδεολογικό οικοδόμημα μέσω και χάριν του οποίου επιδιώκονται η θεσμική καταξίωση και η καθιέρωση αξίας της διά βίου μάθησης και συγκεκριμένα να νοηματοδοτήσει την επαναφορά της οικονομικής θεωρίας του «ανθρώπινου κεφαλαίου», με βάση την οποία θεμελιώνεται μία σειρά από πολιτικές κατευθύνσεις και αποφάσεις που αφορούν τις βλέψεις και τις στρατηγικές του παγκοσμιοποιημένου εκπαιδευτικού συστήματος. Μέσω της προρρηθείσας ανάλυσης αναδεικνύονται οι κοινωνικές σημασίες του οικονομικού ορθολογισμού που προτάσσει η θεωρία του «ανθρώπινου κεφαλαίου» και φωτίζονται οι φαντασιακές διαστάσεις της λογικής του «κεφαλαίου», η οποία αναγορεύεται αδιαμφισβήτητος ρυθμιστής της κοινωνικής δράσης στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης.

Οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες (Castoriadis, 1975) στις οποίες ερείδεται ο οικονομικός ορθολογισμός που προτάσσει η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου αναδεικνύουν ότι όλες οι δραστηριότητες των ανθρώπων πρέπει ή οφείλουν να υπηρετούν τη λογική του κεφαλαίου, η οποία θεωρείται είτε αυτονόητη είτε επιβεβλημένη ακόμη κι αν η ίδια η ζωή και η πραγματικότητα την διαψεύδουν, δηλαδή δείχνουν ότι είναι φενάκη και εντέλει ανορθολογική κατασκευή. Το ζητούμενο, φυσικά, είναι εάν αυτή η ανορθολογική κατασκευή μπορεί να αποδομηθεί στις κοινωνικές συνειδήσεις των ατόμων και ως εκ τούτου να απονομιμοποιηθεί ως κυρίαρχη πολιτική.

Εν κατακλείδι, επάγεται ότι όσο αδύναμη καθίσταται η υπεράσπιση της ορθολογικότητας οποιασδήποτε οικονομικής θεωρίας, όπως αυτής του ανθρώπινου κεφαλαίου, στη διευθέτηση των κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων των κοινωνιών και εν προκειμένω των εκπαιδευτικών ζητημάτων τους, άλλο τόσο δύσκολο καθίσταται το εγχείρημα της απονομιμοποίησής της. Και αυτό επειδή απαιτεί όχι τόσο εξειδικευμένες γνώσεις για να γίνουν οι απαραίτητες αναλύσεις, αλλά ένα κοινωνικό πρόταγμα που θα επιτρέψει στα άτομα να κάνουν «ταμείο» των προσφερόμενων επιστημονικών (με ή χωρίς εισαγωγικά)

αναλύσεων, έχοντας κριτήριο ένα αξιακό σύστημα που να υπερασπίζεται τη χειραφέτηση της ανθρώπινης δράσης μέσα από την ατομική και κοινωνική αυτονομία.

9. Marmoz, L., Moumoulidou, M., Stamelos, G., Tsakiris, D. (2014) La recherche en éducation en temps de crise: L'exemple grec in *Revista de Pedagogie, Anul LXI, NR. 2*, pp. 7-22

Η έλλειψη ικανοποιητικής χρηματοδότησης της έρευνας γενικότερα και της εκπαιδευτικής έρευνας ειδικότερα που προκλήθηκε από την οικονομική κρίση οδηγεί στην εκ νέου επερώτηση της κοινωνικής αξιολόγησης και χρησιμότητας της έρευνας στην εκπαίδευση. Η παρούσα εργασία εστιάζει στην καταγραφή ερευνητικών δυναμικών που δεν εντάσσονται απαραιγκίτως σε μορφές έρευνας εξαρτώμενες από διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Στο πλαίσιο αυτό συγκεντρώσαμε στοιχεία που αφορούν τη λειτουργία της χρηματοδότησης της έρευνας σε διεθνές επίπεδο και εστίασαμε στον ρόλο των Αρχών αξιολόγησης της έρευνας αλλά και των δημοσιεύσεων που προκύπτουν καθώς και στις επιπτώσεις αυτών στη ζήτηση της εκπαιδευτικής έρευνας και στους όρους και στις συνθήκες διεξαγωγής της. Η αναφορά σε παραδείγματα πρακτικών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων και ερευνών που έγιναν χωρίς μεγάλο κόστος, αναδεικνύει ότι το οικονομικό κεφάλαιο δεν είναι η βασική συνθήκη κινητροδότησης της παραγωγής της γνώσης. Η ανάπτυξη δικτύων ερευνητών, σε αντίθεση με τις συμπράξεις μεμονωμένων ατόμων που στοχεύουν την κυριαρχία της αγοράς ή το διεθνές στερέωμα, μας οδηγεί στο να θέσουμε το ζήτημα του νοήματος της έρευνας και της ελευθερίας στον τρόπο ανάπτυξης της έρευνας, όπως και το ζήτημα των συνθηκών εκείνων που θα συνέβαλλαν στη λειτουργία των δικτύων ως παραγόντων ανάπτυξης της έρευνας και του μέλλοντος που οικοδομείται.

10. Tsakiris, D. (2005) “Psyché et imaginaire” – Penser aujourd’hui avec Castoriadis in *Sciences de l’Homme et Sociétés*, No 80, pp. 37-40

Πρόκειται για εργασία που συμπεριλήφθηκε σε ειδικό τεύχος γαλλικού περιοδικού αφιερωμένο στο έργο του Κορνήλιου Καστοριάδη. Στο εν λόγω τεύχος μελετητές του Καστοριάδη παρουσιάζουν και αναλύουν τους χώρους του Ανθρώπου και της Κοινωνίας που αποτέλεσαν αντικείμενο συνεχούς διαύγασης του μεγάλου αυτού στοχαστή.

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να αναδείξει τους βασικούς πυλώνες της καστοριαδικής σκέψης στους οποίους ερειδεται το *constructum* μιας θεωρίας για την ψυχή και να φωτίσει τις συνάψεις αυτής της θεωρίας με το φαντασιακό στοιχείο έτσι όπως ο Καστοριάδης το συνέλαβε και το μελέτησε.

Η εργασία εκπονήθηκε μέσω ενδεδειγμένης επισκόπησης όλων των κειμένων του Καστοριάδη που έχουν δημοσιευθεί μέχρι σήμερα από τις γαλλικές εκδόσεις και αφορούν την ψυχή, το φαντασιακό και τη φαντασία. Βασική επιδίωξή μας ήταν να φωτίσουμε στην καστοριαδική σκέψη την αμοιβαία έρριση του ψυχικού και του κοινωνικού εξετάζοντας εκ του σύνεγγυς τέσσερα βασικά ζητήματα: τον τρόπο του Είναι της ψυχής, τη διαδικασία εκκοινωνήσής της, τις πολυειδείς διαδικασίες της μετουσίωσης και τον ρόλο της ανακλαστικής και διαβουλευτικής υποκειμενικότητας στη σύλληψη ενός χειραφετικού προτάγματος της αυτονομίας και στην πορεία πραγμάτωσής του.

Η ψυχαναλυτική εξέταση των παραπάνω ζητημάτων αφενός φωτίσει την αλληλοδιαπλοκή της ψυχογεννητικής και κοινωνιογεννητικής προσέγγισης στην καστοριαδική σκέψη και αφετέρου ανέδειξε τις δυσκολίες και τους περιορισμούς της εν λόγω αλληλοδιαπλοκής στην πραγμάτωση ενός χειραφετικού προτάγματος της αυτονομίας από τα κοινωνικά υποκείμενα. Ειδικότερα, δόθηκε έμφαση στη διαύγαση των δυσκολιών που έχουν τα κοινωνικά υποκείμενα (άτομα και συλλογικότητες) να αμφισβητήσουν τις εσωτερικευμένες κοινωνικές φαντασιακές σημασίες όπως και να αναζητήσουν όρους και συνθήκες θέσμισης μιας παιδείας που να επιτρέπει και να καλλιεργεί μια αναστοχαστική σκέψη, δηλαδή μια σκέψη που επερωτά συνάμα τα περιεχόμενα και τις θεμελιώσεις της.

11. Eurydice – Directorate-General for Education and Culture European Commission (2002) “Key Competencies”. Συμμετοχή στη σύνταξη κειμένου που αφορά τον ορισμό, την επιλογή και την αξιολόγηση των βασικών δεξιοτήτων στην Ελλάδα, σσ. 79-83 (**υποβάλλεται σχετική βεβαίωση**)

Πρόκειται για μελέτη του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Εκπαίδευση «Ευριδίκη» με στόχο την καταγραφή των εθνικών πολιτικών σε σχέση με τις βασικές ικανότητες που αποκτούν οι μαθητές με την ολοκλήρωση της γενικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η καταγραφή της εθνικής πολιτικής για το θέμα αυτό στηρίχθηκε στους εξής ερευνητικούς άξονες:

- α. Πώς ορίζεται η έννοια «βασική δεξιότητα/ικανότητα» (key competencies) στην Ελλάδα.
- β. Ποιες βασικές δεξιότητες στην Ελλάδα πρέπει να έχουν αποκτήσει οι μαθητές που ολοκληρώνουν τη γενική υποχρεωτική εκπαίδευση.
- γ. Πώς διασφαλίζεται στην Ελλάδα η απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων στο τέλος της γενικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- δ. Πώς μετράται, αξιολογείται και πιστοποιείται η απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων.
- ε. Ποια πιλοτικά προγράμματα (καινοτόμα προγράμματα, πρωτοβουλίες) υλοποιούνται σχετικά με τις βασικές δεξιότητες.

Η μελέτη βασίστηκε στη συλλογή και στην ανάλυση Νόμων, Προεδρικών Διαταγμάτων και άλλων επίσημων εγγράφων όπως επίσης και των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και του Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών για το δημοτικό, το γυμνάσιο και το λύκειο.

12. Tsakiris, D. (2001) Evaluation et systèmes éducatifs dans les pays de l’Union Européenne in *Les Dossiers des Sciences de l’Education*, No 6, pp. 105-119

Το παρόν άρθρο αποτυπώνει και μελετά μέσω συστημικής προσέγγισης τους τρόπους οργάνωσης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, εστιάζει στη διερεύνηση των τριών βασικών αντικειμένων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων: α) στον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής, β) στο εκπαιδευτικό έργο των εκπαιδευτικών και γ) στη διαχείριση της σχολικής μονάδας. Η εν λόγω διερεύνηση πραγματοποιήθηκε μέσω έρευνας τεκμηρίωσης που βασίστηκε στις εθνικές εκθέσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων, οι οποίες συλλέχθηκαν από το δίκτυο πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρυδίκη». Πρόκειται για συγκριτική μελέτη που αποβλέπει στην κατανόηση των τάσεων που διέπουν τα εκπαιδευτικά συστήματα ως προς την αξιολόγησή τους.

Τα κυριότερα συμπεράσματα δείχνουν ότι μέσα από τη θέσπιση των διαδικασιών αξιολόγησης σε τρία επίπεδα διοίκησης (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό) τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναζητούν νέες ρυθμίσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων προκειμένου να βελτιώσουν την εκπαίδευση σε εθνικό επίπεδο και να την καταστήσουν πιο ανταγωνιστική σε διεθνές. Οι νέες αυτές ρυθμίσεις ακολουθούν τρεις κατευθύνσεις:

1. Την ενίσχυση των στατιστικών μηχανισμών του κράτους, οι οποίοι επικεντρώνονται στην παραγωγή δεικτών προκειμένου να παρέχουν συγκρίσιμα στοιχεία σε σχέση με τις επιδόσεις του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε χώρας.
2. Την αναδιοργάνωση του θεσμού της Επιθεώρησης με τη διενέργεια «διαμορφωτικών» αξιολογήσεων που αποβλέπουν στην ανάπτυξη συμβουλευτικής δράσης των επιθεωρητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς αλλά και στη συλλογή και στη διάχυση πληροφοριών για την ποιότητα της κατάστασης του σχολικού συστήματος.
3. Την ανάπτυξη ανταγωνιστικότητας των σχολικών μονάδων με τη δημοσίευση δεικτών αξιολόγησης που παρέχουν πληροφόρηση σε σχέση με τα αποτελέσματα των μονάδων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις αντιφάσεις που ενέχονται στον τρόπο θέσπισης των διαδικασιών αξιολόγησης. Αυτές οι αντιφάσεις δείχνουν ότι τα συστήματα αξιολόγησης στις

χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναζητούν τρόπους ρύθμισης του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος ανάμεσα σε διάφορα μοντέλα διαχείρισης: στο παραδοσιακό με τον διοικητικό έλεγχο, στο νεοφιλελεύθερο με την ανταγωνιστικότητα της ελεύθερης αγοράς και στο δημοκρατικό με τις συμμετοχικές διαδικασίες. Αυτές οι αναζητήσεις νέων τρόπων ρύθμισης αποκαλύπτουν τις δυσκολίες των ευρωπαϊκών κοινωνιών να συλλάβουν μια νέα πολιτική, η οποία θα ενείχε αφ' εαυτής ένα εκπαιδευτικό πρόταγμα.

13. Tsakiris, D. (2000) *Imaginaire et relation pédagogique: Recherche sur la dimension imaginaire du contrôle scolaire* in Malikioti – Loizos, M. (ed.) *Education, communication and counseling*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 98-112

Η μελέτη αυτή στηρίζεται σε στοιχεία που προέκυψαν από τα αποτελέσματα της διδακτορικής διατριβής όπως, επίσης, και σε δεδομένα μιας νέας εμπειρικής έρευνας που αφορούσε τη συλλογή και την ανάλυση των δελτίων προόδου των μαθητών και κυρίως την ανάλυση των παρατηρήσεων που σημειώνει ο εκπαιδευτικός για την επίδοση και τη διαγωγή κάθε μαθητή. Πρόκειται για απόπειρα επανατοποθέτησης του ζητήματος του σχολικού ελέγχου ως πρακτικής ανθρώπινων σχέσεων, προκειμένου να φωτιστούν καλύτερα οι ψυχικές και κοινωνικές διαστάσεις της αλληλόδρασης εκπαιδευτικών και μαθητών στο πλαίσιο της σχολικής αξιολόγησης. Στην παρούσα εργασία το σχόλιο που καταγράφει ο εκπαιδευτικός στο δελτίο προόδου του μαθητή συνιστά αντικείμενο ανάλυσης ως προς το ύφος της γραφής (λακωνικό/επεξηγηματικό), ως προς τον αποδέκτη (γονιός/παιδί), ως προς τον σημασιολογικό τρόπο οργάνωσής του (διαπίστωση της σχολικής κατάστασης του μαθητή, περιγραφή του μαθητή, συμβουλές και παραινέσεις του εκπαιδευτικού) και ως προς την απρόσωπη διατύπωση ενθάρρυνσης του μαθητή ή/και συγχαρητηρίων προς αυτόν. Μέσω της συγκεκριμένης εργασίας αναδείχθηκε ο τρόπος με τον οποίο ο εκπαιδευτικός αντιλαμβάνεται, βιώνει και ασκεί τον σχολικό έλεγχο και τη βαθμολόγηση του μαθητή, όπως επίσης και οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες που ο εκπαιδευτικός αποδίδει στον μαθητή που τελεί υπό κατάσταση εξέτασης και ελέγχου.

14. Tsakiris, D. (1997) *L'imaginaire dans la référence à l'éthique* in *Recherche et Formation*, No 24, pp. 83-87

Το παρόν κείμενο πραγματεύεται το ζήτημα της ηθικής διάστασης που ενέχει η παραγωγή γνώσης όταν αυτή βασίζεται κυρίως σε ποιοτικές εμπειρικές έρευνες που χρησιμοποιούν την παρατήρηση της συμπεριφοράς του άλλου και την (κλινική) συνέντευξη. Το εν λόγω ζήτημα αναπτύσσεται με την άντληση υλικού από την καταγραφή και την ανάλυση μιας ερευνητικής εμπειρίας της γράφουσας με υποκείμενα που συμμετείχαν σε έρευνα που αφορούσε την αξιολογική πρακτική τους στο σχολείο. Στο πλαίσιο αυτό αναδείχθηκε η φαντασιακή διάσταση των ζητημάτων ηθικής δεοντολογίας που θέτει ο ερευνητής κατά τη διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας. Ειδικότερα, αναδεικνύονται οι φαντασιακές διεργασίες που υποκινούν στον ερευνητή ο «φόβος» και η «αγωνία» της διερεύνησης του Άλλου. Αναπτύσσεται ένας ερμηνευτικός προβληματισμός ο οποίος αντιπαραβάλλει, από τη μια πλευρά, τη στείρα γενικευσιμότητα και την καθολική αποδοχή κάποιων ηθικών αρχών και στάσεων που τίθενται αξιωματικά στον ερευνητή κατά την ερευνητική διαδικασία και, από την άλλη, την καλλιέργεια της υπευθυνότητας ως νομοποιούσα διαδικασία και ψυχική διεργασία μέσω και χάριν της οποίας παράγεται γνώση.

Πρακτικά Διεθνών Συνεδρίων με κριτές

15. Τσακίρη, Δ. (2018, υπό δημοσίευση) Η καστοριαδική σκέψη στα σταυροδρόμια της κοινωνικής έρευνας: Ένα παράδειγμα διερεύνησης του εκπαιδευτικού γίγνεσθαι. Στο Διεθνές Συνέδριο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών *Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία* του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου με θέμα: «*Η κοινωνική και πολιτική σκέψη του Κορνήλιου Καστοριάδη – 20 χρόνια μετά*». Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1-3/12/2017 (**επισυνάπτεται βεβαίωση δημοσίευσης**)

Η προτεινόμενη εισήγηση, ενώ επερωτά την υφιστάμενη ένδεια και αδυναμία της κοινωνικής έρευνας να αξιοδοτήσει και να αξιοποιήσει θεμελιώσεις της καστοριαδικής σκέψης για την κατανόηση και την ερμηνεία κοινωνικών φαινομένων, συνάμα επιχειρεί να φωτίσει ορισμένες συνθήκες υπό τις οποίες δύναται να τις διαυγάσει, να τις τροφοδοτήσει και να τις εμπλουτίσει.

Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύεται ένας τύπος ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων όπου το μακρο- και το μικροεπίπεδο ερείδονται αμοιβαία χωρίς να είναι αναγώγιμα. Δίνεται έμφαση στη διαύγαση του τρόπου με τον οποίο αυτοαναπαρίσταται μια κοινωνία μέσω της ανάδειξης των κυρίαρχων κοινωνικών φαντασιακών σημασιών καθώς και του τρόπου με τον οποίο οι συλλογικότητες και τα υποκείμενα εντός ενός θεσμού επεξεργάζονται φαντασιακά τις εν λόγω σημασίες. Φωτίζονται, ως εκ τούτου, οι θεσμικές και ψυχικές διεργασίες που επιτρέπουν τον μεταβολισμό και την αλλοίωση αυτών των σημασιών, ακόμα κι αν ορισμένα από τα patterns τους συντηρούνται.

Βάσει των ανωτέρω, παρουσιάζονται δεδομένα μιας κοινωνικής έρευνας που αφορά τον εκπαιδευτικό θεσμό και εστιάζει στην ανάδειξη των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών που εκφράζουν και εκδηλώνουν τον τρόπο με τον οποίο η ελληνική κοινωνία αυτοαναπαρίσταται εντός του παγκοσμιοποιημένου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στο οποίο συμμετέχει (Ε.Ε., ΟΟΣΑ κ.λπ.).

Δεδομένα της έρευνας συνιστούν δημοσιευμένα άρθρα από τον ελληνικό έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο που αφορούν τις επιδόσεις των ελλήνων μαθητών στο πρόγραμμα PISA και την κατάταξη της Ελλάδας στον εν λόγω διαγωνισμό. Η κειμενική ανάλυση του Τύπου αναδεικνύει το σχιζοειδές στοιχείο των εικόνων μέσω των οποίων η σύγχρονη ελληνική κοινωνία απεγνωσμένα επιχειρεί να συγκρατήσει τα θραύσματα της αυτοαναπαράστασής της για να μην αποσυντεθεί. Οι αναδυόμενες κοινωνικές φαντασιακές σημασίες που υποβασιάζονται από τις εν λόγω εικόνες, ενώ εκφράζουν αφοριστική διάθεση για τον διαγωνισμό PISA και την επιτυχία των Άλλων (μαθητών άλλων χωρών), συνάμα συνυποδηλώνουν μια ναρκισσιστική διεκδίκηση για την «πρωτιά των ελλήνων μαθητών». Η ναρκισσιστική διεκδίκηση της «πρωτιάς» λειτουργεί ως αντιστάθμισμα ενός διάχυτου κοινωνικού αισθήματος της «στερημένης πατρίδας», το οποίο αναδεικνύει την υφιστάμενη σχέση ξένωσης της κοινωνίας από τα δημιουργήματά της, όπως το κράτος και η πολιτεία, τα οποία όχι μόνο τα καθιστά ελλειμματικά αλλά και μη τροφοδοτικά για την ανάπτυξή της.

16. Τσακίρη, Δ. & Θεοχάρη, Ι., Σαμαρά, Α.Θ. (2018) Αυτοαξιολόγηση στα Πρότυπα και Πειραματικά σχολεία και τα παράδοξα στη διαμόρφωση της φήμης τους. Στο 1ο Επιστημονικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης με θέμα: «*Αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών: Σύγχρονες τάσεις, διλήμματα και προοπτικές*». Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 28-29/05/2016

http://www.eletea.gr/wp-content/uploads/2018/02/PRAKTIKA_TELIKO.pdf σελ. 204-211

Η διάκριση μεταξύ των σχολείων, μολονότι υφίσταται διαρρήδην, δεν είναι απαραίτητα θεσμοθετημένη μήτε συνδεδεμένη με μια θεσμική διαδικασία αξιολόγησης ή αυτοαξιολόγησης των σχολικών μονάδων. Είναι προϊόν, παράγωγο της φήμης που διαμορφώνει το σχολείο σε σχέση με τις επιδόσεις των μαθητών που υποδέχεται. Η Agnès van Zanten αναδεικνύει σε πρόσφατες μελέτες της (Van Zanten, 2010·2015) για τη φήμη της σχολικής μονάδας ότι οι πολιτικές για την επιδίωξη της αριστείας διαμορφώνονται με όρους ελιτισμού. Οι πολιτικές αυτές ερείδονται, δηλαδή, σε ένα κοινωνικό φαντασιακό ελιτισμού που εκδηλώνεται μέσω συγκεκριμένων κοινωνικών πρακτικών, οι οποίες επιχειρούν να

εξασφαλίσουν την οικειοποίηση μέρους του δημόσιου σχολείου και ένα είδος μορφωτικής περιχάραξης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων προερχομένων από προνομιούχα κοινωνικά στρώματα (Tsakiris, Theohari, Nikita, 2015).

Οι συνέπειες των εν λόγω πολιτικών είναι αφενός να μη βελτιώνονται τα αποτελέσματα των μαθητών που παρουσιάζουν δυσκολίες και αφετέρου να μη βελτιώνεται η κατάσταση των σχολικών μονάδων στο πλαίσιο των οποίων παράγονται τα αποτελέσματα, όπως επίσης και η ανάπτυξη γονεϊκών στρατηγικών επιλογής σχολικών μονάδων με καλή φήμη για τη φοίτηση των παιδιών τους. Σημαντικές έρευνες δείχνουν, άλλωστε, ότι η ομαδοποίηση των καλύτερων μαθητών από προνομιούχα κοινωνικά στρώματα σε ομοιογενή σχολεία οξύνει το χάσμα μεταξύ καλών και αδύναμων μαθητών (Broccolinhi & Van Zanten, 2000· Duru–Bellat & Mingat, 1997).

Με βάση τα ανωτέρω διαμορφώθηκαν οι ακόλουθες υποθέσεις εργασίας του παρόντος κειμένου που αφορούν: α) την ανάδειξη των οργανωτικών στοιχείων της δυναμικής που έχει η φήμη των Πρότυπων και των Πειραματικών σχολείων στην Ελλάδα και β) τον τρόπο με τον οποίο η δυναμική αυτή της φήμης δύναται να επηρεάσει τις αναστοχαστικές διεργασίες της αυτοαξιολόγησής τους. Τα ερευνητικά δεδομένα προέρχονται από δύο Πειραματικά σχολεία λυκειακής βαθμίδας. Η εμπειρική έρευνα έλαβε χώρα τον Νοέμβριο του 2015. Διενεργήθηκε ποιοτική έρευνα μέσω αφηγηματικών συνεντεύξεων σε δέκα γονείς και δέκα εκπαιδευτικούς, όπου επιχειρήθηκε η ανάδειξη και η ερμηνεία των προσδοκιών των εκπαιδευτικών συντελεστών, με απώτερο σκοπό να διερευνηθεί εάν και σε ποιον βαθμό αυτές αποτυπώνονται ή και εκφράζονται μέσα από την εικόνα της θετικής αξιολόγησης που προβάλλουν αυτά τα σχολεία, τα οποία κατέχουν καταξιωμένη φήμη.

Η έρευνα ανέδειξε κάποιες ιδιαίτερες νοηματοδοτήσεις των εμπλεκόμενων συντελεστών που σπάνια αναφέρονται ή λαμβάνονται υπόψη στις εκθέσεις αυτοαξιολόγησης των σχολείων και τις οποίες εδώ διατυπώνουμε εν είδει βασικών διαπιστώσεων:

- ✓ Η επιδίωξη της καλής φήμης ενός σχολείου δύναται να υπερκεράσει το άγχος και την πίεση που το ίδιο το εκπαιδευτικό προσωπικό υποστηρίζει ότι βιώνει. Και ενώ επιθυμεί να αποτελεί μέρος ενός εξέχοντος και υψηλού σχολικού επιπέδου, η τρέχουσα εκπαιδευτική πραγματικότητα της εξωδιδασκτικής υποστήριξης δεν διαφοροποιείται από εκείνη των άλλων σχολείων. Παράλληλα, οι γονείς εκλογικεύουν τις επιπτώσεις της υψηλής εντατικοποίησης των παιδιών τους χάριν μιας επιτυχούς σχολικής φοίτησης, η οποία ενσαρκώνει και αντανακλά δικές τους ρητές ή και υπόρρητες προσδοκίες. Με άλλα λόγια, η ψυχολογική πίεση του μαθητή εκλογικεύεται ως θυσία και προϋπόθεση επιτυχίας σε ένα υψηλού επιπέδου μαθησιακό περιβάλλον.
- ✓ Η παγιωμένη καλή φήμη των Πειραματικών σχολείων ίσως συντηρεί την εξέχουσα θέση τους στη συνείδηση των εκπαιδευτικών συντελεστών, ανεξαρτήτως αξιολογικών διαδικασιών, που σχετίζονται με την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου και τις δυνατότητες αυτού να διαχυθεί κατά μήκος όλης της σχολικής επικράτειας. Σε αυτά τα σχολεία φαίνεται ότι η διατήρηση της καλής φήμης από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους είναι πολύ πιο ισχυρή από τη διεκδίκηση και την επίτευξη της ίδιας της αριστείας –την οποία διακηρύττουν ως βασική αποστολή– και από την ποιότητα του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου. Με άλλα λόγια, αναδεικνύονται και οι φαντασιακές διαστάσεις (Castoriadis, 1975) που έχουν αυτές οι συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες ως προς τα εν λόγω σχολεία, τα οποία προβάλλεται σε επίπεδο ρητορικής ότι υπηρετούν το φαντασιακό της αριστείας.

Καταληκτικά, από τα ανωτέρω επάγεται ότι η υπεράσπιση της κοινωνικά καταξιωμένης φήμης δύναται να υπερτερήσει έναντι της αυτοαξιολόγησης, η οποία θα εμπλέκει μια αναστοχαστική διεργασία. Με άλλα λόγια, η τάση της εκλογίκευσης και των αμυντικών μηχανισμών που περιβάλλουν την «καλή» φήμη μπορεί πράγματι να λειτουργήσει σε βάρος της αναστοχαστικής διεργασίας, έχοντας επιπτώσεις στις διαδικασίες της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας.

17. Tsakiris, D., Smyrni, S., Nikita, D.P. (2017) «Teacher training and the case of International Baccalaureate Organisation: The emergence of a new teachers' professional identity in light of new

modes of global governance» in education in 3rd International Symposium INSITE: *New issues on teacher education*. University of Thessaly, 11-15/09/2015. pp. 437-443

Έναν από τους βασικούς συντελεστές του παγκοσμιοποιημένου εκπαιδευτικού τοπίου, που εκφράζει μια νέα μορφή παγκόσμιας διακυβέρνησης στην εκπαίδευση, φαίνεται να αποτελεί το Διεθνές Απολυτήριο ή, όπως είναι ευρέως γνωστό, International Baccalaureate (IB). Πρόκειται για εκπαιδευτικό θεσμό με συγκεκριμένα τυπολογικά χαρακτηριστικά, ο οποίος επιδιώκει να διαδραματίσει ηγεμονικό ρόλο στο πλαίσιο της διεθνούς εκπαίδευσης. Η μελέτη του εν λόγω θεσμού βασίστηκε στην ποσοτική και ποιοτική ανάλυση δεδομένων που προέκυψαν από έρευνα τεκμηρίωσης αρχειακού υλικού. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν οι επετηρίδες του Οργανισμού IB από το 2007 έως το 2013 καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο (2011) του εν λόγω Οργανισμού. Απώτερος στόχος της μελέτης είναι α) η ανάλυση της εξέλιξης του θεσμού του IB και η ανάδειξη των διακυβευμάτων στη διεκδίκηση ηγεμονικής θέσης εντός της διεθνούς εκπαίδευσης, β) η διερεύνηση του ρόλου που το IB διαδραματίζει και προσβλέπει να παίξει στο σημερινό παγκόσμιο εκπαιδευτικό τοπίο και γ) η σκιαγράφηση του προφίλ του Οργανισμού και του τρόπου λειτουργίας του για την επιδίωξη των στόχων του.

Τα προκύπτοντα δεδομένα της ανάλυσης οδηγούν σε ένα συμπέρασμα σύμφωνα με το οποίο στην παρούσα χρονική συγκυρία δίνεται έμφαση στο προφίλ του εκπαιδευτικού των IB σχολείων και φαίνεται να αναγνωρίζεται από τον Οργανισμό ως ο βασικός αρωγός στην προσπάθεια των IB να αποκτήσουν ηγετικό ή και ηγεμονικό ρόλο εντός του πλαισίου της διεθνούς εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωσή του ανάγεται σε βασική στρατηγική των IB, η οποία κυρώνεται ιδιαίτερα στο κείμενο της επετηρίδας του 2013 ως στρατηγική προτεραιότητα των IB σχολείων. Για την επίτευξη της εν λόγω στρατηγικής προωθούνται νέες μορφές διακυβέρνησης στην εκπαίδευση γενικότερα και στην επιμόρφωση ειδικότερα, οι οποίες φαίνεται να ενστερνίζονται τη νεοφιλελεύθερη λογική. Υπό αυτό το πρίσμα εκπαίδευση και επιμόρφωση που προωθείται από το τοπικό επίπεδο διοίκησης (local) όπως η ενδοσχολική ολισθαίνει δίνοντας προβάδισμα σε άλλες μορφές επιμόρφωσης με παγκόσμια χαρακτηριστικά, όπου επιδιώκεται η ανάπτυξη δικτύων καθώς και συνεργασίες με κυβερνήσεις κρατών και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Μέσα από τον νέο αυτόν προσανατολισμό της εκπαίδευσης/επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού ο Οργανισμός ουσιαστικά θέτει ένα νέο πλαίσιο επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού, το οποίο σκιαγραφεί και μια νέα ταυτότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, η οποία συνυφαίνεται με τις αρχές της παγκοσμιοποίησης και δη της διεθνοποίησης του εκπαιδευτικού συστήματος.

18. Tsakiris, D., Kallimani, M., Samara, A.T. (2017) «Written examinations: Analysis of institutional, organizational and imaginary dimensions of teachers' practices» in European Educational Research Association, ECER 2017, Copenhagen Annual Conference: *Reforming education and the imperative of constant change: Ambivalent roles of policy and educational research*. University of Copenhagen, 19/08/2017

<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/22/contribution/41082/> (ανακτήθηκε 7/09/017)

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η κατανόηση των πρακτικών των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση των μαθητών μέσω των γραπτών εξετάσεων. Η διερεύνηση του εν λόγω αντικειμένου απαιτεί τη συνδυαστική εξέταση τόσο στο μακροεπίπεδο του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου της εκπαιδευτικής πολιτικής όσο και, κυρίως, στο μικροεπίπεδο της καθημερινής παιδαγωγικής αλληλόδρασης όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί αυτές τις πολιτικές και τον βαθμό στον οποίο παρεκκλίνουν από αυτές λειτουργώντας ως ενεργοί δρώντες εντός του εκπαιδευτικού συστήματος (Crozier & Friedberg). Το παρόν κείμενο εστιάζει στο γραπτό διαγώνισμα ως αξιολογική πρακτική την οποία οφείλουν οι εκπαιδευτικοί να εφαρμόζουν σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο και στη φώτιση των υποκειμενικών χειρισμών τους οποίους αναπτύσσουν ασκώντας όσο βαθμό αυτονομίας τους επιτρέπεται στο πλαίσιο της τυπικής κανονιστικής διαδικασίας. Πρόκειται για μελέτη η οποία ερεϊδεται σε μια υπόθεση εργασίας σύμφωνα με την οποία εικάζουμε ότι οι εκπαιδευτικοί συνήθως βάζουν στους μαθητές περισσότερα διαγώνισμα, τα οποία τα

κατακυρώνουν βαθμολογικά αποδίδοντας μεγάλη σημασία στα αποτελέσματά τους για την τελική αξιολόγηση των μαθητών.

Στόχος της συγκεκριμένης μελέτης είναι να κατανοήσουμε τις πρακτικές των εκπαιδευτικών αποσαφηνίζοντας τις θεσμικές και οργανωτικές λειτουργίες της αξιολόγησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς και τις φαντασιακές διεργασίες μέσω των οποίων τις νοηματοδοτούν. Εξ ου, προκύπτουν δύο ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποιες είναι οι προσωπικές διευθετήσεις και οι υποκειμενικοί χειρισμοί της αξιολόγησης που υιοθετούνται από τους εκπαιδευτικούς μέσα στα περιθώρια που τους παρέχει η κανονιστική διαδικασία και πώς επιχειρούν την εκλογίκευσή τους;
2. Ποιες είναι οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες στις οποίες βασίζουν τις εκλογικεύσεις;

Η μελέτη αυτή βασίστηκε στη συλλογή δεδομένων από δείγμα εκπαιδευτικών με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 247 εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων που εργάζονται στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Κορινθίας (397 εκπαιδευτικοί κατά το σχολικό έτος 2014-15, σύμφωνα με επίσημα στατιστικά στοιχεία της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κορινθίας). Από τη μέχρι τώρα διερεύνηση του θέματος διαφαίνεται ότι οι πρακτικές που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί καθορίζονται από ένα σύνθετο πλέγμα υποκειμενικών αντιλήψεων, στάσεων και προθέσεων που υπερβαίνει τα στενά όρια της υποχρέωσής τους να αξιολογήσουν τους μαθητές τους συμμορφούμενοι προς το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο της εκπαίδευσης. Σε σημαντικό βαθμό υπερβαίνουν τη νομοθεσία ως προς τη συχνότητα και τη δυσκολία των γραπτών δοκιμασιών στις οποίες υποβάλλουν τους μαθητές, τείνοντας να εκλογικεύσουν την επιλογή τους αυτή επικαλούμενοι την πίεση των Πανελλήνιων εξετάσεων και τη γενικότερη χρησιμότητα των γραπτών εξετάσεων για την ευρύτερη διανοητική αλλά και ηθική συγκρότηση των μαθητών.

Διαμορφώνουν, έτσι, μια εξιδανικευμένη αυτοεικόνα, η οποία συνίσταται στη συνύπαρξη στοιχείων όπως η ικανότητα αντικειμενικής κρίσης, η κατοχή της επιστημονικής γνώσης και η ικανότητα επιβολής της τάξης, χαρακτηριστικά που αντιστοιχούν σε βασικές διαστάσεις του ρόλου τους ως εκπαιδευτικών όσο και στις βασικές λειτουργίες του σχολικού θεσμού (Επιλεκτική – Γνωστική – Κανονιστική). Αυτή την εικόνα προσπαθούν να την επιβεβαιώσουν τόσο στη συναναστροφή τους με άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας όσο και στην ίδια τους τη συνείδηση εκλογικεύοντας τις πρακτικές που υιοθετούν σε σχέση με την αξιολόγηση και τη χρήση των γραπτών δοκιμασιών με το να τις επενδύουν με μια σειρά από κοινωνικές φαντασιακές σημασίες (Αντικειμενικότητα – Ακαδημαϊσμός – Πειθαρχία) τις οποίες έχουν ενστερνιστεί στην πορεία της δικής τους σχολικής και επαγγελματικής βιογραφίας και κατά τη διαμόρφωση του δικού τους *habitus* (έξης).

19. Tsakiris, D., Samara, A.T., Kallimani, M. (2016) «An emerging type of “privatisation” at public schools and the role of political and social networks in accessing educational “elites”» in European Educational Research Association, ECER 2016, Dublin Annual Conference Leading Education: *The distinct contributions of educational research and researchers*. University College Dublin, 22-26/08/2016

<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/21/contribution/38672> (ανακτήθηκε 10 / 09 / 2016)

Με αφορμή την Υπουργική Τροπολογία της 27ης Απριλίου 2015 επήλθε μια αλλαγή των διατάξεων του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ 119 Α') όσον αφορά τα «Πειραματικά Πρότυπα Σχολεία». Στο πλαίσιο αυτό έγινε νέα νομοθετική ρύθμιση (4327/15 ΦΕΚ Α' 50/14-5-2015) όπου καταργούνται τα Πειραματικά σχολεία και διατηρούνται μόνο τα πέντε (παραδοσιακά) Πρότυπα. Με την εν λόγω νομοθετική ρύθμιση συνδέθηκαν τα Πειραματικά και Πρότυπα σχολεία με το ζήτημα της αριστείας. Διαμορφώθηκε έντονος πολιτικός και κοινωνικός διάλογος όπου η αριστεία αναδείχθηκε μείζον θέμα μεταξύ των κυβερνώντων και της αντιπολίτευσης. Στο εν λόγω κοινωνικο-πολιτικό συγκείμενο η αριστεία αναγορεύεται ιδεολογικό σημείο σύγκρουσης και διαμορφώνεται διπολισμός μεταξύ αυτών που αντιπαρτίθενται στην αριστεία ως παρελκόμενο της εκπαιδευτικής ελίτ και εκείνων που

ταυτίζουν την επιδίωξη της αριστείας με την εκπαιδευτική πρόοδο και τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Η παρούσα εργασία ερείδεται σε μια υπόθεση εργασίας σύμφωνα με την οποία οι κοινωνικές ομάδες που συμπεριλαμβάνονται στο φάσμα της ανώτερης μεσαιάς τάξης οδηγούνται ένεκα της έλλειψης κονδυλίων για την εκπαίδευση και της απαξίωσης των δημόσιων σχολείων σε «επίδοξους» (pretenders) που δεν διαθέτουν τους οικονομικούς πόρους της οικονομικής ελίτ, αλλά επιχειρούν να προωθήσουν την εκπαιδευτική σταδιοδρομία των παιδιών τους αξιοποιώντας διαθέσιμους κοινωνικούς ή οικονομικούς πόρους της δημόσιας εκπαίδευσης (Van Zanten, 2015). Στο πλαίσιο αυτό ο σφετερισμός του Πρότυπου σχολείου από τις ανωτέρω κοινωνικές ομάδες με την ιδεολογική νομιμοποίηση της προαγωγής της αριστείας καθίσταται μια *sui generis* «ιδιωτικοποίηση» του εν λόγω σχολείου (Ball, 2009) μέσω και χάριν του οποίου επιχειρείται η ένταξη των φοιτησάντων μαθητών στην εθνική και παγκόσμια κοινωνική και οικονομική ελίτ.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των μέσων που χρησιμοποιούν οι «επίδοξες» αυτές κοινωνικές ομάδες προκειμένου να εξασφαλίσουν την ένταξη των παιδιών τους στην εθνική και παγκόσμια κοινωνική και οικονομική ελίτ.

Με βάση τα παραπάνω, τρία κύρια ερευνητικά ζητήματα ανακύπτουν:

1. Εάν και σε ποιον βαθμό οι ομάδες πίεσης που επηρεάζουν την ελληνική εκπαιδευτική πολιτική σχετίζονται με συγκεκριμένες πολιτικές και συγκεκριμένα κοινωνικά δίκτυα σε θεσμικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
2. Εάν και με ποιον τρόπο οι ομάδες πίεσης στοχεύουν και επιδιώκουν την κινητικότητα και την πρόσβαση στην εθνική και παγκόσμια εκπαιδευτική ελίτ.
3. Εάν και σε ποιον βαθμό ο λόγος και οι δράσεις των προαναφερόμενων ομάδων πίεσης παραπέμπουν στη διαμόρφωση ενός είδους *sui generis* «ιδιωτικοποίησης» (της δημόσιας εκπαίδευσης).

Η παρούσα εργασία βασίζεται στη μελέτη αρχειακού υλικού το οποίο έχει συλλεχθεί από τον πολιτικό και δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα σχετικό με τον τρόπο εξέλιξης της πορείας θέσμησης των Πρότυπων σχολείων.

Αυτό το υλικό αρχείου αποτελείται από καταγραφές επίσημων κειμένων του Κοινοβουλίου, από κείμενα των εθνικών μέσων ενημέρωσης (ημερήσιο έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο) και από συνέδρια που διοργανώθηκαν από πολιτικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά δίκτυα και τα οποία απηχούν τις προθέσεις και τις δράσεις των φορέων που ασχολούνται με τον θεσμό του Πρότυπων σχολείων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το συλλεχθέν αρχειακό υλικό αντιστοιχεί σε περίπου 3.000 σελίδες και η υιοθετηθείσα μέθοδος ανάλυσης είναι η ποιοτική. Διαμορφώθηκε μια αυτοσχέδια εσχάρα ανάλυσης του υλικού, η οποία βασίστηκε σε δύο μοντέλα ανάλυσης:

- α. Ανάλυση του δικτύου πολιτικής (Marsh & Smith, 2000) που ερείδεται στα δίκτυα χάραξης πολιτικής, τα οποία λειτουργούν και επηρεάζουν την εκπαιδευτική πολιτική της χώρας.
- β. Στρατηγική ανάλυση (Crozier & Friedberg, 1977), όπου αναλύονται οι στρατηγικές των ομάδων συμφερόντων σχετικά με την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Τα εξαγόμενα αποτελέσματα αφορούν τρεις περιόδους οι οποίες εκτυλίσσονται από το 1985 έως το 2016 και επικεντρώνονται στις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις των Πρότυπων σχολείων.

Από τη σύγκριση των τριών διαφορετικών χρονικών περιόδων εντοπίζουμε αλλαγές στους μηχανισμούς της εξουσίας και στους τρόπους που δρουν οι συντελεστές με τη συνέργεια των δικτύων χάραξης πολιτικής. Καταγράφοντας τις αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στις προαναφερθείσες περιόδους ταυτοποιείται η δράση των ενδογενών και εξωγενών θεσμικών παραγόντων και ερμηνεύονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες κάθε δίκτυο διαμορφώνει τη δράση του με την εκάστοτε εξουσία καθώς και τους τρόπους πίεσης που ασκεί στην εφαρμογή κάθε εκπαιδευτικής πολιτικής.

20. Tsakiris, D. (2016) La pratique évaluative de l'enseignant en tant que faire social: Esquisse d'une approche de la complexité à partir d'une pratique scolaire in XXIIème Colloque de l'AFIRSE Portugal

2015: *Diversité et complexité de l'évaluation en éducation*. Université de Lisbonne – Institut de l'Éducation, 29-31/01/2015. pp. 400-408

Οι πρακτικές αξιολόγησης των εκπαιδευτικών για τους μαθητές τους συνιστούν αναμφισβήτητα αντικείμενο μελέτης πολυδιάστατο, πολυαναφορικό, όπου η πολυπλοκότητα τίθεται ως αναπόσπαστο μέρος της προσέγγισής του. Η άρνηση της πολυπλοκότητας της κριτικής λειτουργίας που ο εκπαιδευτικός επιτελεί στις πρακτικές αξιολόγησης ή η δράση με τέτοιο τρόπο ώστε η πολυπλοκότητα (Morin, 2015) να μην καθίσταται σεβαστή στο όνομα μιας δήθεν καταληπτότητας θα οδηγούσαν σε μια ντετερμινιστική αναγωγή των πρακτικών αυτών, στο πλαίσιο της οποίας οι τεχνικιστικές αποκλίσεις δεν φαίνεται να σπανίζουν στη σχετική βιβλιογραφία.

Μέσω του παρόντος κειμένου θα επιχειρήσουμε να επανατοποθετήσουμε την αξιολογική πρακτική των εκπαιδευτικών ως κοινωνικό πράττειν, δηλαδή ως δραστηριότητα που υποδηλώνει ότι ο εκπαιδευτικός ως ψυχικό υποκείμενο μεταβολίζει την κοινωνική εμπειρία (οικογενειακή, σχολική, επαγγελματική) που σχετίζεται με την άσκηση της κριτικής λειτουργίας, και το πώς αυτή συμβάλλει στη διαμόρφωση της ατομικής και κοινωνικής αυτονομίας. Το ουσιώδες στοιχείο αυτής της επανατοποθέτησης της αξιολογικής πρακτικής του εκπαιδευτικού είναι η επιρροή που ασκούν οι φαντασιακές σημασίες (Castoriadis, 1975) για την αμοιβαία αντιστήριξη του ψυχικού και του κοινωνικού, οι οποίες εκφράζονται και εκδηλώνονται από το κοινωνικό πράττειν του δασκάλου, το οποίο ενέχεται στην αξιολογική πρακτική. Για να φωτίσουμε τα γραφόμενά μας, θα αναφερθούμε στα βασικά αποτελέσματα εμπειρικής έρευνας που διενεργήσαμε σχετικά με τις αξιολογικές πρακτικές των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα, δίνοντας έμφαση στις αξιολογικές πρακτικές που αφορούν τις γραπτές εξετάσεις. Αποβλέπουμε στο να αναδείξουμε αφενός τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η πρακτική των γραπτών εξετάσεων και αφετέρου το νόημα που τους αποδίδουν οι διδάσκοντες καθώς και τις φαντασιακές σημασίες οι οποίες το υποβασιάζουν.

21. Tsakiris D., Theohari, I., Nikita, D.P. (2015) «Policies in the pursuit of “elite and excellence”: Delineating the educational “imaginary” of parents and teachers» in European Educational Research Association, ECER 2015, Budapest Annual Conference: *Education and transition – Contributions from educational research*. University of Budapest, 7-11/09/2015
<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/20/contribution/35592/> (ανακτήθηκε 15 /09 / 2015)

Η επιδίωξη της αριστείας συνιστά κατευθυντήρια εκπαιδευτική πολιτική του παγκοσμιοποιημένου συστήματος που συνδέθηκε με τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης καθώς και με την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού ανταγωνισμού. Η πολιτική και κοινωνική νομιμοποίηση της αριστείας υπό την οπτική του ανωτέρω εκπαιδευτικού εξορθολογισμού συντέλεσε στη μαζική εξάπλωση ειδικών σχολείων, τα οποία αναγορεύθηκαν φυτώρια της εκπαιδευτικής αριστείας και πλαισιώθηκαν κυρίως από προνομιούχες οικογένειες (Ball, 2003· Bray, 2011· Van Zanten, 2003, 2009). Τα εν λόγω σχολεία απολαμβάνουν αυτονομία όσον αφορά το σύστημα εισαγωγής των μαθητών, καθώς και εκπαιδευτικά προνόμια τα οποία τους επιτρέπουν να νομιμοποιηθούν στην κοινωνική συνείδηση ως σχολεία ελίτ (Van Zanten, 2009· Bourdieu & Paseron, 1974).

Στο ελληνικό πολιτικο-οικονομικό συγκείμενο το 2011, μεσούσης της οικονομικής κρίσης, εισάγονται στην Ελλάδα τα Πρότυπα Πειραματικά σχολεία με διττό στόχο: από τη μία μεριά για να διαμορφωθούν πυρήνες αριστείας, οι οποίοι να προσβλέπουν στην ενίσχυση υψηλών ικανοτήτων των μαθητών, και από την άλλη για να παραχθούν καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές με σκοπό την προώθησή τους σε άλλα δημόσια σχολεία. Χαρακτηριστικό στοιχείο της νέας νομοθεσίας 3966/2011 (ΦΕΚ 119 Α') είναι το ότι η εισαγωγή των μαθητών γίνεται με εξετάσεις (τεστ δεξιοτήτων), ενώ τα κριτήρια πρόσληψης των καθηγητών περιλαμβάνουν ειδικές δεξιότητες και προηγμένα προσόντα.

Το ενδιαφέρον μας στην παρούσα μελέτη εστιάζει στις πρακτικές που αναπτύσσουν τα εν λόγω σχολεία σε σχέση με τη φήμη που τα ενδιαφέρει να καλλιεργήσουν. Η φήμη αυτή έχει

τις καταβολές της σε δύο διαφορετικά προφίλ σχολείων που διακηρύττουν την καλλιέργεια της αριστείας: α) το κλασικό ακαδημαϊκό προφίλ, που ερείδεται στην ανάπτυξη της ανθρωπιστικής παιδείας και β) το εκσυγχρονισμένο προφίλ, που θεμελιώνεται στην αρχή της κατάκτησης μιας σημαντικής θέσης εντός ενός ανταγωνιστικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να φωτίσει τις πρακτικές των εκπαιδευτικών συντελεστών (γονέων και εκπαιδευτικών), οι οποίοι είναι αρωγοί στη διαμόρφωση της σχολικής φήμης, καθώς και τις κοινωνικές φαντασιακές σημασίες (Castoriadis, 2005), στις οποίες ερείδεται η φήμη των εν λόγω σχολείων. Στο πλαίσιο αυτό δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο τα υποκείμενα έρευνας (γονείς και εκπαιδευτικοί) εκλογικεύουν το επιλεκτικό σύστημα των εν λόγω σχολείων μέσω των εξετάσεων εισαγωγής και επιχειρείται να φωτιστεί το εκπαιδευτικό φαντασιακό της αριστείας, στο οποίο ερείδεται το εν λόγω σύστημα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα της εμπειρικής μελέτης είναι τα ακόλουθα:

α. Ποιο είναι το σύστημα εξορθολογισμού των γονέων σε σχέση με το σύστημα των εξετάσεων επιλογής των Πρότυπων Πειραματικών σχολείων με έμφαση στο εάν τα εν λόγω σχολεία χρησιμοποιούν πρακτικές εντατικοποίησης των μαθητών και ποιες οι επιπτώσεις τους στην πορεία φοίτησης των μαθητών;

β. Ποιος είναι ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται και εκλογικεύουν τα σχολεία αυτά ως «πυρήνες δημιουργικότητας και αριστείας» με στόχο την αύξηση και τον πολλαπλασιασμό τους;

Το δείγμα μας αποτελείται από 20 γονείς και εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Όλες οι σχολικές μονάδες (του δείγματος) είναι Πρότυπα Πειραματικά σχολεία. Ωστόσο, μερικές από αυτές υπήρχαν (πριν από την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου τους το 2011) και είχαν μακρά παράδοση ως Πειραματικά σχολεία, ενώ άλλες, πριν από την ένταξή τους στην «Προτυπο-Πειραματική αλυσίδα», ανήκαν στα «συνηθισμένα» δημόσια σχολεία. Με άλλα λόγια, έχουμε μια σύνθεση σχολείων τα οποία φαίνεται να πρεσβεύουν διαφορετικές (εκπαιδευτικές) κουλτούρες και μέχρι πρόσφατα λειτουργούσαν με διαφορετικό θεσμικό καθεστώς.

Οι εγγραφές των μαθητών στα Πρότυπα Πειραματικά σχολεία βασίζονται σε τεστ δεξιοτήτων των μαθητών ηλικίας 11 και 15 ετών.

Η εισαγωγή της πολιτικής των εξετάσεων προκάλεσε μεταξύ των γονέων αντιθέσεις στο πλαίσιο αυτών των σχολείων. Από τη μία πλευρά οι υπέρμαχοι της αξιοκρατίας υποστηρίζουν ότι το εργαλείο αυτό (οι εξετάσεις) είναι ένας τρόπος για να διασφαλιστεί ο «πολύ καλός» μαθητής, ώστε να έχει την ευκαιρία να περάσει τη δοκιμή και, επιπλέον, να γίνει άριστος σε ένα περιβάλλον υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου. Αυτοί οι γονείς έχουν μια εικόνα του «καλού σχολείου» που αντιστοιχεί στη δυνατότητα επιλογής άριστων μαθητών και προσοντούχων καθηγητών και αναγνωρίζουν τις εξετάσεις ως το αξιοκρατικό μέτρο μέσω του οποίου επιτυγχάνεται η ομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού: υψηλό επίπεδο μαθητών, υγιής ανταγωνισμός, γόνιμο έδαφος για ατομική πρόοδο ανάμεσα σε ίσους. Σε αυτή την περίπτωση η κλήρωση ισούται με την τύχη, η οποία με τη σειρά της ισοδυναμεί με αδικία.

Από την άλλη πλευρά, οι γονείς-υποστηρικτές του συστήματος της κλήρωσης αντιλαμβάνονται τις εξετάσεις (εισαγωγής) ως «ομπρέλα» της διάκρισης, η οποία στοχεύει ως «κερκόπορτα» την ιδιωτική εκπαίδευση και την ιδιωτική εξωδιδασκτική υποστήριξη. Θεωρούν ότι ένα σύστημα χωρίς εξετάσεις τούς εξασφάλιζε αυτοδίκαιη συνέχεια από βαθμίδα σε βαθμίδα. Για αυτούς τους γονείς οι εξετάσεις συνιστούν επιλεκτικό μηχανισμό, στρεσογόνο, αντιπαιδαγωγικό, γενεσιουργό συναισθημάτων απόρριψης και εκδιωγμού μαθητών.

Παρά τις όποιες διαφορές, και οι δύο κατηγορίες γονέων αναγνωρίζουν το υψηλό επίπεδο εντατικοποίησης των μαθητών στα εν λόγω σχολεία, η οποία αντικατοπτρίζεται μέσα από την ευρεία χρήση της ιδιωτικής εξωδιδασκτικής υποστήριξης, την οποία δεν φαίνεται να επερωτούν.

Τέλος, φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η εισαγωγή του συστήματος των εισαγωγικών εξετάσεων δύναται να διαμορφώσει μια «προχωρημένη» τάξη μαθητών, η οποία διευκολύνει και βελτιώνει το εκπαιδευτικό έργο τους. Ωστόσο, θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πρακτικές που εφαρμόζονται σε αυτά τα σχολεία δεν μπορούν να μεταφερθούν

επιτυχώς στα άλλα δημόσια σχολεία, επειδή υπάρχει ανεπάρκεια όσον αφορά τις υποδομές τους, παρότι και αυτοί αναγνωρίζουν ότι οι μαθητές τους προσφεύγουν στην εξωδιδασκτική υποστήριξη, προκειμένου να ανταποκριθούν στη σχολική φοίτησή τους.

22. Tsakiris D., Nikita, D.P., Logiotis, G. (2014) «The emergence of the global student elite: What can we learn from IB schools? » in European Educational Research Association, ECER 2014, Porto Annual Conference: *The past, present and future of educational research in Europe*. University Porto, Portugal, 1-5/09/2014
<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/19/contribution/31966/> (ανακτήθηκε 10 / 09 / 2014)

Η επίδραση της χάραξης των εκπαιδευτικών πολιτικών που λαμβάνουν χώρα εντός του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος στον μετασχηματισμό της καθημερινής εκπαιδευτικής ζωής αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών (Ball, 2013· Giddens, 1996). Αυτό το φαινόμενο ανέδειξε ότι οι ιδέες, οι πολιτικές και τα προγράμματα της εκπαίδευσης τείνουν να διαπερνούν το παγκοσμιοποιημένο εκπαιδευτικό περιβάλλον και να μεταφέρονται σε διαφορετικά θεσμικά και οργανωτικά πλαίσια (Stone, 2001). Η παρούσα εργασία εστιάζει στα σχολεία με Διεθνές Απολυτήριο (εφεξής αποκαλούμενα IB σχολεία) και δίνει έμφαση στις κοινωνικές αναπαραστάσεις των μαθητών που φοιτούν σε αυτά τα σχολεία σε σχέση με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών. Απώτερος στόχος της εν λόγω έρευνας είναι να αναδείξει τα οργανωτικά στοιχεία αυτών των αναπαραστάσεων σε σχέση με την κατασκευή μιας σχολικής και κοινωνικής ελίτ (βλ. Merle, 1998) που πρεσβεύουν τα εν λόγω σχολεία. Συγκεκριμένα, η εμπειρική μελέτη αποσκοπεί στην οριοθέτηση των αναπαραστάσεων των μαθητών που παρακολουθούν το πρόγραμμα IB της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στον τρόπο με τον οποίο προβάλλουν τους εαυτούς τους στο εκπαιδευτικό και επαγγελματικό μέλλον τους. Έτσι επιχειρείται αφενός να ιχνηλατηθεί η λογική των σχολείων αυτών με την ανάδειξη των κύριων χαρακτηριστικών της ελίτ που προωθείται μέσα σε αυτά τα σχολεία και αφετέρου να φωτιστεί αν και σε ποιον βαθμό στοιχεία των κοινωνικών αναπαραστάσεων των μαθητών συνδέουν την ανάπτυξη του προγράμματος IB με την ανάπτυξη μιας παγκόσμιας ελίτ φοιτητών στην οποία ρητά ή υπόρρητα προσβλέπουν.

Για τους σκοπούς της μελέτης χρησιμοποιήθηκε μια έρευνα επισκόπησης. Το συνολικό δείγμα της εν λόγω έρευνας περιλάμβανε 416 μαθητές που φοιτούν στο τελευταίο έτος της λυκειακής εκπαίδευσης σε δημόσια σχολεία (Ενιαίο Λύκειο και ΕΠΑ.Λ), σε ιδιωτικά σχολεία και σε τάξεις IB. Οι μαθητές που ακολουθούν το πρόγραμμα IB αντιπροσωπεύουν το 5% του δείγματος της μελέτης. Ωστόσο, το δείγμα αυτό αντιστοιχεί στον συνολικό αριθμό των μαθητών που ακολουθούν το πρόγραμμα IB σε ιδιωτικό σχολείο της Αθήνας. Για τη συλλογή των δεδομένων κατασκευάστηκε ερωτηματολόγιο με 35 ανοιχτού και κλειστού τύπου ερωτήσεις, χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα SPSS για την επεξεργασία τους και εφαρμόστηκε η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου για την ερμηνεία των ανοιχτών ερωτήσεων. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι τα σχολεία IB καλλιεργούν ένα κοινωνικό φαντασιακό όπου τα κυρίαρχα στοιχεία είναι αυτά των διακρίσεων και του ελιτισμού που απηχούν στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη νοοτροπία. Η σύνθεση του πληθυσμού, οι αξίες και η οργάνωση του προγράμματος σπουδών καθώς και η εκδήλωση ορισμένων επιλογών από την πλευρά των μαθητών φαίνεται να ανταποκρίνονται στις ανάγκες ενός παγκοσμιοποιημένου ελιτίστικου εκπαιδευτικού συστήματος. Τούτο επάγεται από το γεγονός ότι απώτερος στόχος αυτών των μαθητών είναι να εισέλθουν στη μελλοντική ζωή τους σε δίκτυα έχοντα εκπαιδευτικό, κοινωνικό και επαγγελματικό κύρος. Έτσι, διαφαίνεται ότι στα σχολεία IB αναπτύσσεται και συντηρείται μια συγκεκριμένη ελιτίστικη αίσθηση του ανήκειν σε ένα σύστημα το οποίο διαφοροποιεί τους μαθητές τους από τους μαθητές των άλλων σχολείων. Αυτό έχει αποδειχθεί από την επεξεργασμένη γλώσσα (Bernstein, 1971) των μαθητών του IB, το κοινωνικό υπόβαθρο και το σκεπτικό τους για την κοινωνική και οικονομική, επαγγελματική ανασφάλεια καθώς και από την επιδίωξη της κοινωνικής κινητικότητας σε δίκτυα οικονομικής και κοινωνικής ελίτ (όπως το Ox-bridge στο Ηνωμένο Βασίλειο ή το Ivy League στις ΗΠΑ).

Μάλιστα, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι μαθητές IB συνειδητοποιούν το εύρος και την ισχύ της παγκόσμιας πραγματικότητας και, ως εκ τούτου, επιλέγουν συγκεκριμένες και εξειδικευμένες σπουδές και επαγγέλματα.

23. Tsakiris, D., Samara, T.A., Theohari, I. (2014) «Parental choices regarding schools and private tutoring organizations in order to ensure a successful schooling» in European Educational Research Association, ECER 2014, Porto Annual Conference: *The past, present and future of educational research in Europe*. University Porto, Portugal, 1-5/09/2014
<http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/19/contribution/32071/> (ανακτήθηκε 20/09 / 2014)

Ενώ τα ζητήματα της γονεϊκής επιλογής στην ελληνική επικράτεια σε σχέση με την ενδοσχολική και εξωσχολική εκπαίδευση είναι υπαρκτά και αδιαμφισβήτητα, οι μελέτες που εξετάζουν τα «ευαίσθητα» αυτά θέματα είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Συνιστά, δε, παράδοξο το γεγονός ότι η καθολική διαπίστωση της ελληνικής κοινής γνώμης για την έξαρση των ιδιωτικών φροντιστηρίων δεν αποτέλεσε, αναλογικά, αντικείμενο μελέτης από την εγχώρια επιστημονική κοινότητα. Για τη διερεύνηση του εν λόγω θέματος συλλέχθηκαν εμπειρικά δεδομένα το καλοκαίρι του έτους 2013 από ένα «βολικό» δείγμα 30 γονέων που ανήκαν στα μεσαία κοινωνικά στρώματα στον νομό Κορινθίας. Τα συλλεχθέντα δεδομένα αναλύθηκαν μέσω ποιοτικής μεθόδου, στο πλαίσιο της οποίας επιχειρήθηκε η κατανόηση του διαβήματος της επιλογής των γονέων σε σχέση με την ενδοσχολική και εξωσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η ποιοτική διερεύνηση είχε διττό στόχο:

- α. Τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι γονείς νοηματοδοτούσαν τις επιλογές τους στο εσωτερικό της δημόσιας εκπαίδευσης. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο με τον οποίο σημασιοδοτούσαν τις πρακτικές τους σχετικά με τα κριτήρια επιλογής τους στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση καθώς και με εκείνα στο εσωτερικό της δημόσιας (φήμη σχολικής τάξης και σχολικής μονάδας).
- β. Την κατανόηση του συστήματος εκλογίκευσης που χρησιμοποιούσαν οι γονείς προκειμένου να νοηματοδοτήσουν τα διαφορετικά είδη εξωσχολικής εκπαίδευσης (ομαδικό, ιδιαίτερο) καθώς και τα κριτήρια βάσει των οποίων επιλέγουν το φροντιστήριο που επιθυμούν.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν έδειξαν ότι οι επιλογές στη δημόσια ενδοσχολική και εξωσχολική εκπαίδευση συνιστούν δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, δεδομένου ότι καθίστανται ταυτόχρονα επιθυμητές και απαγορευμένες, δηλαδή ενέχουν στοιχεία ταμπού. Το ότι οι γονείς επιλέγουν δημόσιο σχολείο παρακάμπτοντας τον σχολικό χάρτη ή το ότι καταφεύγουν στην ιδιωτική εκπαίδευση να μην ικανοποιεί τις προσδοκίες τους, αλλά συνάμα αναδεικνύει τα συναισθήματα ενοχής που βιώνουν έναντι μιας ηθικοπλαστικά επενδυμένης σχολικής δικαιοσύνης. Οι επιλογές τους –ανάλογα με το κοινωνικό ανήκειν τους– συσχετίζονται συνάμα με τη σχολική φήμη όπως και με την κοινωνική σύνθεση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο θεσμός του φροντιστηρίου προκαλεί αντιφατικά συναισθήματα, αφού παρόλο που θεωρείται αξιόπιστη επιλογή με νευραλγικό εκπαιδευτικό ρόλο, κατακρίνεται ως παραπαιδεία και μέσο οικονομικής αφαίμαξης. Εκλογικεύουν, ωστόσο, τη χρήση τους προτάσσοντας τις αδυναμίες του σχολείου και, επιπλέον, υποστηρίζουν ότι το γεγονός ότι πληρώνουν τους παρέχει ασφάλεια και ικανοποίηση ως προς την ποιότητα των υπηρεσιών που αγοράζουν. Μία από τις πρακτικές που χρησιμοποιούν, τα διπλά φροντιστήρια για το ίδιο μάθημα, φαίνεται ότι τους προκαλεί αισθήματα ντροπής/ενοχής, αλλά την εκλογικεύουν ως αποτέλεσμα της μέτριας σχολικής επίδοσης και του άγχους που βιώνουν. Η μη χρήση του φροντιστηρίου ή η περιορισμένη εγείρει στερεότυπα που συνδέονται με συναισθήματα κοινωνικής μειονεξίας, σε βαθμό μάλιστα να αισθάνονται «δακτυλοδεικτούμενοι» εξαιτίας του αποκλεισμού από προνόμια και επιλογές. Έτσι, η εξωσχολική υποστήριξη δεν απαντά πάντα σε υπαρκτή ανάγκη, αλλά σε κοινωνικό στερεότυπο συνδεδεμένο με κατασκευασμένη κοινωνική νόρμα και όχι με επιτακτική ανάγκη και ελεύθερη επιλογή.

24. Nikita, D.P. – Tsakiris, D. (2013) «Greece in the globalised education context: A study of the Greek daily Press in relation to the PISA programme» in European Educational Research Association, ECER 2013, Istanbul Annual Conference: *Creativity and innovation in educational research*. Bahçeşehir University in Istanbul, 9-13/09/2013
www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/8/contribution/21529/ (ανακτήθηκε 16/ 09 / 2013)

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης οι εκπαιδευτικές πολιτικές επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από ισχυρές υπερεθνικές Αρχές και διακρατικά ιδρύματα. Ως εκ τούτου, οι κυβερνήσεις σε όλον τον κόσμο, ακόμη και οι πιο ισχυρές, διαπιστώνουν ότι μειώνεται η ικανότητά τους να ελέγχουν τις δράσεις ένεκα της εποπτείας που ασκούν οι πολυεθνικές Αρχές. Στο πλαίσιο αυτό διαπιστώνεται ένα περίπλοκο πλέγμα σχέσεων και επιρροών μεταξύ τοπικού, εθνικού, διεθνούς, διακρατικού και παγκόσμιου επιπέδου όσον αφορά την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στην παρούσα εργασία εστιάζουμε στην ανάδειξη των επιρροών που ασκεί ο ΟΟΣΑ μέσω του προγράμματος PISA σε εθνικό επίπεδο, συγκεκριμένα στον ελλαδικό χώρο. Το κύριο ερώτημα που τίθεται είναι πώς η οικονομική και, κατά συνέπεια, η κοινωνική παγκοσμιοποίηση επηρεάζουν την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο και πώς μπορούμε να κατανοήσουμε αυτό το πολύπλοκο φάσμα επιρροών εστιάζοντας σε θεσμικές εθνικές εξουσίες όπως είναι ο ημερήσιος Τύπος. Υπό το πρίσμα αυτό αναδείχθηκε μέσω του ελληνικού ημερήσιου Τύπου η φανταστική σχέση που αναπτύσσει η ελληνική κοινωνία με το ανταγωνιστικό παγκοσμιοποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα, όπου μαθητές 15 ετών διαγωνίζονται στο κοινό τεστ του προγράμματος PISA. Συγκεκριμένα, μέσω της ανάλυσης του Τύπου φωτίστηκε ο τρόπος με τον οποίο η ελληνική κοινή γνώμη νοηματοδοτεί τα κοινωνικά και πολιτικά διακυβεύματα της συμμετοχής της στο εν λόγω τεστ και αναδείχθηκαν οι εικόνες που υποβασιμάζουν την εν λόγω νοηματοδότηση. Συγκεκριμένα, αναδείχθηκε ότι στον σημασιακό πυρήνα αυτών των εικόνων υφίσταται μια απενοχοποιητική ηθική, η οποία καταργεί την πολιτική ευθύνη της κοινωνίας σε επίπεδο συλλογικοτήτων όσον αφορά τα αποτελέσματα των ελλήνων μαθητών στο πρόγραμμα PISA και βρίσκει ερείσματα σε μια εθνοτική εικόνα της ελληνικής κοινωνίας που θυματοποιείται στο πλαίσιο του παγκοσμιοποιημένου εκπαιδευτικού συστήματος.

25. Tsakiris, D. (2009) «Le développement professionnel des enseignants face aux enjeux sociétaux de l'évaluation scolaire: Constatations de recherche et perspectives in 21ème Colloque de l'ADMEE – EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education). Université Catholique de Louvain, 21-23/01/2009. pp. 1-14
<http://www.uclouvain.be/admee09> (ανακτήθηκε 25 /01 / 2009) [Πλήρες κείμενο με βεβαίωση δημοσίευσης-παραμένει αδημοσίευτο]

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας επιδιώξαμε να συνδέσουμε την προβληματική της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού κατά την αρχική κατάρτισή του με τη γνώση των ποικίλων και πολλαπλών κοινωνικών διακυβευμάτων της σχολικής πρακτικής της αξιολόγησης των μαθητών. Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι διττός: αφενός να διερευνήσουμε τη θέση που κατέχει η γνωστική περιοχή της «εκπαιδευτικής αξιολόγησης» στα Προγράμματα Σπουδών των ΠΤΔΕ της χώρας και αφετέρου να αναδείξουμε –εστιάζοντας στους τελειόφοιτους φοιτητές– τη σημασία που οι εν λόγω φοιτητές αποδίδουν στην ιδιοποίηση μιας γνώσης και μιας ικανότητας ανάλυσης των αξιολογικών πρακτικών τους στη σχολική τάξη.

Η μελέτη του εν λόγω θέματος στηρίχθηκε σε εμπειρικό υλικό που συλλέχθηκε με τη χρησιμοποίηση δύο τύπων διερεύνησης: α) συλλογή και ανάλυση των Οδηγών Σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 2006-2007 όλων των ΠΤΔΕ της χώρας και β) επεξεργασία και ανάλυση 15 συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν με τελειόφοιτους φοιτητές, δηλαδή με φοιτητές που είχαν ήδη κάνει πρακτική άσκηση σε δημοτικά σχολεία με την ανάληψη τάξης, και, επομένως, είχαν προσωπική εμπειρία στη διενέργεια της σχολικής αξιολόγησης.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων από την επεξεργασία του ερευνητικού υλικού οδηγεί σε δύο βασικές διαπιστώσεις:

1. Η θεσμική προσφορά της εκπαιδευτικής αξιολόγησης μέσα από τα προγράμματα σπουδών των ΠΤΔΕ είναι ανομοιογενής, με σημαντική τάση να απουσιάζει από τα προγράμματα αυτά. Ομοίως ανομοιογενές είναι και το περιεχόμενο των σχετικών

μαθημάτων, τα οποία εντάσσουν ουσιαστικά την εκπαιδευτική αξιολόγηση στη γνωστική περιοχή της Διδακτικής (π.χ. αξιολόγηση στα μαθηματικά). Ελάχιστα δε είναι τα περιεχόμενα μαθημάτων που δηλώνουν ότι πραγματεύονται τις κοινωνικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις.

2. Η πλειονότητα των φοιτητών φαίνεται να δηλώνει ότι θεωρεί απαραίτητο να εμπλουτιστούν τα προγράμματα σπουδών τους με μαθήματα σχετικά με την εκπαιδευτική αξιολόγηση. Εντούτοις, δεν είναι αμελητέος ο αριθμός των φοιτητών που ισχυρίζονται ότι δεν θεωρούν σημαντικό για την επαγγελματική ανάπτυξή τους να εκπαιδευτούν σε ζητήματα αξιολόγησης· μάλιστα, οι περισσότεροι από αυτούς πιστεύουν ότι η σχολική αξιολόγηση είναι πρακτική που μαθαίνεται εμπειρικά, με τη δουλειά.

26. Tsakiris, D. (2008) La pratique du contrôle et de la notation des connaissances des élèves: Une épreuve identitaire pour les enseignants in ESREA Life History and Biographical Research Network. Canterbury Christ Church University, 6-9/03/2008. pp. 1-14
<http://www.canterbury.ac.uk/education/cisdpc/conferences/esrea/abstracts-and-papers.aspx> (ανακτήθηκε 15/03 /2008) [Πλήρες κείμενο με βεβαίωση δημοσίευσης-παραμένει αδημοσίευτο]

Η διεθνής βιβλιογραφία της ψυχοκοινωνιολογίας ανέδειξε κατ' επανάληψη ότι οι δομικές αλλαγές των δυτικών κοινωνιών επέφεραν την εξασθένηση του κοινωνικού δεσμού, η οποία ήταν αποτέλεσμα της αμφισβήτησης των καθιερωμένων συστημάτων ερμηνείας που επέτρεπαν την ατομική και συλλογική νοηματοδότηση (Barus-Michel, Giust-Desprairies, Ridet, 1996). Εξαιτίας αυτών των μεταβολών ο εκπαιδευτικός ως πολίτης γενικά αλλά και ως επαγγελματίας ειδικά βρίσκεται αντιμέτωπος με την αβεβαιότητα καθώς και με τις νέες αντιφάσεις που διαπερνούν τον σχολικό θεσμό. Καλείται να αντιμετωπίσει την εξασθένηση των εκκοινωνικών λειτουργιών τις οποίες επωμίζονταν παραδοσιακά οι οικογένειες, όπως επίσης καλείται να λάβει υπόψη και να απαντήσει στην ποικιλότητα των κοινωνικών αιτημάτων που απευθύνονται στο σχολείο (Van Zanten, 2001).

Στο πλαίσιο αυτό γίνεται εμφανές ότι η επαγγελματική ταυτότητα του εκπαιδευτικού καθίσταται ολοένα και πιο ευάλωτη. Συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός έχει περισσότερες δυσκολίες στην αναζήτηση τρόπων επίλυσης των συγκρούσεών του, οι οποίοι θα του επέτρεπαν αφενός να νιώσει το αίσθημα της αυτοπραγμάτωσης, αφετέρου να αποφύγει τη δυσφορία και την αγωνία χωρίς να προσφύγει σε αμυντικές και, άρα, αλλοτριωτικές στάσεις και συμπεριφορές.

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να φωτίσει ορισμένες σημαντικές διαστάσεις του τρόπου με τον οποίο ο εκπαιδευτικός διαχειρίζεται την επαγγελματική ταυτότητά του. Βασίζεται στη συλλογή και στην ανάλυση εμπειρικού υλικού αφηγήσεων που παρήχθησαν στο πλαίσιο ενός τριχρόνου προγράμματος επιμόρφωσης – έρευνας, το οποίο απευθυνόταν σε εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είχαν ή/και αναγνώριζαν τις δυσκολίες διαχείρισης της τάξης. Υιοθετεί μια ψυχοκοινωνική ανάλυση που εστιάζει αποκλειστικά στις αφηγήσεις των εκπαιδευτικών που εξιστορούν τα βιώματα και τα αισθήματά τους όταν βρίσκονται σε καταστάσεις εξέτασης και βαθμολογίας των μαθητών τους.

Η ανάλυση αυτή πραγματώνεται εντός θεωρητικού πλαισίου όπου το αίσθημα (affect) και η συγκίνηση (emotion) στην αφήγηση παραπέμπουν στον τρόπο με τον οποίο κάθε υποκείμενο βιώνει την αυτοαναπαραστασή του στην κατάσταση που αφηγείται. Η έκφραση του αισθήματος παίζει ρόλο καταλύτη στην προσληπτικότητα των αναπαραστάσεων και αυτοαναπαραστάσεων όπως επίσης των εικόνων και των κοινωνικών σημασιών που τις υποβασιάζουν. Υπό αυτή την έννοια η έκφραση του αισθήματος και της συγκίνησης στην αφήγηση επιτρέπει την απεικόνιση των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών της αφηγομένης κατάστασης (Castoriadis, 1996 · Tsakiris, 2008).

Με βάση τα παραπάνω, η παρούσα εργασία επιχειρεί να φωτίσει τις κοινωνικές φαντασιακές σημασίες που υποβασιάζουν τα αισθήματα και τις συγκινήσεις που συνδέονται με την πρακτική της αξιολόγησης των μαθητών και τα οποία, εντέλει, συνοδεύουν την ταυτοτική δοκιμασία του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο αυτής της σχολικής πρακτικής.

Το χρησιμοποιηθέν υλικό των αφηγήσεων στην παρούσα εργασία αφορά απομαγνητοφωνημένη ολοήμερη συνεδρία διάρκειας εννιά ωρών που αφιερώθηκε στην πρακτική του ελέγχου και της αξιολόγησης και στην οποία συμμετείχαν δέκα εκπαιδευτικοί. Η ανάλυση του συλλεχθέντος υλικού στη εν λόγω συνεδρία έδειξε τα εξής:

- ✓ Απουσία της λεγόμενης «τυπικής» αφήγησης από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο επιμορφωτικό πρόγραμμα, δηλαδή απουσία αφήγησης συγκεκριμένης κατάστασης, η οποία να εμπεριέχει πλοκή ή «μύθο». Αντιθέτως, σημειώθηκε «άτακτη» έκφραση αισθημάτων και συγκινήσεων, τα οποία παρέπεμπαν σε διαφορετικές αυτοεικόνες των εκπαιδευτικών συνδεδεμένες με την κατάσταση του ελέγχου και της βαθμολογίας των γνώσεων των μαθητών.
- ✓ Έντονη συγκινησιακή αποφόρτιση των εκπαιδευτικών, που συντέλεσε στο να εκφραστούν αγωνίες ιδιαίτερα διάχυτες και συγκεχυμένες.
- ✓ Η εξέλιξη της επιμορφωτικής συνεδρίας και η δομική της διαμόρφωσης πραγματοποιήθηκαν στη βάση των λεγομένων μόνο μίας εκπαιδευτικού, της «Christine». Συγκεκριμένα, η εν λόγω συνεδρία αφιερώθηκε τον περισσότερο χρόνο στις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στη συγκινησιακή κατάσταση της «Christine» που της την προκαλούσε η πρακτική του σχολικού ελέγχου, μέσα από τις οποίες αντιδράσεις προτασσόταν ένα ηθικό σύστημα εξήγησης (π.χ., οι γυναίκες είναι πιο ευαίσθητες απέναντι σε αυτού του τύπου τις αγωνίες).

Ειδικότερα, η ανάλυση των αισθημάτων και των συγκινήσεων έδειξε ότι οι αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών για τη σχολική αξιολόγηση βρίσκουν οδό εκλογίκευσης μέσα από έναν ιδεολογικό λόγο της δικαιοσύνης και της ακρίβειας του βαθμού. Υπερασπίζονται έτσι τον «ακριβοδίκαιο δάσκαλο» και τον «ακριβοδίκαιο βαθμό» νομιμοποιώντας ουσιαστικά την κοινωνική λειτουργία της πρακτικής του ελέγχου και της βαθμολογίας, ενώ αφήνουν να φανεί η ηθική ταλάντωσή τους ανάμεσα στην εξουσιοδότηση (autorisation) και στην απαγόρευση της κρίσης. Η ανάλυση και η ερμηνεία των αισθημάτων τους αναδεικνύουν μια σύγκρουση στον εκπαιδευτικό, η οποία εδράζεται στον τρόπο με τον οποίο επεξεργάζεται την κριτική λειτουργία του μέσω της εξέτασης και της βαθμολογίας. Στο πλαίσιο της φαντασιακής σύγκρουσής του ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να σφυρηλατήσει την επαγγελματική ταυτότητά του προκειμένου να διεκδικήσει την κοινωνική αναγνώριση της κριτικής λειτουργίας του στον σχολικό θεσμό. Αυτός ο τρόπος διαχείρισης της σύγκρουσης οδηγεί τον εκπαιδευτικό να εκλάβει την κριτική λειτουργία στον σχολικό θεσμό μέσα από μια εικόνα ακρίβειας, προκειμένου να δει τον εαυτό του ταυτοχρόνως μέσα από μια εικόνα δικαιοσύνης.

27. Tsatsaroni, A., Tsakiris, D. (2006) «Researchers' identities and identifications in the era of an audit culture» in European Educational Research Association, ECER 2006, Geneva Annual Conference: *Transforming knowledge*. University of Geneva, 13-16/09/2006. pp. 1-32 (**πλήρες κείμενο**) <http://www.eera.ac.uk/web/eng/all/annual/2006/programme/index.html> (ανακτήθηκε 20 /09 / 2006)

Ο προσανατολισμός της ερευνητικής πολιτικής κυρίως στο γεωγραφικό πεδίο της Ε.Ε. φαίνεται να προωθεί συστηματικά τόσο σε επίπεδο εθνικών κυβερνήσεων όσο και σε επίπεδο υπερεθνικών Αρχών την καθιέρωση συστημάτων αξιολόγησης και δημόσιας αποδοτικότητας της ερευνητικής δραστηριότητας. Οι προωθούμενες πολιτικές δεν αφήνουν ανεπηρέαστες ούτε τις ερευνητές πρακτικές ούτε τον ερευνητικό προσανατολισμό.

Το παρόν κείμενο συνιστά προσπάθεια ανάδειξης των υφιστάμενων συνθηκών διενέργειας της έρευνας στο πεδίο των «Σπουδών της Εκπαίδευσης» στην Ελλάδα, μέσω των οποίων δύναται να ιχνογραφηθούν διά στιγμών οι προσανατολισμοί, οι ταυτότητες και οι προσδιορισμοί των ακαδημαϊκών ερευνητών που εργάζονται στην εκπαίδευση. Βασική υπόθεση εργασίας είναι ότι η επανατοποθέτηση της έρευνας (βλ. Goodson, 1999) αλλά και οι αλλαγές του μοντέλου των πρακτικών δημιουργίας και έρευνας γνώσης δύναται να οδηγήσουν στις αλλαγές των ταυτοτήτων των ερευνητών.

Η ανάπτυξη της εν λόγω εργασίας στηρίζεται στην επανεξέταση των αποτελεσμάτων δύο μελετών που εκπονήθηκαν προγενέστερα από τις συντάκτριες του παρόντος κειμένου. Και οι δύο μελέτες είχαν επικεντρωθεί στις κειμενικές παραγωγές των ερευνητών στους τομείς που

μελέτησαν. Ωστόσο, η καθεμία από αυτές τις μελέτες αξιοποιήθηκε διαφορετικά στη διερεύνηση του εν λόγω θέματος.

Η πρώτη μελέτη που αφορά τη μαθηματική εκπαιδευτική έρευνα Lerman και Tsatsaroni (Lerman και λοιποί, 2002· Tsatsaroni και λοιποί, 2003) συνέβαλε στη συγκρότηση ενός μεθοδολογικού εργαλείου και κυρίως ενός ερμηνευτικού πλαισίου σε συνδυασμό με την επισκόπηση αντίστοιχων μελετών που εγγράφονται στο εκπαιδευτικό πεδίο και εμπνέονται από το έργο του Bernstein σχετικό με τα διανοητικά πεδία και τις δομές γνώσης. Στη βάση αυτών των προκειμένων διαμορφώνεται ένα μεθοδολογικό εργαλείο ανάλυσης της έρευνας και κατ' επέκταση της ερευνητικής πρακτικής που βρίσκει πεδίο εφαρμογής στη δεύτερη μελέτη, η οποία είχε στόχο την αποτύπωση ερευνών που εκπονήθηκαν σε εκπαιδευτικά θέματα την περίοδο 1996-2001 (Τσακίρη, 2005).

Η ποσοτική ανάλυση του σώματος των 924 ελληνικών εκπαιδευτικών ερευνών, προκειμένου να αναδειχθεί και να φωτιστεί ο προσανατολισμός (θεματικός, επιστημονικός, μεθοδολογικός και επιστημολογικός) της παραγωγής της όπως και η ποιοτική επεξεργασία της μέσω δειγματοληψίας, οδήγησε στην κριτική αποτίμηση των θεωρητικών και μεθοδολογικών ζητημάτων της αξιολόγησης της έρευνας σε σχέση με τον προσανατολισμό της ισχύουσας ερευνητικής πολιτικής για την ανάπτυξη «κουλτούρας λογιστικής αξιολόγησης» (audit culture).

28. Tsakiris, D., Tsatsaroni, A. (2006) Pratique narrative et initiation à la pratique de la recherche: Croisements possibles, ESREA Colloque du Réseau Histories de Vie et Biographie. Université de Thessalie, Volos, Grèce, 2-5/03/2006. pp. 1-17 **(πλήρες κείμενο)**
<http://esrea2006.ece.uth.gr> (ανακτήθηκε 10/03 / 2006)

Η συμβολή της αφηγηματικής πρακτικής στην εκπαίδευση ενηλίκων έχει καταδειχθεί κατ' επανάληψη από πολλές βιβλιογραφικές αναφορές (Dominicé, 2005· Josso, C., Finger M., Le Grand, 2002). Αντίθετα, παραμένουν ανεξιχνίαστες το εύρος και η ιδιαιτερότητα της συμβολής της αφηγηματικής πρακτικής μέσα σε ένα άλλο πλαίσιο εκπαίδευσης, αυτό της πανεπιστημιακής.

Είναι γνωστό ότι μέσα σε αυτό το πλαίσιο συνεχίζει να ευνοείται μια μορφή συγκρότησης της γνώσης που θεμελιώνεται σε μια ορθολογιστική αντίληψη και δίνει έμφαση στη διατύπωση των εννοιών και στην αντικειμενοποιητική σκέψη διευρύνοντας έτσι το χάσμα μεταξύ υποκειμένου και αντικειμένου γνώσης.

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να διερευνήσει τους όρους κάτω από τους οποίους μια αναστοχαστική διεργασία της αφηγηματικής πρακτικής μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός ενός πλαισίου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης που επικεντρώνεται στη μύηση των φοιτητών στην ερευνητική πρακτική και στην παραγωγή γνώσης. Ειδικότερα, η εργασία αυτή επιδιώκει την ανάδειξη της ιδιαιτερότητας της αφήγησης στη μύηση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία και κυρίως στην ερευνητική διαδικασία που επικεντρώνεται στην εκπαιδευτική αξιολόγηση.

Το παρόν κείμενο αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο η αφήγηση δύναται να χρησιμοποιηθεί ταυτοχρόνως ως μέθοδος έρευνας και ως μορφή διδασκαλίας σε ένα πλαίσιο μύησης των φοιτητών στην έρευνα.

Η εκπόνηση της εργασίας θεμελιώνεται στο ερμηνευτικό πλαίσιο προγενέστερης έρευνας που ανέδειξε τη συμβολή της αφήγησης στην κατανόηση πτυχών της αξιολόγησης και διερεύνησε τις σημασίες των μαθήσεων σε συνάρτηση με τη σχολική βιογραφία των υποκειμένων έρευνας (Tsakiris, 1994). Βρίσκει, δε, πεδίο εφαρμογής στην ανάλυση των αποτελεσμάτων μιας πειραματικής δράσης μύησης των φοιτητών στην ερευνητική πρακτική.

Ειδικότερα, οι συντάκτριες της εργασίας πρότειναν σε ομάδα φοιτητών που φοιτούσαν στο τρίτο έτος του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου έναν νέο τύπο μύησης στην έρευνα που επικεντρώνεται στην αναστοχαστική διαδικασία μέσω της αφήγησης. Συγκεκριμένα, προτάθηκε στους φοιτητές να αφηγηθούν τα αισθήματα, τις στάσεις και τις σκέψεις τους καθ' όλη τη διάρκεια τριών ολόημερων συστηματικών παρατηρήσεων των αξιολογικών πρακτικών ορισμένων δασκάλων ενός δημοτικού σχολείου.

Το εμπειρικό υλικό της εν λόγω πειραματικής δράσης περιλάμβανε τα εξής:

- Προφορικές αφηγήσεις των σπουδαστών σχετικά με τη συστηματική παρατήρηση των αξιολογικών πρακτικών των δασκάλων ενός σχολείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Γραπτές αφηγήσεις των φοιτητών οι οποίες παρουσιάζουν και περιγράφουν τη συστηματική παρατήρησή τους.
- Ανάλυση των συστηματικών παρατηρήσεων κάθε φοιτητή μέσω μιας αναστοχαστικής διαδικασίας και σύνθεση του αναλυμένου αυτού υλικού.

Τα ζητήματα που προκύπτουν από την ανάλυση του συλλεχθέντος υλικού ανοίγουν εμφανώς νέες πίστες προβληματισμού:

- Η ανάδυση του παραδόξου της διαμορφούμενης παιδαγωγικής κατάστασης που αφορά το σύνθετο πλέγμα ανάμεσα στον αφηγηματικό λόγο, που βασίζεται στην παρατήρηση και στο βίωμα, και στον γραπτό περιγραφικό λόγο, όπου η ανάλυση της παρατήρησης και του βιώματος απαιτεί την εννοιολόγηση, η οποία σημειωτέον υπόκειται σε θεσμική διαδικασία αξιολόγησης.
- Η δυσκολία διεξαγωγής της παρατήρησης στο πεδίο ως δυσκολία επεξεργασίας της σχέσης εμπλοκής – αποστασιοποίησης των φοιτητών με τα υποκείμενα έρευνας.
- Η δυσκολία της περιγραφής και της ανάλυσης των παρατηρήσεων των φοιτητών όταν αυτοί ολισθαίνουν από τη θέση του παρατηρητή στη θέση του αξιολογητή.

29. Giust – Desprairies, F., **Tsakiris, D.**, Manoukian, F. (2006) Recherche européenne sur les difficultés des enseignants dans la gestion de la classe: Approche psychosociale clinique, 8ème Biennale de l'Éducation et de la Formation, Lyon, 11-14/04/2006 (**περίληψη**)
<http://www.inrp.fr/biennale/8biennale/contrib/affich.php?&num=233> (ανακτήθηκε 18 /04 /2006)

Η εισήγηση εστιάζει στην ανάδειξη της σημασίας της κλινικής ψυχοκοινωνικής ανάλυσης των παιδαγωγικών πρακτικών ως νέου τρόπου επιμορφωτικής παρέμβασης που αποβλέπει στη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής ζωής του εκπαιδευτικού.

Στο πλαίσιο της παρουσίασης του προγράμματος αναδείχθηκε η υιοθετούμενη μεθοδολογία ανάλυσης των αφηγήσεων των μετασχόντων στο πρόγραμμα μέσω της οποίας επιδιωκόταν να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί συγκροτούν την επαγγελματική ταυτότητά τους. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ταυτοποίηση των εξιδανικεύσεων που οι εκπαιδευτικοί κατασκευάζουν και οι οποίες απεικονίζονται σε φιγούρες όπως αυτή του εξιδανικευμένου εκπαιδευτικού και του εξιδανικευμένου μαθητή. Επιπλέον, διερευνήθηκε ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί εσωτερικεύουν τα εξιδανικευμένα περιεχόμενα που ενυπάρχουν στα πολιτισμικά μοντέλα της εκπαίδευσης και τα οποία είναι συνυφασμένα με την αποστολή του σχολείου, το status και τη θέση του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευόμενου και τις παιδαγωγικές βλέψεις.

Μέσα από την παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων του εν λόγω επιμορφωτικού προγράμματος τρίχρονης διάρκειας αναδεικνύεται ότι η χρησιμοποιηθείσα μεθοδολογία προσέγγισης των αφηγήσεων συνέβαλε στην αναδιαμόρφωση των αναπαραστάσεων των εκπαιδευτικών. Αυτό στην πράξη μεταφράστηκε με το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί οδηγήθηκαν σε μια εκ νέου επεξεργασία των βιωμένων συγκρούσεων είτε με τους μαθητές είτε με άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας. Επίσης, ιδιοποιήθηκαν μια διαυγατική διεργασία της απαξιοτικής επαγγελματικής εικόνας του εαυτού τους, η οποία επέτρεψε να αποδραματοποιήσουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο βιώνουν τις συγκρούσεις τους στη σχολική ζωή.

Ανοιχτό, βέβαια, παραμένει το ερώτημα αναφορικά με τη διάρκεια της κεκτημένης διαυγατικής διεργασίας σε θεσμικά πλαίσια που όχι μόνο δεν την τροφοδοτούν αλλά πολλές φορές την αντιστρατεύονται.

30. Tsakiris, D. (2002) Les systèmes de certification en langues étrangères dans les pays l'Union européenne, 6ème Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι, 3-6 Ιουλίου. pp. 1-4 (**πλήρες κείμενο**)
<http://www.inrp.fr/Acces/Biennale/6biennale/Contrib/affich.php?&NUM=280> (ανακτήθηκε 10/07/2002)

Γίνεται καταγραφή των συστημάτων πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που λειτουργούν με τη συνδρομή διεθνών οργανισμών, επίσημων μορφωτικών ιδρυμάτων, δημόσιων φορέων και κρατικών αρχών καθώς και περιγραφή των εκπαιδευτικών πολιτικών πρωτοβουλιών που ανέλαβαν οι χώρες της Ε.Ε. σε σχέση με την πιστοποίηση γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών. Εξετάζονται οι λόγοι που οδηγούν μερικές χώρες της Ε.Ε. (Γαλλία, Φινλανδία, Ισπανία, Ελλάδα), αν και μετέχουν σε διεθνοποιημένο σύστημα πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών, να θεσπίζουν δικά τους κρατικά πιστοποιητικά γλωσσομάθειας.

31. Tsakiris, D. (1999) L'évaluation d'une formation sur la prévention du VIH-SIDA: Point d'appui d'une problématisation sur la complexité et la spécificité de la démarche de ce type de formation, 4ème Biennale de l'Education et de la Formation, CD-ROM. pp. 1-4 (**πλήρες κείμενο**)

Η εργασία αυτή συγκεντρώνει και ανασυνθέτει τα αποτελέσματα του πορίσματος αξιολόγησης «Rapport d'évaluation des formations "Prévention du VIH-SIDA" à l'intention de personnes ressources santé et de médecins inspecteurs» (252 σελίδες) προκειμένου να αναδείξει τις ιδιαιτερότητες και τις δυσκολίες που ενέχονται στην υλοποίηση ενός βιωματικού επιμορφωτικού προγράμματος με στόχο την πρόληψη της νόσου του AIDS. Η ανασύνθεση των συμπερασμάτων αξιολόγησης γίνεται με βάση δύο ερευνητικούς άξονες: α) τον χειρισμό μιας πολιτικής απόφασης του υπουργείου Νεότητας και Αθλημάτων της Γαλλίας να υλοποιήσει επιμόρφωση για το στελεχικό δυναμικό του που επικεντρώνεται στο προσωπικό βίωμα, προκειμένου να βελτιώσει την επαγγελματική ικανότητά του στον τομέα της πρόληψης του AIDS, και β) τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει μια επιμόρφωση σε σχέση με τη νόσο του AIDS, επειδή ακριβώς είναι νόσος κοινωνικά φορτισμένη με προκαταλήψεις και φόβους που έχουν να κάνουν με τη σεξουαλικότητα και τον θάνατο, αντίστοιχα. Και επιπλέον επειδή, με την εμφάνιση της νόσου του AIDS, η σεξουαλικότητα – συνεπώς η επιθυμία – και ο θάνατος τέθηκαν –στις κοινωνικές αναπαραστάσεις των ατόμων– με την ίδια ιεραρχική σειρά, δηλαδή το ένα ακολουθεί το άλλο, το ένα είναι πάντα η απάντηση και η τιμωρία του άλλου.

32. Cassotakis, M., Tsakiris, D. (1999) La réforme du système d'évaluation des élèves du Lycée: Premières évaluations, 13ème Colloque de l'ADMEE – EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education), Université de Dijon, 13-15 Σεπτεμβρίου (**δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο και πλήρες κείμενο εργασίας διανεμηθέν στο συνέδριο**)

Παρουσιάζονται τα βασικά σημεία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στην αξιολόγηση των μαθητών που εισήγαγε ο ν. 2525/1997 και αναλύονται τα αποτελέσματα δύο ποσοτικών ερευνών σε σχέση με τους νέους τρόπους αξιολόγησης των μαθητών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη και διάδοση νέων μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών του λυκείου». Στη βάση μιας στατιστικής επεξεργασίας αναδεικνύονται ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για μια πρώτη αποτίμηση του τρόπου ενίσχυσης του παιδαγωγικού έργου του διδάσκοντος και της μαθησιακής εξέλιξης του διδασκόμενου από την εφαρμογή των νέων τρόπων αξιολόγησης. Περαιτέρω καταγράφονται προτάσεις για βελτίωση ή αναμόρφωση του τρόπου εφαρμογής και αξιοποίησης των νέων μορφών αξιολόγησης και του υποστηρικτικού υλικού που δόθηκε στους εκπαιδευτικούς.

33. Tsakiris, D. (1999) La paidéia comme étayage mutuel de l'imagination radicale et de l'imaginaire social. Le rôle des significations imaginaires, *Rencontre autour des idées mères de Cornelius*

Castoriadis, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Παρίσι, 24-25/06/1999 (δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)

Στόχος της εισήγησης είναι να αναδείξει την αντίληψη του Καστοριάδη για την παιδεία μέσα από την ανάλυση του ρόλου των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών. Κατά τη θεωρητική ανάπτυξη αναδεικνύεται ότι η αυθεντική παιδεία είναι αυτή που συμβάλλει ταυτοχρόνως στην εσωτερίκευση των θεσμισμένων κοινωνικών φαντασιακών σημασιών και στην ανάπτυξη της στοχαστικής ικανότητας των ανθρώπων να θέσουν υπό αμφισβήτηση αυτές τις θεσμισμένες σημασίες.

34. Tsakiris, D. (1996) La dimension imaginaire du contrôle et de la notation des connaissances des élèves à l'école primaire, 10ème Colloque de l'ADMEE – EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education), Université Catholique de Louvain, 18-20/09/1996 (δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)

Η εισήγηση περιλαμβάνει συνοπτική παρουσίαση εμπειρικών ερευνών που διερευνούν τη φαντασιακή διάσταση του ελέγχου των γνώσεων των μαθητών. Μέσα από τη συνάρθρωση θεωρητικών και εμπειρικών στοιχείων καταδεικνύεται ότι ο σχολικός έλεγχος δεν περιορίζεται αποκλειστικά σε μία λειτουργική συνιστώσα, αλλά περιλαμβάνει επίσης και μία άλλη, στο πλαίσιο της οποίας ενεργοποιείται το φαντασιακό διδασκόντων και διδασκομένων.

35. Tsakiris, D. (1996) L'imaginaire du contrôle des élèves par et dans les livrets scolaires, 5ème Biennale de l'Education et de la Formation, Παρίσι, 18-21/04/1996 (δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)

Η εισήγηση στηρίζεται στα αποτελέσματα έρευνας με αντικείμενο τη μελέτη της θέσης του μαθητή (αντικειμένου ή υποκειμένου του ελέγχου) εντός του φαντασιακού των διδασκόντων, όπως προκύπτει από τους σχολικούς ελέγχους (δελτία προόδου των μαθητών συμπληρωμένα από τους εκπαιδευτικούς).

36. Tsakiris, D. (1995) De la pratique de l'évaluation scolaire à la formation des enseignants à l'évaluation, 9ème Colloque de l'ADMEE – EUROPE (Association pour le Développement des Méthodologies d'Evaluation en Education), Université Catholique de Louvain, 13-15/09/1995 (δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο)

Η εισήγηση πραγματεύεται το εξής ερώτημα: πώς μπορεί να συμβάλει η έρευνα που αφορά την αξιολόγηση των μαθητών στον καθορισμό ενός πλαισίου επιμόρφωσης των διδασκόντων πάνω στην αξιολόγηση;

Η ανάδειξη των φαντασιακών διαδικασιών που ενεργοποιούνται μέσα στον τρόπο με τον οποίο οι διδάσκοντες σκέπτονται, βιώνουν και ασκούν την πρακτική του σχολικού ελέγχου οδηγεί στην υποστήριξη ενός πλαισίου επιμόρφωσης το οποίο να βοηθά τον διδάσκοντα στην ανάπτυξη μιας «κριτικής συνειδητοποίησης» των στάσεων που υιοθετεί απέναντι στο σύστημα ελέγχου και οι οποίες συνδέονται με το διπλό καθεστώς του ελέγχου και του ελέγχου.

Γ. Κεφάλαια σε επιστημονικά βιβλία και Συμμετοχή σε συλλογικούς τόμους

37. Τσακίρη Δ. (2011) *Δημοκρατία, νόμος, παιδεία: Η συμβολή της καστοριαδικής σκέψης στη διαύγηση της δημοκρατικής πρακτικής*, Επιμ. Γ. Οικονόμου. Αθήνα, σσ. 233-249

Στο πλαίσιο του παρόντος κειμένου επιχειρώ να φωτίσω εμπνεόμενη από την καστοριαδική σκέψη ορισμένες αντιθετικές (contrastées) πτυχές του πολιτικού τοπίου ως αντανάκλασεις της κρίσης του προτάγματος της δημοκρατίας και της άσκησής της, αναδεικνύοντας τη συμβολή της παιδείας στην ουσιαστική θέσμιση της δημοκρατικής πρακτικής.

38. Τσακίρη, Δ., Κοτρόζου, Α. (2011) Η έρευνα για τη σχολική αξιολόγηση και η ανάλυση των αξιολογικών πρακτικών: Δύο πραγματικότητες που αλληλοδιαπλέκονται στο Οικονομίδης, Β. (επιμ.) *Εκπαίδευση και επιμόρφωση του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Πεδίο, σσ. 190-211

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να ταυτοποιήσουμε και να κατανοήσουμε τις πρακτικές αξιολόγησης των μαθητών που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί της λυκειακής βαθμίδας, προκειμένου να σκιαγραφήσουμε ένα επιμορφωτικό πλαίσιο που θα συμβάλει στην ανάλυση των πρακτικών αξιολόγησης.

Οι βασικές θεωρητικές θέσεις που διαμορφώνουν το ερμηνευτικό πλαίσιο της εργασίας πηγάζουν από τις εξής παραδοχές:

- Οι πρακτικές αξιολόγησης συμβάλλουν στην πειθάρχηση και στην παραγωγή και αναπαραγωγή της κοινωνικής ιεραρχίας (Foucault, M.).
- Μέσω των πρακτικών αξιολόγησης ασκούνται ρητές και άρρητες μορφές εξουσίας (Bourdieu, P. & Passeron, J.C., Merle, P.).
- Οι πρακτικές αξιολόγησης που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί είναι αποτέλεσμα της αλληλόδρασης εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων, μέσα από την οποία σημασιοδοτούνται και νοηματοδοτούνται οι ρόλοι και οι προσδοκίες τους, αντίστοιχα (Weber, M., Heargreaves, Van Zanten, A., Demailly, L. κ.ά.).
- Η βιωματική ανάλυση των πρακτικών αξιολόγησης συνιστά εναλλακτική επιμορφωτική πρόταση βελτιστοποίησης των παιδαγωγικών πρακτικών (Giust-Desprairies, F., Blanchat-Laville, C., Τσακίρη, Δ.).

Η εν λόγω εργασία στηρίχθηκε σε εμπειρική έρευνα που συνδυάζει την ποσοτική με την ποιοτική προσέγγιση. Συγκεκριμένα, στη βάση ενός πρωτότυπου ερωτηματολογίου επιχειρήθηκε αρχικά η ποσοτική προσέγγιση του ερευνητικού αντικειμένου μέσω δειγματοληπτικής διαδικασίας. Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου έγινε ύστερα από ανάλυση και επεξεργασία ημιδομημένων συνεντεύξεων, οι οποίες λήφθηκαν από εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο μιας προέρευνας. Η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων βασίστηκαν σε 87 ερωτηματολόγια. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της στατιστικής ανάλυσης του προγράμματος SPSS, η οποία εμπλουτίστηκε στη συνέχεια με μια in fine ανάλυση ποιοτικών στοιχείων.

Τα βασικά συμπεράσματα μας οδηγούν στις εξής διατυπώσεις:

1. Οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν πρακτικές αξιολόγησης που προκύπτουν περισσότερο από την εμπειρία και όχι από την (επι)μόρφωση.
2. Διαπιστώνεται αύξηση ως προς τη συχνότητα ωριαίων γραπτών δοκιμασιών και ως προς το εύρος της εξεταστέας ύλης, η οποία ξεπερνά τα προβλεπόμενα από το θεσμικό πλαίσιο για την αξιολόγηση των μαθητών (Π.Δ. 60, ΦΕΚ 65 τ. Α').
3. Η βαθμολογική κλίμακα διαφοροποιείται ανάλογα με το μάθημα και την τάξη.
4. Στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών η βαθμολογία «λανθάνει» ως μέσο πειθάρχησης.
5. Η σχολική βιογραφία των εκπαιδευτικών καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουν τον ρόλο τους ως αξιολογητή στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η ικανότητα σύνδεσης της σχολικής υποκειμενικής

εμπειρίας τους με τις υιοθετούμενες πρακτικές αξιολόγησης απαιτεί την ανάπτυξη και την καλλιέργεια μιας αναστοχαστικής δραστηριότητας των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο μιας επιμορφωτικής δράσης.

39. Τσακίρη, Α. (2010) «Κανονιστική ευταξία και παιδαγωγικές πρακτικές στον σχολικό θεσμό» στο Κουλαϊδής, Β. & Τσατσαρώνη, Α. (επ. επιμέλεια) *Παιδαγωγικές πρακτικές: Έρευνα και εκπαιδευτική πολιτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο, σσ. 225-270

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο επιχειρείται η σύνδεση σχολικών κανονισμών και παιδαγωγικών πρακτικών με στόχο αφενός την ανάδειξη των κοινωνικών σημασιών που υποβαστών τους σχολικούς κανονισμούς στην ελληνική πραγματικότητα και αφετέρου την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές αυτές σημασίες επιδρούν στις παιδαγωγικές πρακτικές και, κατά συνέπεια, στις παιδαγωγικές σχέσεις.

Η προσέγγιση της θέσμησης της «κανονιστικής ευταξίας» επιδιώκεται μέσω της πρόσληψης του σχολείου ως θεσμού εκκοινωνήσεως και ως χώρου άσκησης της κύρωσης και του νόμου και διερευνάται μέσα από την ανάλυση της ισχύουσας νομοθεσίας των σχολικών κανονισμών και των εμπειρικών δεδομένων ενός αφηγηματικού υλικού.

Μέσω ενδεικτικών αφηγήσεων των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε ένα τριετές επιμορφωτικό – ερευνητικό πρόγραμμα αναλύεται ο τρόπος εφαρμογής των σχολικών κανονισμών στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα. Αντικείμενο της διερεύνησης είναι η ταυτοποίηση των κανονιστικών πρακτικών που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί, όπως και η διαύγαση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές σημασίες των σχολικών κανονισμών εγγράφονται στις κανονιστικές παιδαγωγικές πρακτικές τους και τους τρόπους με τον οποίο τις νοηματοδοτούν.

Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει την κρίση των κοινωνικών σημασιών του νόμου στον σχολικό θεσμό όπως εκφράζεται και εκδηλώνεται μέσα από τις υιοθετούμενες παιδαγωγικές πρακτικές ρύθμισης (κανονισμοί και διαδικασίες) της συλλογικής ζωής του σχολείου, η οποία αντανακλά την αλλοίωση της σχέσης των υποκειμένων με τον νόμο και αναδεικνύει μερικές από τις συνέπειες που υφίσταται η διαδικασία εκκοινωνήσεως των μαθητών.

Ειδικότερα, αναδεικνύεται στη σχολική πραγματικότητα ένα μη νόημα (non sens) του νόμου ως αρχής ρύθμισης της συλλογικής ζωής, με απτό επακόλουθο η σχέση των συντελεστών με τον νόμο να είναι ρευστή, ανίκανη και αδύναμη να ενισχύσει τον κοινωνικό δεσμό στο σχολείο και να διαμορφώσει τις συνθήκες ανάπτυξης της αυτονομίας, δηλαδή της δυνατότητας του ατόμου να διαμορφώνει το ίδιο τους νόμους σε θεσμούς που αναπτύσσουν και καλλιεργούν την ελευθερία αλλά και τον αυτοπεριορισμό.

40. Τσακίρη, Α. (2010) Θεσμός, υποκείμενο, παιδεία: Μια ιχνογραφία της καστοριαδικής συμβολής στο Αποστολόπουλος, Α. (Επ.) *Κορνήλιος Καστοριάδης – Ο στοχαστής της αυτονομίας*. Αθήνα: Σύγχρονη Δελφική Αμφικτιονία, σσ. 17-36

Το παρόν κείμενο ιχνογραφεί διά στιγμών την καστοριαδική συμβολή στη διαύγαση του σύνθετου πλέγματος θεσμού – υποκειμένου φωτίζοντας τον ρόλο της παιδείας στην κατανόηση και στη διευθέτηση της σχέσης αυτής. Πρόκειται για θεωρητικό κείμενο που αναδεικνύει και συζητά μέσα από ενδελεχή βιβλιογραφική ανασκόπηση τον τρόπο με τον οποίο ο θεσμός ετέθη στον επιστημονικό διάλογο από τη δεκαετία του '60 μέχρι σήμερα, όπως επίσης και την επίδραση αυτού του διαλόγου στην κατανόηση και στην ερμηνεία της κρίσης των αξιών, των θεσμών, των πρακτικών και των ανθρώπινων σχέσεων.

Στον χώρο των επιστημών του ανθρώπου και της κοινωνίας ο θεσμός και το υποκείμενο εννοιολογήθηκαν μέσω της προσέγγισης του κοινωνικού και του ψυχικού, αντίστοιχα, και αντιμετωπίστηκαν ως δύο διαφορετικοί εννοιολογικοί πόλοι των οποίων η σύνδεση κατέστη, εντέλει, αξεπέραστη δυσκολία.

Οι αναλύσεις κοινωνικών προσεγγίσεων (Goffman, 1968· Foucault, 1975· Basaglia, 1976· Oury, F., Pain, J., 1975· Bourdieu, Passeron, 1970) αναδεικνύουν τους θεσμούς της κοινωνίας ως θεσμοθετημένα μορφώματα καταπίεσης, ενώ ταυτόχρονα δηλώνουν ή συνυποδηλώνουν την αμφισβήτησή τους.

41. Τσακίρη Δ., 2009 «Οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες των χωρικών πρακτικών στην εκπαίδευση : η περίπτωση της διαμόρφωσης του σχολικού χάρτη φοίτησης των μαθητών» στο Σπυριδάκης Ε (επιμ) *Μετασχηματισμοί του χώρου: Κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις*, Αθήνα: Νήσος: 397-425.

Το εν λόγω κείμενο εστιάζεται στην διαύγαση των διακυβευμάτων των χωρικών πρακτικών ατόμων και κοινωνικών ομάδων που μεταβάλλουν το σχολικό χάρτη κατανομής του μαθητικού πληθυσμού, ο οποίος διαμορφωνόταν με βάση το κριτήριο διαμονής.

Τα σημερινά δεδομένα της κοινωνιολογικής έρευνας δείχνουν ότι η διαμόρφωση του σχολικού χάρτη της κατανομής του μαθητικού πληθυσμού με βάση το κριτήριο της διαμονής των μαθητών δεν κατέστησε εν τέλει το σχολείο, όπως το επικαλείτο η ρητορική των «ίσων ευκαιριών», σε προνομιούχο χώρο διάδρασης μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών και εθνοτικών ομάδων. Αντίθετα, φανερώνουν ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για χωρικές πρακτικές γονέων από διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες που αποφεύγουν την κοινωνική μίξη των παιδιών τους (των μαθητών) στο σχολικό χώρο και επιζητούν την πρόσβαση σε ομοιογενή σχολεία τόσο σε επίπεδο κοινωνικής προέλευσης όσο και σε επίπεδο μαθητικής επίδοσης.

Η διερεύνηση και η διαύγαση αυτών των χωρικών πρακτικών είναι εμφανώς σύνθετη, πολυεπίπεδη και πολυσχιδή τόσο σε επίπεδο θεωρητικής συγκρότησης όσο και σε επίπεδο μεθοδολογικής προσέγγισης. Επιχειρήθηκε αρχικά μια ανάλυση των κοινωνικών προσεγγίσεων του «χώρου» μέσα από τα έργα κάποιων σημαντικών κοινωνικών μελετητών και στοχαστών, όπως των κοινωνιολόγων της Σχολής του Σικάγου, του Pierre Bourdieu, του Michel Foucault και του Κορνήλιου Καστοριάδη, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ανάδειξη των ζητημάτων που προσαρτώνται στην έννοια του κοινωνικού χώρου και στα στοιχεία τα οποία τον απαρτίζουν. Στο πλαίσιο αυτό αναδείχθηκε η σημασία της διερεύνησης του χώρου μέσα από μια κοινωνικο-ιστορική προσέγγιση, δηλαδή μέσα από μια θέση του χώρου που είναι δημιουργία, αλλοίωση, διαφορετικότητα και που ξεδιπλώνεται με την ανάδυση συγκεκριμένων κοινωνικών-ιστορικών μορφών. Το ενδιαφέρον αυτής της προσέγγισης έγκειται στο γεγονός ότι η αναπαράσταση του «χώρου» έτσι όπως απεικονίζεται από τους ιδιαίτερους θεσμούς μιας κοινωνίας, εκφράζουν τον τρόπο θέσμισης των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών σε σχέση με την χωρική πραγματικότητα.

Η θεωρητική θεμελίωση του εν λόγω ζητήματος συνδέεται, ουσιαστικά, με την καστοριαδική συμβολή στο τρόπο σύλληψης και μεθοδολογικής προσέγγισης του κοινωνικο-ιστορικού είναι. Η διαύγαση του προθετικού οχήματος της κοινωνίας συνιστά μια δίοδο για την πρόσληψη του κοινωνικο-ιστορικού Είναι, δηλαδή η τάση, η ώση και η κατεύθυνση που ακολουθεί μια κοινωνία μέσα από τις δραστηριότητες της στη βάση του αξιακού της συστήματος και μάλιστα του τρόπου ιεράρχησης των αξιών της. Αυτό το προθετικό όχημα του κοινωνικού χώρου φωτίζεται, με την παρούσα εργασία, στο σχολικό θεσμό έτσι όπως εκδηλώνεται και εκφράζεται μέσω των χωρικών πρακτικών που διαμορφώνουν το σχολικό χάρτη της κατανομής του μαθητικού πληθυσμού.

Στη βάση αυτού του θεωρητικού πλαισίου επανεξετάζεται και συζητείται ένα δευτερογενές εμπειρικό υλικό που καταγράφει και αναλύει τα δεδομένα της κοινωνιολογικής έρευνας σε σχέση με τις χωρικές γονεϊκές πρακτικές που συντελούν στη διαμόρφωση της σημερινής σχολικής γεωγραφίας κατανομής των μαθητών (Duru-Bellat M. 2000, Henriot-Van Zanten, Payet, Roulleau-Berger 1994, Van Zanten 2001a, Van Zanten 2001b, Ray, Ball 1998, Ball 1999, Oria, Cardini, Ball & al. 2007).

Μέσω μιας ερμηνευτικής ανάλυσης της χωρικότητας αναδεικνύονται οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες πάνω στις οποίες ερείδονται οι χωρικές πρακτικές των υποκειμένων (ατόμων ή συλλογικοτήτων) στο συγκεκριμένο κοινωνικο-ιστορικό συγκείμενο, οι οποίες αποτυπώνουν το φόβο της μίξης, την απατηλή επιδίωξη της διάκρισης και του διαχωρισμού και το αδιέξοδο του (σχολικού) ρατσισμού ως μια διεργασία συνάμα κοινωνική και ψυχική.

42. Τσακίρη Δ & Καπετανίδου Μ., 2007, «Θεωρίες μάθησης και δημιουργική σκέψη» στο Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη της Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης, Βασίλης Κουλαϊδής (Επιστ. επιμ), Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ.: 21-60.

Στο πρώτο κεφάλαιο (σελ. 21-60) παρουσιάζονται οι θεωρίες μάθησης προκειμένου να κατανοηθούν οι βασικές αρχές που τις διέπουν και να αναδειχθούν οι παιδαγωγικές και διδακτικές εφαρμογές τους στην εκπαίδευση. Η ποικιλότητα των θεωριών μάθησης τόσο σε σχέση με τις βασικές αρχές όσο και με την αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική πράξη καθιστά αρκετά δύσκολο το εγχείρημα της ταξινόμησής τους. Υπό αυτό το πρίσμα δεν επιλέγεται ένας τρόπος κατάταξης αυτών των θεωριών με βάση τον χρονολογικό άξονα εμφάνισης τους αλλά σε σχέση με τον άξονα εστίασης τους : γνώση, κοινωνία, μαθητής.

43. Τσακίρη Δ & Καπετανίδου Μ. (2007)«Τεχνικές για την ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης» στο Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη της Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης, Βασίλης Κουλαϊδής (Επιστ. επιμ), Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ.: σελ.95-120

Στο δεύτερο κεφάλαιο (σελ. 95-120) επιδιώκεται η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η εξάσκηση των εκπαιδευτικών σε τεχνικές που προάγουν την κριτική και δημιουργική σκέψη στο σχολείο. Αρχικά επιχειρείται μια διασάφηση των εννοιών «κριτική σκέψη» και «δημιουργική σκέψη» και στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται στρατηγικές μάθησης, διδακτικές προσεγγίσεις όπως και τεχνικές για την ανάπτυξη της κριτικής δημιουργικής σκέψης.

44. Τσακίρη Δ & Καπετανίδου Μ (2007)«Εργαλεία αξιολόγησης για την ανάπτυξη της κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης» στο Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη της Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης, Βασίλης Κουλαϊδής (Επιστ. επιμ), Αθήνα : Ο.ΕΠ.ΕΚ.: σελ.351-374

Στο τρίτο κεφάλαιο (σελ 375-400) αναδεικνύονται οι όροι μέσω των οποίων η αξιολόγηση καθίσταται ως μια παιδαγωγική πρακτική και παρουσιάζονται ορισμένα εργαλεία της που επηρεάζουν ευμενώς την ανάπτυξη της κριτικής και αναστοχαστικής σκέψης των μαθητών. Ειδικότερα, παρουσιάζονται ορισμένες γενικές θεωρήσεις της αξιολόγησης που πραγματεύονται το status του λάθους ως αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας και που οριοθετούν την έννοια της αξιολόγηση σε σχέση με τις έννοιες «κριτική σκέψη» και «αναστοχασμό». Τέλος αναλύονται οι βασικές αρχές που διέπουν την χρήση ενός εργαλείου εναλλακτικής αξιολόγησης, όπως το «portfolio» και προτείνονται ορισμένοι τρόποι χρήσης του.

45. Τσακίρη Δ., 2002, «Συνοπτική Παρουσίαση Δεδομένων και Πορισμάτων Ερευνών για το Νέο Σύστημα Αξιολόγησης των Μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο»,στο Το Έργο «Έρευνα» 1997-2000 Συνοπτική Παρουσίαση, Α. Βερέβη (επιμ.), Αθήνα : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, 469-477

Στην εργασία αυτή γίνεται μια πρώτη αποτίμηση του νέου συστήματος αξιολόγησης των μαθητών που εφαρμόστηκε με τον Ν.2525/1997 στην Ελλάδα. Η αποτίμηση στηρίζεται στην εκπόνηση δυο εμπειρικών ερευνών. Η πρώτη έρευνα αφορά στην εφαρμογή και στα παιδαγωγικά αποτελέσματα των νέων μέτρων αξιολόγησης των μαθητών (συνθετικές δημιουργικές εργασίες, φάκελος και φύλλα αξιολόγησης του μαθητή. Η δεύτερη έρευνα εξετάζει τη χρησιμότητα και τον τρόπο αξιοποίησης των βιβλίων αξιολόγησης που αποτέλεσε υλικό υποστήριξης των εκπαιδευτικών του Ενιαίου Λυκείου, προκειμένου να βοηθηθούν στην εφαρμογή των προτεινόμενων μεθόδων αξιολόγησης. Οι εν λόγω έρευνες είναι κατά βάση ποσοτικές και στηρίχθηκαν σε συγκεκριμένες διαδικασίες δειγματοληψίας προκειμένου να σταθμιστεί το δείγμα. Η πρώτη έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ενός ερωτηματολόγιο 28 ερωτήσεων (εκ των οποίων οι 12 ήταν ανοικτές) το οποίο συμπληρώθηκε από 131

εκπαιδευτικούς. Η δεύτερη έρευνα διενεργήθηκε επίσης, μέσω ενός ερωτηματολογίου 19 ερωτήσεων εκ των οποίων οι 10 ερωτήσεις ήταν ανοικτές.

Τα στοιχεία της δεύτερης έρευνας προέκυψαν από την επεξεργασία 459 ερωτηματολογίων, τα οποία συμπληρώθηκαν από εκπαιδευτικούς 38 Ενιαίων Λυκείων. Οι έρευνες αυτές δίνουν ορισμένες ενδείξεις αφενός μεν ως προς το εύρος και το μέγεθος των αλλαγών που επιχειρούνται στην σχολική πραγματικότητα σε σχέση με τις μεθόδους αξιολόγησης των μαθητών και αφετέρου δε ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται αυτές τις αλλαγές. Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων αυτών των ερευνών αναδεικνύει τις δυσκολίες και τελικά τις αντιστάσεις των εκπαιδευτικών να αποκολληθούν από τις παραδοσιακές πρακτικές αξιολόγησης, και αυτό, παρά τις ρητές επιθυμίες τους για αλλαγή.

Δ. Εργασίες σε Ελληνικά Περιοδικά και Ελληνικά Συνέδρια

Άρθρα σε Ελληνικά Περιοδικά με κριτές

46. Τσακίρη Δ., 2007, «Η αξιολόγηση των γνώσεων των μαθητών : Ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αγωνίας των μαθητών απέναντι στην εξέταση και τη βαθμολογία» *Δελτίο (αφιέρωμα στην αξιολόγηση των μαθητών): 39:19-22*

Το παρόν άρθρο αποτελεί ένα κεντρικό κείμενο που δημοσιεύθηκε σ' ένα τεύχος αφιερωμένο στην αξιολόγηση των μαθητών. Πραγματεύεται το ζήτημα της σχέσης ανάμεσα στις αναπαραστάσεων των μαθητών για την εξέταση και τη βαθμολογία και στη εκδηλωμένη αγωνία τους απέναντι στην εξεταστική και βαθμολογική διαδικασία.

Ποσοτικά εμπειρικά δεδομένα διεθνών ερευνών (βλέπε μεταξύ άλλων Mallet, 1999) δείχνουν ότι κατά τη διάρκεια της εφηβείας, η αγωνία των μαθητών για το σχολικό και επαγγελματικό τους μέλλον αυξάνεται ολοένα και περισσότερο. Η αύξηση της αγωνίας για το σχολικό και επαγγελματικό του μέλλον, φαίνεται, να συνδέεται με την ανάπτυξη της ικανότητας του μαθητή να αναπαραστήσει αυτές τις εν δυνάμει μελλοντικές του πορείες (σχολικές και επαγγελματικές), και ειδικότερα την ανάπτυξη της ικανότητά του να σκεφθεί ορθολογικά το μέλλον του έχοντας γνώση της πραγματικότητας.

Οι εν λόγω διαπιστώσεις θέτουν ένα αρκετά σύνθετο ζήτημα που αποτελεί ουσιαστικά και το αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας :

Τι αναπαριστούν οι εξετάσεις για τους μαθητές; Ποια οργανωτικά στοιχεία τις διαμορφώνουν και με ποιο τρόπο ο εκπαιδευτικός συμβάλει στη διαμόρφωση αυτών των αναπαραστάσεων;

Η διερεύνηση του εν λόγω αντικειμένου θεμελιώνεται σε εμπειρικά δεδομένα που έχουν συλλεχθεί συνάμα στο μακρο-κοινωνιολογικό στο μικρο-κοινωνιολογικό επίπεδο διερεύνησης. Τα δεδομένα που αφορούν μακρο-κοινωνιολογικό επίπεδο διερεύνησης, αντλήθηκαν από δευτερογενείς πηγές (βλ. Cherkhaoui), οι οποίες ανέδειξαν ότι α) μία από τις βασικές μεταβλητές της σχολικής επιτυχίας είναι το αποτέλεσμα της επίδρασης του κοινωνικού περιγύρου (contexte) και β) η «σχολική αποτυχία» δεν είναι αποκλειστικό χαρακτηριστικό των κοινωνικά μη προνομιούχων μαθητών, αλλά ο τρόπος αντιμετώπισής της είναι καθοριστικός στη διαμόρφωση των σχολικών ανισοτήτων. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι ο τρόπος με τον οποίο ένας μαθητής επεξεργάζεται την κατάσταση των εξετάσεων και ο τρόπος με τον οποίο επενδύει σ' αυτή όπως και ο τρόπος με τον οποίο ενεργεί, συνδέεται με τις αναπαραστάσεις του κοινωνικού του ανήκειν

Σε μικρο-κοινωνιολογικό επίπεδο αναλύθηκαν ποιοτικά εμπειρικά δεδομένα που συνέλεξε η γράφουσα στο πλαίσιο μιας ερευνητικής εργασίας με εθνογραφικό κλινικό προσανατολισμό η οποία στηρίχθηκε σε καθημερινές συστηματικές παρατηρήσεις σε σχολικές τάξεις Δημοτικού σχολείου κατά τη διάρκεια μιας σχολικής χρονιάς

Η ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων ανέδειξε τον τρόπο με τον οποίο οι πρακτικές των διδασκόντων που αφορούν την οργάνωση και διεξαγωγή της εξέτασης και της βαθμολογίας, επηρεάζουν τη διαμόρφωση των αναπαραστάσεων των μαθητών

Χαρακτηριστικά παραδείγματα των προαναφερθέντων πρακτικών είναι :

1) Η εκτύλιξη ενός συμβολικού συστήματος κατά την εξεταστική διαδικασία, το οποίο συνδέει τους μαθητές με ένα σύνολο σημασιών όπου ο εκπαιδευτικός τίθεται και επενεργεί ως δύναμη. Αυτό το συμβολικό σύστημα αρθρώνεται και εκφράζεται μέσω από διαφορετικούς τρόπους δράσης του εκπαιδευτικού, όπως:

-Η αυστηρή χρήση ενός σχολικού τελετουργικού σε σχέση με την επιλογή του ακριβούς χρώματος του στυλό που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός για τη διόρθωση γραπτών

-Η οικειοποίηση του χώρου της τάξης και συμβολική σημασιοδότηση της άσκησης εξουσίας του εκπαιδευτικού μέσα από τη τροχιά που διαγράφει η κίνηση του σώματός του κατά τη διενέργεια μιας εξέτασης

-Η φαλλική συμβολοποίηση του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιείται ο χάρακας ή η βέργα για τη διεξαγωγή μιας άσκησης

-Η εισαγωγή του δραματικού στοιχείου κυρίως στις εξεταστικές δοκιμασίες του τριμήνου και η σκηνοθεσία του χώρου όπου ο εκπαιδευτικός οικειοποιείται ολοκληρωτικά το χώρο με τη σωματική του κινητικότητα, σε αντίθεση με τους μαθητές που είναι καθηλωμένοι στις θέσεις και οι κινήσεις είναι απόλυτα προσδιορισμένες. (πχ. να μην διαβάσουν τα θέματα εξέτασης που τους έχουν δοθεί εάν δεν δοθεί εντολή από τον διδάσκοντα)

2) Η καθιέρωση της αριθμητικής αναλογικότητας (proportionnalité) ανάμεσα στους μαθητές όπως επίσης και της αριθμητικής αναλογικότητας ανάμεσα στο μαθητή και στην εργασία

Τα προαναφερθέντα παραδείγματα, μας επιτρέπουν να σκεφθούμε ότι οι εκπαιδευτικοί μέσα στη δίνη της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας αναπτύσσουν δραστηριότητες, που ασυνείδητα τους τοποθετούν σε μια σχέση κυριαρχίας-υποταγής με τους μαθητές τους. Οργανώνουν τη σχολική εξέταση ως μια κατάσταση η οποία «προσφέρει» στους μαθητές κοινωνικές σημασίες και μάλιστα φαντασιακές συνδέοντάς τους με ένα συμβολικό σύστημα μέσα από το οποίο η εξέταση και η βαθμολογία παρουσιάζονται ως φενάκη. Μέσα από τις πρακτικές δραματοποίησης των εκπαιδευτικών, εκφράζονται και εκδηλώνονται κοινωνικές φαντασιακές σημασίες όπου ο φόβος και η αγωνία των μαθητών συνιστούν τα οργανωτικά τους στοιχεία. Αυτές οι κοινωνικές φαντασιακές σημασίες που προσφέρονται στους μαθητές οργανώνουν τις αναπαραστάσεις τους για τη σχολική εξέταση και βαθμολογία και επιβάλλουν την «φυσικότητα» ή το αυτονόητο της σημασίας της ιεράρχησης ανάμεσα στα άτομα, στο σχολικό θεσμό.

Με βάση τα παραπάνω, υποστηρίζεται ότι η διαύγαση των αξιολογικών πρακτικών των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη προκειμένου να σκεφθούμε το σχολείο ως ένα εν δυνάμει φορέα αλλαγής και να αναλογισθούμε με άλλους όρους τη σχέση του κοινωνικο-πολιτισμικού παράγοντα με τις αναπαραστάσεις των μαθητών για την εξέταση και τη βαθμολογία και τελικά με την πρόοδο των σχολικών τους επιδόσεων

47. Τσακίρη Δ., 2006, «Εκπαιδευτική πολιτική και συστήματα πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών : Συγκριτική μελέτη στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Νέα παιδεία*, 118:101-115

Αντικείμενο της εργασίας είναι η ανάδειξη των κυρίαρχων τάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής που διέπουν τα συστήματα πιστοποίησης ξένων γλωσσών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για μια συγκριτική μελέτη των συστημάτων πιστοποίησης των γλωσσικών δεξιοτήτων που βασίστηκε σε μια έρευνα τεκμηρίωσης. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν κυρίως μέσω επίσημων Δικτυακών τόπων (Υπουργεία Παιδείας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή για θέματα Παιδείας και Πολιτισμού, Οργανισμοί που τελούν υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεθνείς οργανισμοί πιστοποίησης: Η Α.Λ.Τ.Ε. και η Ι.С.С).

Η επεξεργασία των δεδομένων περιελάμβανε α) την εξέταση επίσημων κειμένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που προωθούν την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων (αποφάσεις Συμβουλίων Εκπαίδευσης και Συμβουλίων Ευρώπης, Συνθήκη Maastricht, Λευκή και Πράσινη Βίβλος, Δίκτυο «Ευρυδίκη»), β) τις συσχετίσεις ανάμεσα στο τρόπο συγκρότησης

των συστημάτων πιστοποίησης, στη ανάπτυξη δομημένων δικτύων επιμόρφωσης και στις οικονομικές, κοινωνικές και ατομικές παραμέτρους της επαγγελματοποίησης «professionalisation» γ) την καταγραφή του τρόπου παρέμβασης των οργανισμών που εξασφαλίζουν την αναγνώριση κέντρων πιστοποίησης και πιστοποιητικών όπως και των διαδικασιών αξιολόγησης που εφαρμόζουν.

Τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση των τρόπων και των όρων υπό τους οποίους πραγματοποιείται η πιστοποίηση γλωσσομάθειας στις χώρες τις Ε.Ε, αναδεικνύουν τρεις κυρίαρχες τάσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα αυτό:

1. Την εμπλοκή όλων των χωρών της Ε.Ε σε ένα διεθνοποιημένο σύστημα πιστοποίησης της γλωσσομάθειας, είτε αυτό αφορά τις εθνικές γλώσσες των χωρών (μέσω της Α.Λ.Τ.Ε.) είτε αφορά μια ξένη γλώσσα (μέσω της Ι.Σ.Σ.).
2. Την ανάπτυξη προγραμμάτων επιμόρφωσης «à la carte» που οδηγούν στην πιστοποίηση γλωσσικών δεξιοτήτων με επαγγελματική προοπτική, απαντώντας στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και μάλιστα της εγχώριας.
3. Την καθιέρωση κρατικών πιστοποιητικών ως «απάντηση» στις απαιτήσεις της εγχώριας αγοράς εργασίας.

48. Τσακίρη Δ., 2004, «Η παιδεία ως διαδικασία αμοιβαίου ερείσματος του κοινωνικού φαντασιακού και της ριζικής φαντασίας ενός αυτόνομου υποκειμένου : ο στοχασμός του Κορνήλιου Καστοριάδη», *Νέα Παιδεία* 110: σελ.127-136

Η εργασία αυτή έχει στόχο να αναδείξει τη συνεισφορά του έργου του Κορνήλιου Καστοριάδη στη διαύγηση της βλέψης της παιδείας και στη κατανόηση της διαδικασίας που κάνει την παιδεία να υπάρχει ως τέτοια, δηλαδή ως κοινωνική κατασκευή των ατόμων. Η συστηματική μελέτη του έργου του Καστοριάδη, επέτρεψε τον εντοπισμό σημαντικών κειμένων στα οποία αν και δεν θεματοποιείται η παιδεία εν τούτοις διατρέχει το νήμα της σκέψης του. Η παιδεία στην καστοριαδική σκέψη αναγνωρίζεται ως μια διαδικασία κοινωνικής κατασκευής των ατόμων άμεσα συνδεδεμένη με τον τρόπο του Είναι της ψυχής και του εκκοινωνισμού της όπως και με το πολιτικό πρόταγμα της αυτονομίας. Η παρούσα εργασία συνιστά ένα θεωρητικό κείμενο που συναρθρώνει τη ψυχαναλυτική και τη πολιτική προσέγγιση στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το φαντασιακό στοιχείο επιδρά στις συνθήκες θέσμισης μιας «αυθεντικής» παιδείας. Αναδεικνύει ότι η «αυθεντική» παιδεία είναι εξίσου συνυφασμένη με τις θεμελιώδεις αρχές της δημοκρατίας (ισονομία, ισοπολιτεία και ελευθερία του πολίτη) όπως και με τη δυνατότητα στοχασμού του κοινωνικού υποκειμένου. Η κατανόηση, ωστόσο, της δυνατότητας κοινωνικού αναστοχασμού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ψυχική οντολογία του ανθρώπου και κυρίως με την διεργασία εσωτερίκευσης των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών.

Ειδικότερα, μέσω της θεωρητικής ανάλυσης επιδιώκεται η διατύπωση ενός επιχειρήματος σύμφωνα με το οποίο η *ανακλαστική στοχαστικότητα* ως ψυχική δυνατότητα του ανθρώπου μπορεί να βρει δίοδο έκφρασης στο κοινωνικο-ιστορικό γίγνεσθαι μόνο μέσα από ένα πολιτικό πρόταγμα το οποίο αναδεικνύει την παιδεία ως διαδικασία που οργανώνει την εσωτερίκευση των κοινωνικών σημασιών και ταυτόχρονα, αναπτύσσει τη δυνατότητα στοχασμού των ατόμων, έτσι ώστε να μπορέσουν να θέσουν υπό εξέταση - και να αμφισβητήσουν - τις θεσμισμένες σημασίες. Υπό αυτή τη έννοια μια δημοκρατική παιδεία δεν αποβλέπει απλά και μόνο στην κοινωνική κατασκευή των ατόμων μέσω του εκκοινωνισμού της ψυχικής μονάδας, αλλά αποτελεί συστατικό στοιχείο στη πραγμάτωση του προτάγματος της αυτονομίας όπου τα άτομα με πνεύμα ελευθερίας και υπευθυνότητας δύνανται να συμμετάσχουν στη εξουσία.

49. Τσακίρη Δ., 1999, «Το φανταστικό διακύβευμα στον σχολικό έλεγχο : σκιαγράφηση μιας Προσέγγισης», *Νέα Παιδεία*, 92 : 64 -78

Η εργασία αυτή διερευνά τη φανταστική συνιστώσα του σχολικού ελέγχου όπως αυτή εκδηλώνεται μέσω της των γραπτών σχολίων που σημειώνει ο εκπαιδευτικός στα βιβλιάρια ελέγχου προόδου των μαθητών, κοινώς λεγόμενα «έλεγχοι». Το βιβλιάριο ελέγχου προόδου των μαθητών λειτουργεί ως μέσον, στο πλαίσιο του οποίου και δια του οποίου εκδηλώνονται και εκφράζονται οι κοινωνικές σημασίες και αναπαραστάσεις του εκπαιδευτικού σε σχέση με τον μαθητή που τελεί σε κατάσταση ελέγχου. Το εμπειρικό υλικό της έρευνας περιλαμβάνει 111 ατομικά βιβλιάρια ελέγχου προόδου των μαθητών που συλλέχθηκαν από πέντε τάξεις ενός Δημοτικού σχολείου στο Παρίσι.

Μέσα από την επεξεργασία θεωρητικών και εμπειρικών στοιχείων, επιχειρείται η αποσαφήνιση της θέσης του μαθητή ως ελεγχόμενου και κρινόμενου μέσα στο αναπαραστασιακό πλαίσιο του εκπαιδευτικού που τον αξιολογεί.

Πρακτικά Ελληνικών Συνεδρίων με κριτές

50. Τσακίρη, Δ. κ.ά (2012). Σκιαγράφηση μιας προσέγγισης της αποτίμησης της Αυτοαξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας: Η μετάβαση από τον προταγματικό λόγο στην εκπαιδευτική στρατηγική και στην εκπαιδευτική πρακτική. Πρακτικά Συνεδρίου με θέμα «Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές». Αθήνα 4-6 Μαΐου 2012. Αθήνα : Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης: 757-772 σελίδες

Τις τελευταίες δεκαετίες, σε επίσημα κείμενα σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο, τονίζεται η ανάγκη εσωτερικής αξιολόγησης ή αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας, μιας ιδιαίτερα ισχυρής τάσης που συνδέεται με την ενίσχυση της σχολικής μονάδας και την αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Το ενδιαφέρον για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας εδράζεται στην άποψη ότι η προσπάθεια για βελτίωση του σχολείου αποτελεί υπόθεση του ίδιου του σχολείου και όλων όσοι εμπλέκονται στη διδακτική μαθησιακή διαδικασία.

Αντικείμενο της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών στην πιλοτική εφαρμογή της «Αυτοαξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας» αναφορικά με τον τρόπο αξιοποίησης των μεθοδολογικών εργαλείων που προτείνονται και η ανάδειξη τυχόν αντιφάσεων που εμπεριέχονται στα εν λόγω μεθοδολογικά εργαλεία και που ενδεχομένως προκαλούν δυσκολίες στην αξιοποίησή τους από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς.

51. Τσακίρη Δ., 2007 «Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση : ποικιλότητα και συνθετότητα νέων αιτημάτων και καταστάσεων στην εκπαιδευτική πράξη - Ερευνητικές διαπιστώσεις και προοπτικές» 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), Αθήνα, 4-6/05/2007, σελ. 372-379 (Πλήρες κείμενο)
http://www.elliepek.gr/Documents/4o_Synedrio_Eisigiseis/372_379.pdf ανακτήθηκε 10/05/2007

Στη παρούσα εισήγηση επιχειρείται η αποσαφήνιση της ποικιλότητας και συνθετότητας αιτημάτων και καταστάσεων που επέβαλε η ανάπτυξη της αξιολόγησης στον εκπαιδευτικό θεσμό. Το εγχείρημά αυτό στηρίζεται σε βιβλιογραφικές αναφορές όπως επίσης και σε δεδομένα που προέκυψαν από δύο ερευνητικές εργασίες, που διερευνούν την αξιολόγηση σε δυο διαφορετικά επίπεδα : σε μακρό-επίπεδο μελέτης (εκπαιδευτικό σύστημα) και σε μικρό-επίπεδο (σχολική τάξη).

Η εφαρμογή της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων επέφερε μια νέα συστημική ρύθμιση σε διάφορα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος. Παρατηρούνται διάφορες ανακατατάξεις στα καθήκοντα και στις αποστολές των συντελεστών της εκπαίδευσης και κυρίως αυτές των εκπαιδευτικών. Καθιερώνονται συμμετοχικές διαδικασίες στη διοίκηση της σχολικής μονάδας και δημιουργούνται νέα όργανα όπου ο εκπαιδευτικός επωμίζεται νέα καθήκοντα και υπευθυνότητες. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο διοίκησης του σχολείου, ο εκπαιδευτικός καλείται να διαχειρισθεί συλλογικές δυναμικές που τον φέρνουν αντιμέτωπο με νέες καταστάσεις που προκύπτουν από την καθιέρωση νέων θεσμικών σχέσεων με τους γονείς, τους κοινωνικούς εταίρους αλλά κυρίως με τους μαθητές. Το ενδιαφέρον, εδώ, εστιάζεται στην αντιπαράσταση ανάμεσα στις θεσμιζόμενες διαδικασίες αξιολόγησης (θέσμιση νέων συμμετοχικών διαδικασιών στην κατάρτιση και αξιολόγηση ενός σχεδίου δράσης, στα πλαίσια του οποίου ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής λειτουργούν ως εταίροι) και στις θεσμισμένες διαδικασίες αξιολόγησης (εξέταση και βαθμολογία των γνώσεων των μαθητών ως καθημερινή σχολική πρακτική). Η αντιπαράσταση των δυο αυτών επιπέδων μελέτης αναδεικνύει τις δυσκολίες που ενέχει το εγχείρημα της καθιέρωσης μιας «εταιρικής σχέσης» ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και στον εκπαιδευόμενο, τη στιγμή που φαίνεται να διατηρείται μια «ελεγκτική σχέση», έτσι όπως αυτή προκύπτει από τη διαδικασία αξιολόγησης των γνώσεων των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται μια προσπάθεια

αποσαφήνισης του τρόπου με τον οποίο εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι μπορούν να οδηγηθούν σε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, δηλαδή σε μια σχέση όπου ο ένας να αναγνωρίζει τον άλλον ως εταίρο.

52. Τσακίρη, Δ. κ.ά., (2007). Η «Ομάδα Προβληματισμού της Κορίνθου» ως τόπος για τη διαύγαση, τον αναστοχασμό και την αλλαγή των εκπαιδευτικών πρακτικών. Αδημοσίευτη εργασία που εκπονήθηκε για το 8ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Πατρών με θέμα «Καινοτόμες απόπειρες που αναδύονται στο σχολείο» (Διατίθεται από τη Μονάδα Έρευνας και Τεκμηρίωσης για την Ανάλυση, το Σχεδιασμό και την Εφαρμογή Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου): 18 σελίδες

Στόχοι της εργασίας αυτής είναι να παρουσιαστεί η πορεία οργάνωσης μιας ομάδας μελέτης εκπαιδευτικών ζητημάτων από πανεπιστημιακούς και εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και να κατατεθούν οι προβληματισμοί που αναδείχθηκαν στο πλαίσιο της. Στην αφετηρία αυτής της κίνησης βρίσκεται το αίτημα μιας ομάδας εκπαιδευτικών να προβληματιστεί πάνω στην ίδια την εκπαιδευτική πράξη και τις πολλαπλές της διαστάσεις.

Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας από τους ίδιους τους συντελεστές της χρησιμοποιείται ως τρόπος διείσδυσης στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, ανάδειξης ενός συλλογικού αναστοχασμού, καθώς και ως κοινωνικό πεδίο για την επιμόρφωση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η εργασία καταγράφει την οπτική όλων των εμπλεκόμενων αλλά επικεντρώνεται κυρίως στη μαρτυρία των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, ώστε να αναδειχθεί ο απόηχος του συλλογικού αυτού εγχειρήματος στον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι αντιλαμβάνονται και νοηματοδοτούν την πρακτική τους.

53. Τσακίρη, Δ. - Βανταράκη, Ε. (2006). «Η ανάλυση παιδαγωγικών πρακτικών : θεωρητικά ζητήματα, ερευνητικές διαπιστώσεις, ανοικτά ερωτήματα» *Γ. Μπαγάκης (επιμ) Εκπαιδευτικές αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, Μεταίχμιο:298-303

Η παρούσα εργασία αναδεικνύει τα αποτελέσματα μιας πειραματικής ψυχοκοινωνικής παρέμβασης με στόχο την ανάλυση της επαγγελματικής εμπειρίας του εκπαιδευτικού, εστιάζοντας στο τρόπο με τον οποίο η εν λόγω ανάλυση επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να νοηματοδοτήσει εκ νέου την παιδαγωγική του πρακτική. Μέσα από αυτή τη διεργασία, το ψυχικό όφελος που αποκομίζει ο εκπαιδευτικός, είναι η καλύτερη αντιμετώπιση των συγκρουσιακών καταστάσεων που αφορούν τις σχέσεις του με μαθητές, συναδέλφους, διοίκηση. Αυτή η αλλαγή, επιδρά και στην σχέση του με τον εκπαιδευτικό θεσμό, στο βαθμό που ανακτά τις ικανότητες για καινοτόμο δράση και αναλαμβάνει υπευθυνότητες στην εκπαιδευτική διαδικασία

54. Τσακίρη, Δ. (2003). «Θεωρητικό πλαίσιο και εγκάρσια προσέγγιση μιας «Επιμόρφωσης Έρευνας», στο *Γ. Μπαγάκης (επιμ) Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στη Εκπαίδευση* Αθήνα: Μεταίχμιο, 309-316

Με αναφορά την πλούσια διεθνή βιβλιογραφία σχετική με τη κρίση της ταυτότητας του εκπαιδευτικού επαγγέλματος και τη κρίση του σχολικού θεσμού, η παρούσα εργασία αναδεικνύει το θεωρητικό πλαίσιο ενός ερευνητικού προγράμματος που επικεντρώνεται στην βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής ζωής του εκπαιδευτικού μέσω της ανάλυσης της παιδαγωγικής του πρακτικής.

Πρόκειται, για ένα Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Socrates» το οποίο διενεργείται με συντονιστικό ίδρυμα το ΚΕΕ και με την σύμπραξη του Université de Paris 8 και της Università Catholica του Μιλάνου Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εστιάζει στην ανάλυση των βιωμάτων του εκπαιδευτικού με δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης και διερευνά τα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος στην βελτίωση της σχολικής καθημερινότητας του εκπαιδευτικού.

Η υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος εγγράφεται στο πλαίσιο μιας ψυχο-κοινωνικής προσέγγισης της παιδαγωγικής πράξης που επιχειρεί να αναλύσει τη κοινωνική εμπειρία του ατόμου μέσα από τις σχεσιακές καταστάσεις και επαγγελματικές πρακτικές ενσωματώνοντας την υποκειμενικότητα. Εστιάζεται στην κατανόηση κοινωνικού μέσα από την ανάλυση της ατομικότητας η οποία δεν απομονώνεται, αλλά συνδέεται με την λειτουργία του θεσμού.

Βασικό στοιχείο της μεθοδολογίας είναι η υιοθέτηση μιας εγκάρσιας προσέγγισης (transversale) σύμφωνα με την οποία εντοπίζονται αρχικά οι δυσκολίες των εκπαιδευτικών στη διαχείριση της τάξης από κάθε χώρα ξεχωριστά όπως και οι κοινωνικές σημασίες στις οποίες παραπέμπουν. Στη συνέχεια αναλύονται οι διαφορές και οι ιδιαιτερότητες μεταξύ των χωρών σε σχέση με τις προαναφερθείσες κοινωνικές σημασίες των τριών ευρωπαϊκών χωρών που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί σκέπτονται και δρουν.

Η εγκάρσια προσέγγιση της εν λόγω μελέτης δεν περιορίζεται μόνο στην αναζήτηση σημασιών, οι οποίες να αποδεικνύουν μια «συγκαλυμμένη» ομοιογένεια μεταξύ των τριών αυτών χωρών. Προσβλέπει κυρίως στην ανάδειξη εκείνων των σημασιών στη βάση των οποίων οι χώρες αυτές επέλεξαν κοινούς προσανατολισμούς και υιοθέτησαν τις ιδιαίτερες εκείνες στάσεις, που τις έκαναν να διαφέρουν.

55. Τσακίρη Δ, 2003 «Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και οι ιδιαιτερότητές του : Ψυχοκοινωνική προσέγγιση ενός «αδύνατου» επαγγέλματος», Πρακτικά διημερίδας του **Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων** με θέμα : «*Τεχνικές διδακτικής αναπαράστασης και ο ρόλος του κοινωνιολόγου εκπαιδευτικού*», **Πάντειο Παν/μιο**, 111-118 σελίδες (**Πλήρες κείμενο**)

Στην εργασία αυτή εξετάζονται οι ιδιαιτερότητες του εκπαιδευτικού επαγγέλματος μέσα από μια ανάλυση των κοινωνικών και ψυχολογικών παραμέτρων που καθορίζουν τους σκοπούς της εκπαίδευσης, την εκπαιδευτική λειτουργία και την εκπαιδευτική σχέση. Αξιοποιώντας τα αποτελέσματα προγενέστερων εμπειρικών ερευνών που εστιάζονται στις ψυχικές (λιμπιντικές) και κοινωνικές διαδράσεις και διαπλοκές που λαμβάνουν χώρα κατά την εκπαιδευτική πρακτική γενικότερα και κατά την αξιολογική πρακτική ειδικότερα, καταδεικνύεται ότι οι ιδιαιτερότητες του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού απαιτούν την καλλιέργεια ιδιαίτερων στάσεων και συμπεριφορών από τη πλευρά των εκπαιδευτικών. Προτείνεται ένα πλαίσιο μόρφωσης/επι-μόρφωσης που βοηθά τον εκπαιδευτικό να συνειδητοποιήσει την υποκειμενική του εμπλοκή στις διάφορες σχολικές πρακτικές και να νοηματοδοτήσει αυτές τις πρακτικές εντοπίζοντας διάφορες διαστάσεις της, όπως την ατομική, την ομαδική, την οργανωτική, την θεσμική, την κοινωνική, την πολιτισμική κλπ.

56. Τσακίρη Δ, 2000 «Συνοπτική παρουσίαση δεδομένων και πορισμάτων ερευνών για το νέο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο», *Πανελλήνιο Συνέδριο Έρευνα για την Ελληνική Εκπαίδευση, Κ.Ε.Ε.*, Αθήνα, 21-22/09/2000 (**Δημοσιευμένη περίληψη σε τόμο**)

Η εισήγηση περιλαμβάνει μια συνοπτική παρουσίαση δύο ερευνών που αφορούν τις νέες μορφές αξιολόγησης των μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο. Ειδικότερα, οι έρευνες αυτές εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν τις νέες μορφές αξιολόγησης (Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες, Φύλλο αξιολόγησης και Αυτοαξιολόγησης του μαθητή) καθώς επίσης και τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποίησαν το υποστηρικτικό υλικό (βιβλία αξιολόγησης του μαθητή) που εκπονήθηκε από το Κ.Ε.Ε.

Z. Ερευνητικά προγράμματα, πορίσματα ερευνητικών εργασιών και ερευνητικά έργα.

57. Δέσποινα Τσακίρη (2018-2020) Επιστημονική υπεύθυνη ΠΑ.ΠΕΛ του ερευνητικού έργου «Ψηφιακό χρονολόγιο της Κορινθιακής Λαογραφίας», στο πλαίσιο του προγράμματος «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ»: ΕΣΠΑ 2014-2020 (υπό εξέλιξη) Ακρόνυμο : e-Sisifos, κωδικός Τ1ΕΔΚ-05640 (υπό εξέλιξη)

58. Δέσποινα Τσακίρη (2017-2018), Επιστημονική υπεύθυνη της διεξαγωγής της εξωτερικής αξιολόγησης του έργου «Εισαγωγή του Εθελοντισμού στα Σχολεία», που διεξάγεται στο πλαίσιο του προγράμματος «Νοιάζομαι και Δρω». Το συγκεκριμένο έργο υλοποιείται από το Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο ΔΕΣΜΟΣ σε συνεργασία με το Ίδρυμα Λαμπράκη (υπό εξέλιξη).

59. Δέσποινα Τσακίρη (2017-2019), συμμετοχή στο πρόγραμμα: «BREAKing stereotypes through role models and promoting Roma integration in the labor market» με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή κ. Κάτση. Πρόγραμμα : Project Implementation (Κ.Α. 0309) (υπό εξέλιξη)

60. Γαρδικιώτης Α., Γκότοβος Α., Εμβαλωτής Α., Κατσής Α., Ραβάνης Κ., Τσακίρη Δ., Χατζηνικήτα Β., (2013) Οδηγός μελέτης ΘΕ Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη (ΕΚΠ51) Χατζηνικήτα Β., (επ.), Πάτρα: ΕΑΠ: 41σελ

Οδηγός μελέτης που εστιάζει στην καθοδήγηση των φοιτητών στο πλαίσιο της εξ'αποστάσεως εκπαίδευσης του ΕΑΠ όσον αφορά θέματα και έννοιες κλειδιά σε θέματα μεθοδολογίας απαραίτητα για την πρόσκτηση των προβλεπόμενων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων καθώς και στη εξάσκηση τους μέσω των προτεινόμενων ασκήσεων και δραστηριοτήτων

61. Τσακίρη Δ., (2013) Υπεύθυνη διαμόρφωσης βάσης δεδομένων για τη συλλογή στοιχείων από το Εκπαιδευτικό προσωπικό του Τμήματος με στόχο την Ετήσια Απογραφική Έκθεση Αξιολόγησης. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Σύλληψη και υλοποίηση του τρόπου συλλογής, καταχώρησης και στατιστικής επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν το διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό έργο του Εκπαιδευτικού προσωπικού του Τμήματος καθώς και την αποτίμηση από τους φοιτητές του Τμήματος των μαθημάτων που παρακολουθούν.

62. Τσακίρη Δέσποινα (Υπεύθυνη της Έκθεσης Αξιολόγησης και μέλος της ομάδας σύνταξης), 2012, Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Κόρινθος, 262σελ.

Σύνταξη συμπληρωματικής έκθεσης αξιολόγησης εν όψει εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος

<http://dsep.uop.gr/attachments/sumplhrwmatiki-ekthesi-2012.pdf>

63. Τσακίρη Δ., (2012) Υπεύθυνη βάσης δεδομένων για τη συλλογή στοιχείων από τους Φοιτητές του Τμήματος με στόχο την Αξιολόγηση του Μαθήματος και την αξιοποίησή τους στη διαδικασία εξέλιξης των μελών ΔΕΠ. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Σχεδιασμός και διαμόρφωση ερωτηματολογίου για την αξιολόγηση των μαθημάτων του Προπτυχιακού και Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών από τους φοιτητές που το παρακολουθούν

64. Τσακίρη Δέσποινα (Υπεύθυνη και συντάκτρια της Έκθεσης Αξιολόγησης), 2011, Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Κόρινθος, 262σελ.

Σύνταξη Έκθεσης Αξιολόγησης εν όψει εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος
<http://dsep.uop.gr/attachments/Ekth.es.axiologisis.Final.27-03-11.pdf>

Η εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής εγγράφεται σε μια λογική πληροφόρησης και παραγωγής γνώσης για τις συλλογικές προσπάθειες του Τμήματος, τις υφιστάμενες αδυναμίες του, όπως και τους εξωτερικούς περιορισμούς του. Με αυτή την προοπτική ευελπιστούμε να αποτυπωθούν βασικά στοιχεία που συγκροτούν την ταυτότητα του Τμήματος, όπως και τη διαδικασία διαμόρφωσης της ταυτότητάς του μέσα από την εξελικτική του πορεία. Στο πλαίσιο αυτό διερευνάται: α) η ανάπτυξη του ερευνητικού έργου, όπως και οι ιδιαιτερότητες παραγωγής και δημοσίευσής του σε σχέση με το επιστημονικό πεδίο που θεραπεύει το συγκεκριμένο Τμήμα, β) η συμβολή του Τμήματος στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των φοιτητών στην Ανώτατη Εκπαίδευση και στον τρόπο που επιτελείται η μαθησιακή διαδικασία μέσα από τη διδασκαλία των μαθημάτων και την εμπλοκή των φοιτητών στην ερευνητική δραστηριότητα καθώς και μέσα από την πρακτική τους άσκηση στο εμπειρικό πεδίο, όπου εφαρμόζονται οι δράσεις της κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής και γ) η σύνδεση των δράσεων ανάπτυξης του Τμήματος με την κοινωνία, γενικότερα, και με την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη της περιφέρειας και της τοπικής κοινότητας, ειδικότερα.

Η αξιολόγηση παίρνει τη μορφή της καταγραφής και κριτικής αποτύπωσης των παρακάτω αξόνων:

- ▶ Διδακτικό και επιστημονικό έργο των μελών ΔΕΠ
- ▶ Περιεχόμενα σπουδών και λειτουργία του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος
- ▶ Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της διδασκαλίας
- ▶ Υλικοτεχνικές υποδομές για τη διενέργεια του διδακτικού και ερευνητικού έργου
- ▶ Επιστημονικές επιτροπές για την ανάπτυξη του Τμήματος και συναφές διοικητικό έργο.

Χρησιμοποιηθείσα μεθοδολογία

Η άντληση πληροφοριών πραγματοποιήθηκε κυρίως μέσα από τρεις βασικές πηγές:

Α) Από αρχειακό υλικό που αφορά σε επίσημα έγγραφα. Η συλλογή των δεδομένων στηρίχθηκε αφενός μεν στη διαχείριση των υπάρχοντων αρχείων, που παραχώρησε η Γραμματεία του Τμήματος, και αφετέρου σ' αυτά που αντλήθηκαν από τον δικτυακό τόπο του Τμήματος.

Β) Από τα απογραφικά δελτία διδασκόντων και μαθημάτων, τα οποία είχαν συμπληρωθεί από τα μέλη του Τμήματος την ακαδημαϊκή χρονιά 2009-2010 και διέθεσε η Γραμματεία του Τμήματος για το σκοπό της αξιολόγησης. Συλλέχθηκαν συνολικά 19 Απογραφικά Δελτία Διδασκόντων και 81 Απογραφικά Δελτία Μαθημάτων.

Γ) Από τα απογραφικά δελτία των πεπραγμένων των Επιτροπών του Τμήματος, που απέστειλαν οι υπεύθυνοι των Επιτροπών. Συλλέχθηκαν συνολικά 9 Απογραφικά Δελτία.

65. Τσακίρη Δ. (Μέλος Ομάδας Έργου), 2007, Εργαλεία αξιολόγησης του Επιμορφωτικού Προγράμματος : Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη της κριτικής-δημιουργικής σκέψης, *Φορέας Ανάθεσης: Ο.Ε.Π.ΕΚ-ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ 2006-2007, Καθηγητής Β. Κουλαϊδής, Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγράμματος, σελ.23*

Τα προτεινόμενα εργαλεία αξιολόγησης αποβλέπουν στην ανατροφοδότηση και στη βελτίωση της εφαρμογής προγράμματος «Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη της κριτικής-δημιουργικής σκέψης». Το εν λόγω πρόγραμμα αφορά στην εκπόνηση ενός εκπαιδευτικού υλικού που υποστηρίζει το διάβημα των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών. Το συγκεκριμένο υλικό δεν λειτουργεί ως διδακτική

«συνταγή» για την ανάπτυξη της κριτικής-δημιουργικής σκέψης των μαθητών, αλλά συμβάλλει στη δημιουργία όρων και προϋποθέσεων που υποστηρίζουν τη διδακτική παρέμβαση ως προς την επιδίωξη του παραπάνω στόχου.

Τα εργαλεία αξιολόγησης που προτείνονται, εγγράφονται σε μια διαδικασία που αποτιμά αφενός μεν, τη συμβατότητα των αποτελεσμάτων του επιμορφωτικού προγράμματος ως προς τους αρχικούς του στόχους. Αφετέρου δε, φωτίζει τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μέσα από τις νοηματοδοτήσεις των διαφόρων συντελεστών που συμμετείχαν στην υλοποίηση προγράμματος (υπεύθυνοι του Ο.ΕΠ.ΕΚ, επιμορφωτές, επιμορφούμενοι).

Τα συγκεκριμένα εργαλεία αξιολόγησης εντάσσονται σε μια θεώρηση της αξιολόγησης που υιοθετεί δυο διαδικασίες:

Α) τη διαδικασία **διαπίστωσης** βάσει της οποίας αποτιμάται η συνοχή ανάμεσα στον επιλεγμένο τύπο επιμόρφωσης, στον τρόπο υλοποίησης του επιμορφωτικού προγράμματος και στα αποτελέσματά του ως προς τους σκοπούς και τους επιδιωκόμενους στόχους.

Β) τη διαδικασία **ανάλυσης** του τρόπου με τον οποίο εμπλέκονται οι συντελεστές στην διαδικασία επιμόρφωσης καθώς και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την επιμορφωτική διαδικασία.

Η αντιπαράσταση αυτών των δυο τύπων διερεύνησης είναι αναγκαία όχι μόνο γιατί διασφαλίζεται, έτσι, η εγκυρότητα της συλλεχθείσας πληροφορίας, αλλά πάνω από όλα γιατί αποσαφηνίζεται η σημασία της πληροφορίας. Αυτές οι διερευνήσεις θα εφαρμοστούν τόσο για την αξιολόγηση του επιμορφωτικού προγράμματος που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας όσο και στους εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Προτεινόμενα εργαλεία αξιολόγησης :

1. Οδηγός συνεντεύξεων που θα ληφθούν από υπευθύνους του οργανισμού επιμόρφωσης Ο.ΕΠ.ΕΚ (περιλαμβάνει 3 γενικούς θεματικούς άξονες)
2. Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στους επιμορφωτές υλοποίησης του προγράμματος (23 ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου)
3. Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (24 ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου)

66. Τσακίρη Δέσποινα (Μέλος Ομάδας Έργου) (2006-2007) «Εκπόνηση Επιμορφωτικού υλικού με θέμα: Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής –Δημιουργικής Σκέψης» : Υπεύθυνος προγράμματος : Καθηγητής Βασίλης Κουλαϊδής, *Φορέας ανάθεσης: ΟΕΠΕΚ-ΕΠΕΑΕΚ II*,

67. Τσακίρη Δ. (Υπεύθυνη Έρευνας), 2005., «Αποτύπωση ερευνών για εκπαιδευτικά θέματα που εκπονήθηκαν από το 1996-2001 από ελληνικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικά ινστιτούτα», *Φορέας Ανάθεσης: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας*, 150σελίδες
http://www.kee.gr/html/research_main.php

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η αποτύπωση ολοκληρωμένων ή υπο-ολοκλήρωση ερευνών που διενεργήθηκαν στο διάστημα από την ημερομηνία έναρξης του συγκεκριμένου έργου της αποτύπωσης (2001) μέχρι και πέντε χρόνια πριν, δηλαδή μέχρι και το 1996-ημερομηνία που εμπίπτει με το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των ερευνητικών δράσεων που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο του Β΄ Κ.Π.Σ (Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης).

Η αποτύπωση στηρίχθηκε στην ανάπτυξη ενός μηχανισμού συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών που αφορούν την εκπαιδευτική έρευνα με τη συνεργία των Επιστημών της Εκπαίδευσης, της Τεκμηρίωσης και της Πληροφορικής. Μέσω αυτού του συνδυασμού οργανώθηκε ένα σύστημα πληροφόρησης με σκοπό όχι μόνο να χαρτογραφηθεί η εκπαιδευτική έρευνα την χρονική περίοδο 1996-2001 (κατά Ίδρυμα, περιφέρεια, γεωγραφικό διαμέρισμα) αλλά και να καταστεί δυνατή η σύγκρισή με στοιχεία που αφορούν τις θεματικές περιοχές, τα αντικείμενα, τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις κλπ. Η εν λόγω διεργασία απέβλεπε στην ανάδειξη των προτεραιοτήτων που δόθηκαν σε επίπεδο ερευνητικής πολιτικής, στην καταγραφή των ερευνητικών αποτελεσμάτων όπως και στο τρόπο αξιοποίησή τους τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε σύγκριση με τις άλλες χώρες.

Η οργάνωση του συστήματος καταγραφής των ερευνών, των ερευνητικών προγραμμάτων και των διδακτορικών διατριβών στηρίχθηκε σε δυο βασικές διαδικασίες :

A) Τον εντοπισμό των δεδομένων εκείνων που αναφέρονται στο αντικείμενο «έρευνα» και την εξαγωγή στοιχείων που είναι απαραίτητα για τη συγκρότηση της βάσης δεδομένων (τον τίτλο, την περίληψη, τον υπεύθυνο και τους συνεργάτες (πρόσωπα, φορείς), τη διάρκεια, την πηγή χρηματοδότησης, την πιθανή δημοσίευση των αποτελεσμάτων)

Η συλλογή των δεδομένων στηρίχθηκε αφενός μεν στη διαχείριση των υπαρχόντων αρχείων που μας παραχώρησαν οι Επιτροπές Ερευνών των Πανεπιστημίων και οι αντίστοιχες των ερευνητικών κέντρων, οι Γραμματείες τμημάτων και ο δικτυακός τόπος του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης όσον αφορά την καταγραφή των διδακτορικών διατριβών. Αφετέρου δε, σε μια διαδικασία συλλογής στοιχείων μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου που απευθύνθηκε σε κάθε Υπεύθυνο έρευνας προκειμένου να υπάρξει μια πληρέστερη ταυτοποίηση και περιγραφή των ερευνών.

B) Την επεξεργασία της πληροφορίας. Η μορφοποίησή των πληροφοριών σε στοιχεία στηρίχθηκε σε μια επεξεργασία των πληροφοριών που περιέλαβε τρεις διαδικασίες :

1) Καταχώριση δεδομένων με βάση την κατηγορία «έρευνα σε εκπαιδευτικό αντικείμενο», η οποία συγκροτήθηκε λαμβάνοντας υπόψη και τους βασικούς τομείς της εκπαίδευσης, τις θεματικές περιοχές εντός των οποίων διερευνάται το αντικείμενο «εκπαίδευση», αλλά και διαμορφώνοντας πλήθος άλλων κριτηρίων (από λέξεις-κλειδιά στο τίτλο) και κυρίως συνδυαστικών κριτηρίων.

2) Ταξινόμηση των ερευνητικών δεδομένων σε δυο μεγάλες κατηγορίες :

- Εκπαιδευτικές έρευνες τις οποίες συνιστούν τα Ερευνητικά προγράμματα και τα Ερευνητικά Επιμορφωτικά Προγράμματα
- Διδακτορικές διατριβές και Διδακτορικές διατριβές υπό-ολοκλήρωση

2) Κατηγοριοποίηση των ερευνών με βάση τις εξής κατηγορίες : τον Φορέα υλοποίησης, το Τμήμα, τον Επιστημονικό Υπεύθυνο και τους συνεργάτες (πρόσωπα, φορείς), τον Τίτλο, τη Διάρκεια, την Πηγή Χρηματοδότησης, την Περίληψη.

Το σύνολο των καταγεγραμμένων εκπαιδευτικών ερευνών που εκπονήθηκαν την περίοδο 1996-2001 ανέρχεται στις 924.

68. Tsakiris D.(Coordinatrice Transnationale), Giust-Desprairies F, Kaneklin C, 2005., « Processus et résultats d'une recherche-formation pour des enseignants ayant des difficultés dans la gestion de leurs classes. Approche psychosociale clinique », *Φορέας Ανάθεσης Comenius 2.1 Socrates* , 245 σελίδες

<http://www.isoc.siu.no/isocii.nsf/webEdit/942672001Project>

http://www.kee.gr/html/research_main.php

Το αντικείμενο της εργασίας είναι η ταυτοποίηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στη διαχείριση της τάξης και η αποσαφήνιση των κοινωνικών σημασιών στις οποίες αυτές οι δυσκολίες παραπέμπουν. Για το σκοπό αυτό, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε μια πειραματική δράση Επιμόρφωση-Έρευνα που απέβλεπε στη βελτίωση της δράσης των εκπαιδευτικών μέσω μιας επιμόρφωσης που επικεντρώνεται σε μια «ψυχοκοινωνική» προσέγγιση των πρακτικών τους στη διαχείριση της τάξης..

Η διασταύρωση των εμπειριών από την οργάνωση και τα αποτελέσματα αυτού του τύπου επιμόρφωσης σε τρεις Ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία), επέτρεψε την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα ποικίλα πολιτισμικά στοιχεία μορφώνουν και διαμορφώνουν τις αναπαραστάσεις του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού όπως επίσης και του τρόπου με τον οποίο τα στοιχεία αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν καλύτερα στο πλαίσιο των επιχειρούμενων αλλαγών που λαμβάνουν χώρα στο γεωγραφικό πεδίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

69. Τσακίρη Δ (Μέλος Ομάδας Έργου) (2001) «Αξιολόγηση ερευνητικών προγραμμάτων της ενέργειας 3.2.β «Έρευνα» ΕΠΕΑΕΚ», Φορέας Ανάθεσης : **Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Μάιος-Ιούνιος 2001**

70. Τσακίρη Δ (Υπεύθυνη Έρευνας), 2001., Πόρισμα ερευνητικής εργασίας «Συστήματα πιστοποίησης γλωσσομάθειας Ξένων γλωσσών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Φορέας Ανάθεσης : **Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων**, 81σελίδες http://www.kee.gr/html/research_main.php

Η παρούσα ερευνητική εργασία αποσκοπεί α) στη καταγραφή του τρόπου λειτουργίας των συστημάτων πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) στην περιγραφή των συστημάτων πιστοποίησης ορισμένων χωρών που καθιέρωσαν την χορήγηση κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας.

Ειδικότερα, στη μελέτη μας επιχειρείται:

A) Η καταγραφή τρόπων πιστοποίησης γλωσσομάθειας στην ξένη γλώσσα υπό την αιγίδα διεθνών οργανισμών.

B) Η αναλυτική περιγραφή των όρων κρατικής πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών που έχουν θεσπίσει ορισμένες χώρες της Ε.Ε., μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Υπό αυτή την έννοια, αυτή η έρευνα έχει περισσότερο τη μορφή συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών παρά ενός κειμένου προβληματισμού σχετικού με την αξιολόγηση των συστημάτων πιστοποίησης γλωσσομάθειας. Παρά ταύτα, το παρόν πόρισμα, καταλήγει σε ορισμένους προβληματισμούς που αναδεικνύουν τις τάσεις που ακολουθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη στον τομέα της πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών.

Η μελέτη βασίστηκε σε μια έρευνα τεκμηρίωσης, τα δεδομένα της οποίας συλλέχθηκαν κυρίως μέσω επίσημων sites του Διαδικτύου (Υπουργεία Παιδείας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή για θέματα Παιδείας και Πολιτισμού, Οργανισμοί που τελούν υπό την αιγίδα της.

Τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας είναι:

1. Αναδεικνύονται τρεις μεγάλες κατηγορίες κατάταξης των χορηγούμενων πιστοποιητικών, ανάλογα με την Αρχή που τα χορηγεί :
  - Τα πιστοποιητικά γλωσσομάθειας που χορηγούνται από Μορφωτικά Ιδρύματα γλωσσών αναγνωρισμένα από την Α.Λ.Τ.Ε.
  - Τα πιστοποιητικά που χορηγούνται από την Ι.Σ.Σ.
  - Τα πιστοποιητικά που χορηγούνται από τα Υπουργεία Παιδείας κάθε χώρας.
2. Διαγράφονται τρεις κυρίαρχες τάσεις στον τομέα της πιστοποίησης γλωσσομάθειας ξένων γλωσσών :
  - Καθιέρωση διεθνοποίησης των όρων και τρόπων πιστοποίησης της γλωσσομάθειας
  - Επαναπροσδιορισμό της σχέσης επιμόρφωσης-πιστοποίησης
  - Ανάπτυξη κρατικών πιστοποιητικών.

71. Τσακίρη Δ, (Υπεύθυνη Έρευνας), 2001., Πόρισμα εμπειρικής έρευνας «Χρησιμότητα και τρόπος αξιοποίησης των βιβλίων αξιολόγησης των μαθητών του Λυκείου που εκπονεί το Κ.Ε.Ε » Φορέας Ανάθεσης : **Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας - Πρόγραμμα Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ, Έργο : 1.2(γ)2**, 86 σελίδες http://www.kee.gr/html/research_main.php

Η παρούσα εμπειρική έρευνα μελετά το εύρος χρήσης των βιβλίων αξιολόγησης του μαθητή από τους καθηγητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τον τρόπο αξιοποίησής του στην αξιολογική και γενικότερα στην παιδαγωγική διαδικασία.

Η έρευνα αυτή επιδιώκει να διερευνήσει εάν το εκπαιδευτικό υλικό για την αξιολόγηση των μαθητών :

- A) απαντά στις νέες ανάγκες των εκπαιδευτικών
- B) βοηθά στην ανάπτυξη νέων μεθόδων αξιολογικής πρακτικής
- Γ) ενσωματώνεται στην καθημερινή σχολική ζωή της τάξης

Επίσης, μελετώνται οι αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών έτσι όπως αποτυπώνονται στις αντιλήψεις και στις κρίσεις τους ως προς το συγκεκριμένο υλικό.

Τα αποτελέσματα του εν λόγω πορίσματος στηρίζονται στις ποιοτικές και ποσοτικές αναλύσεις των στοιχείων της εμπειρικής έρευνας που προκύπτουν από την επεξεργασία ενός ερωτηματολογίου που συμπληρώθηκε από σταθμισμένο δείγμα εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η στατιστική επεξεργασία αντιστοιχούσε στις επιλογές διασταύρωσης των δεδομένων και περιελάμβανε την ανάλυση των στοιχείων σε σχέση με τις ορισμένες μεταβλητές (ηλικία, ειδικότητα, προϋπηρεσία του ερωτώμενου πληθυσμού κλπ).

72. Τσακίρη Δ (Υπεύθυνη Έρευνας) 2000., Μελέτη : «Αξιολόγηση και εκπαιδευτικά συστήματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκριτική μελέτη των συστημάτων αξιολόγησης της Εκπαίδευσης » (σε συνεργασία με την Χ. Μικρογιαννάκη) *Φορέας Ανάθεσης : Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας* κατόπιν αιτήματος του *Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων*, 81σελίδες
http://www.kee.gr/html/research_main.php

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση του τρόπου λειτουργίας της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναπτύσσουν ή εφαρμόζουν τέτοιες διαδικασίες, αφενός επισημαίνοντας τις υπάρχουσες διαφορές και αφετέρου αναδεικνύοντας τις τάσεις εναρμόνισης.

Ειδικότερα στην μελέτη επιχειρείται :

A) Η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ευρώπη, καθώς το σχολείο εκλαμβάνεται ως ολότητα και διερευνάται η συμμετοχή του θεσμικού οργάνου ή συντελεστή της εκπαίδευσης στη λήψη απόφασης αναφορικά με το επίπεδο στο οποίο τοποθετείται (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό).

B) Η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας βασικών αξόνων αξιολόγησης (των εκπαιδευτικών, της σχολικής μονάδας και της εκπαιδευτικής πολιτικής) που συμβάλλουν στην αξιολόγηση του όλου εκπαιδευτικού συστήματος.

Η παρούσα μελέτη βασίζεται στο υλικό πληροφόρησης που παρέχουν οι Εθνικές Εκθέσεις των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο δίκτυο “*Ευρωδίκη*”.

Ο θεωρητικός προσανατολισμός αυτής της έρευνας καθορίζεται από το εννοιολογικό πεδίο όπως προσεγγίζεται στην προβληματική του «ελέγχου» και της «αξιολόγησης» των Jacques ARDOINO και Guy BERGER.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι σε κάθε χώρα διαμορφώνεται ένα *πολυεπίπεδο* και *πολύμορφο* σύστημα αξιολόγησης, όχι μόνο βάσει των εθνικών και τυποποιημένων προτύπων (“*normes*”) ή κριτηρίων αλλά και βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του μαθητικού πληθυσμού μιας συγκεκριμένης σχολικής μονάδας ή ενός συνόλου σχολικών μονάδων που ανήκουν στην ίδια περιφέρεια ή τοπική κοινότητα. Επίσης, αναδεικνύουν ότι μέσω της οργάνωσης και του ρόλου της αξιολόγησης εμφανίζονται ορισμένες κοινές τάσεις καθοδήγησης “*pilotage*” του εκπαιδευτικού συστήματος :

- Αναδιοργάνωση της διοικητικής διαχείρισης του εκπαιδευτικού προσωπικού
- Ενίσχυση των μηχανισμών στατιστικής επεξεργασίας πληροφοριών και δεδομένων
- Ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των σχολικών μονάδων
- Ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας με τους συντελεστές της σχολικής μονάδας και με τους “εταίρους” της εκπαιδευτικής κοινότητας.

73. Τσακίρη Δ, (Υπεύθυνη Έρευνας), 1998., Πόρισμα έρευνας : “Εφαρμογή και αποτελέσματα των νέων τρόπων αξιολόγησης των μαθητών της Α΄ Λυκείου στα Πειραματικά σχολεία ”. Φορέας Ανάθεσης :*Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας*, Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ, Έργο : **1.2(γ)2**, 110 σελίδες.
http://www.kee.gr/html/research_main.php

Η παρούσα έρευνα μελετά την εφαρμογή και τα αποτελέσματα δυο νέων μεθόδων αξιολόγησης στην Α΄ Λυκείου των Πειραματικών σχολείων όλης της χώρας. Οι νέες μέθοδοι αξιολόγησης αφορούσαν : Τις συνθετικές δημιουργικές εργασίες και την αυθεντική αξιολόγηση βάσει φακέλου η οποία περιλαμβάνει την αυτοαξιολόγηση του μαθητή και την

ποιοτική αξιολόγηση βάσει της συστηματικής και οργανωμένης παρατήρησης που καταγράφεται στο Φύλλο ποιοτικής αξιολόγησης. Αυτές οι νέες μέθοδοι και τεχνικές εφαρμόστηκαν τη σχολική χρονιά (1997-1998) στα Πειραματικά Λύκεια και πιο συγκεκριμένα στην Α΄ Λυκείου.

Η έρευνα βασίστηκε σε μια μεθοδολογία που συνδυάζει την ποιοτική με την ποσοτική ανάλυση. Ο συνδυασμός αυτών των δυο τύπων ανάλυσης αποβλέπει τόσο στην παρουσίαση και ανάλυση των κυρίαρχων τάσεων που εξάγονται από την στατιστική επεξεργασία των δεδομένων, όσο και σε μία ανάλυση *in fine* και μία ερμηνεία των σημασιών αυτών των δεδομένων. Η συλλογή των δεδομένων βασίστηκε σε ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από τους εκπαιδευτικούς της Α΄ τάξης των Πειραματικών Λυκείων όλης της χώρας.

Η στατιστική επεξεργασία του ερωτηματολογίου αντιστοιχεί στην ανάδειξη συχνοτήτων όπως και σε επιλογές διασταύρωσης μεταβλητών μέσω του Στατιστικού προγράμματος SPSS.

74. Tsakiris D. (Υπεύθυνη Έρευνας), 1997., Πόρισμα αξιολόγησης προγράμματος επιμόρφωσης: “Rapport d'évaluation des formations «Prévention du VIH-SIDA» à l'intention de personnes ressources santé et de médecins inspecteurs”. *Φορέας Ανάθεσης : Ministère de la Jeunesse et des Sports (Γαλλία) και το I.N.J.E.P (Institut National de la Jeunesse et de l'Education Populaire), 252 σελίδες.*

Αντικείμενο της εργασίας είναι η αξιολόγηση της πορείας κατάρτισης και υλοποίησης ενός ετήσιου επιμορφωτικού προγράμματος με βιωματικό χαρακτήρα που παρακολούθησαν δυο κατηγορίες του προσωπικού του Υπουργείου Νεότητας και Αθλημάτων της Γαλλίας : α) Το προσωπικό ανθρωπίνων πόρων υγείας με ειδικότητα συμβούλου σε παιδαγωγικά θέματα β) Οι ιατροί επόπτες.

Η μεθοδολογία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων αυτής της επιμόρφωσης που προτείνεται, συναρθώνει την ταυτοποίηση αυτού του πληθυσμού σε σχέση με τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας όσον αφορά την πρόληψη του AIDS. Αποβλέπει στην καλύτερη κατανόηση του τρόπου αντιμετώπισης της πρόληψης του AIDS στο πλαίσιο άσκησης της πολιτικής του εν λόγω υπουργείου σε τοπικό επίπεδο.

Η εν λόγω μεθοδολογία αξιολόγησης στηρίζεται σε ένα σχέδιο διερεύνησης που συναρθώνει τρεις ερευνητικούς άξονες καθένας εκ των οποίων εμπεριέχει πολλά αντικείμενα αξιολόγησης :

1. Η ποιότητα του επιμορφωτικού προγράμματος (επιδιωκόμενοι στόχοι περιεχόμενο μέθοδοι συμπεριφορές (επιμορφωτών, επιμορφούμενων)
2. Η ιδιαιτερότητα του φακέλου «Υγεία- VIH - A.I.D.S» (τρόποι λειτουργίας του συγκεκριμένου προσωπικού και αποτελέσματα στην πρόληψη υγείας των νέων)
- 3 Τρόποι υλοποίησης των δράσεων πρόληψης σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο

Η χρησιμοποιηθείσα κλίμακα αξιολόγησης αντιπαριστά και αναλύει τους πολιτικούς σκοπούς και στόχους των εμπλεκόμενων θεσμών στην υλοποίηση της επιμόρφωσης, τον τρόπο οργάνωσης του προγράμματος, τις επιμορφωτικές πρακτικές, και τις συμπεριφορές, τον τρόπο παρέμβασης στον τομέα πρόληψη-υγεία του επιμορφούμενου προσωπικού καθώς και τα αποτελέσματα αυτού του τύπου επιμόρφωσης στις επαγγελματικές πρακτικές των επιμορφούμενων. Η εξειδικευμένη μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για την εξαγωγή και την επεξεργασία των δεδομένων οδήγησε σε τρεις τύπου διερευνήσεις : το ερωτηματολόγιο, την παρατήρηση, την συνέντευξη. Η επεξεργασία των δεδομένων που ήταν αποτέλεσμα συνδυασμού ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης περιέλαβε :

- Την επαλήθευση της συνάφειας ανάμεσα στους στόχους, στο περιεχόμενο της επιμόρφωσης και στις προσδοκίες των επιμορφούμενων που συνδυάζε μια μελέτη τεκμηρίωσης υπουργικών εγγράφων με συνεντεύξεις από υπουργικούς υπεύθυνους και επιμορφούμενους όπως επίσης και με παρατηρήσεις όλων των συνεδριών των επιμορφωτικών σεμιναρίων.
- Την ταυτοποίηση του επιμορφούμενου προσωπικού μέσω μιας ποσοτικής ανάλυσης που στηρίχθηκε στη στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων.

- Την αξιολόγηση της ιδιαιτερότητας της διαχείρισης του φακέλου του HIV-AIDS για τους συμβούλους και για τους ιατρούς επόπτες που στηρίχθηκε στην ποιοτική ανάλυση των συνεντεύξεων των επιμορφούμενων.
- Την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων αυτής της επιμόρφωσης στις πρακτικές του επιμορφούμενου προσωπικού που στηρίχθηκε και αυτή σε μια ποιοτική ανάλυση των συνεντεύξεων και των παρατηρήσεων.

75. Tsakiris D, (Μέλος Ομάδας Έργου), 1997., Πόρισμα έρευνας : “*La problématique de formation chez les Professeurs débutants*”. **Ministère de l’Education Nationale** (Γαλλία), 37 σελίδες (και παράρτημα 156 σελίδων)

Η συμμετοχή μας στην εν λόγω έρευνα αφορά τις εξής δράσεις:

- Συμμετοχή στον σχεδιασμό της έρευνας και στην επεξεργασία της προβληματικής
- Διεξαγωγή και ανάλυση εκτεταμένων προσωπικών συνεντεύξεων με νεοδιόριστους καθηγητές και διευθύνοντες σχολείων
- Συγγραφή του μέρους που αναφέρεται στην προβληματική της επιμόρφωσης των νεοδιόριστων καθηγητών.

Το αντικείμενο της εργασίας είναι :

- 1) Η καταγραφή των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι νεοδιόριστοι καθηγητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η συσχέτιση τους με την οργάνωση και το πρόγραμμα σπουδών της αρχικής και συνεχούς κατάρτισης των εκπαιδευτικών
- 2) Η ανάλυση της σχέσης μεταξύ της κατάρτισης και της συγκρότησης της επαγγελματικής ταυτότητας προκειμένου να κατανοήσουμε σε ποιο σημείο η σημερινή κατάρτιση του εκπαιδευτικού επιτρέπει στο μελλοντικό εκπαιδευτικό να προβάλλει μια επαγγελματική ταυτότητα.

Η διερεύνηση της σχέσης που διαμορφώνουν οι νεοδιοριζόμενοι εκπαιδευτικοί με την κατάρτιση, έγινε μέσω μιας εμπειρικής έρευνας που στηρίχθηκε στην ποιοτική ανάλυση εκτεταμένων συνεντεύξεων οι οποίες αποσκοπούσαν στην ανάδειξη των παραστάσεων, των επιθυμιών, των αγωνιών και των προσδοκιών των νεοδιορισθέντων εκπαιδευτικών ως προς την αρχική και συνεχή κατάρτισή τους. Η σχέση των νεοδιοριζόμενων εκπαιδευτικών με την κατάρτιση διερευνήθηκε μέσω των εξής θεματικών :

- Η κατάρτιση στα IUFM (Instituts Universitaires de la Formation des Maîtres)
- Η συνεχής κατάρτισης και κυρίως αυτή που οργανώνεται από τις MAFPEN (Mission Académique à la Formation Professionnelle des personnels de l’Education Nationale)
- Η κατάρτιση ως εξελικτική διαδικασία διαμόρφωσης του εαυτού.

H. Εκθέσεις από τη συμμετοχή σε ομάδες εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Παιδείας

76. Tsakiris D, (Expert) 2003., “Second Report on the activities of the Working Group on Basic Skills, Foreign Language Teaching and Entrepreneurship – 1.2 Developing skills for the knowledge society, 3.2 Developing the spirit of enterprise, 3.3 Improving foreign language learning”, Συμμετοχή στην επεξεργασία και σύνταξη του κειμένου με την ιδιότητα του Εθνικού εμπειρογνώμονα, *Commission expert group on “Key competencies”* (υποβάλλεται βεβαίωση) Ιούνιος 2003, 37 σελίδες.

Στη βάση των αποφάσεων της Λισσαβόνας (Σύννοδος κορυφής), περιγράφονται αναλυτικά οι περιοχές ανάπτυξης βασικών δεξιοτήτων και γίνεται μια αρχική προσέγγιση των δεικτών μέτρησης αυτών των δεξιοτήτων. Καταγράφονται, ταξινομούνται και αναλύονται οι προτάσεις καλών πρακτικών κάθε χώρας προκειμένου οι εθνικοί εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της Ε.Ε, μέσω μιας επιτόπιας μελέτης, να μπορέσουν να τις αξιοποιήσουν στις χώρες τους.

77. Tsakiris D, (Expert) 2002., “The key competencies in a knowledge-based economy : A first step towardw selection, definition and description”, Συμμετοχή στην επεξεργασία και

σύνταξη του κειμένου με την ιδιότητα του Εθνικού εμπειρογνώμονα, *Commission expert group on “Key competencies”*, (υποβάλλεται βεβαίωση) 27 Μαρτίου 2002, 26 σελίδες,.

Η παρούσα έκθεση καθορίζει το περιεχόμενο του όρου «βασικές δεξιότητες» και προσδιορίζει τις βασικές περιοχές ανάπτυξης αυτών των δεξιοτήτων.